

Handelingen

9-10-11-12

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1985-1986

Vergaderingen van **maart 1986**

ROL VEV BIJ COMPENSATIES LEGERBESTELLINGEN & AANBEVELINGEN SERV
~~SPORT EN CULTUUR~~ VERHOOR OVERHEIDSOPDRACHTEN
BESTELFORMULIEREN VACCINS
GEVOLGENGIPSAFVALLOZING IN DE SCHELDE
WERKING AROL EN CADMIUMVERVUILING
LUCHT- EN BODEMVERONTREINIGING IN KLEIN-WILLEBROEK
EXPLOITATIE STORTPLAATS IN LOMMEL
BESCHERMING AFVALKRINGEN
PROBLEMATIEK TOEPASSING AFVALSTOFFENDECREET
AANPASSING BEGROTING 1985
RONDE-TAFELCONFERENTIE MUZIEKONDERWIJS
SLUITING INDUSTRIËLE WASSERIJ EUROBLAN
WERKGROEP RECONVERSIE KS-OVERLEG
TELEVISIERECLAME VOOR SUIKERPRODUKTEN
BRT-UITZENDING BEELDENDE KUNST IN BELGIE 1986
VCVO EN EXPERIMENTEERPLAN BASESEDUCATIE
WERKING EN SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE TEWERKSTELLINGSIN-
STELLINGEN GEWETENSBEZWAARDEN
PERSOVERZICHT MINISTERIE VLAAMSE GEMEENSCHAP
MOTIE BEVOEGDHEID VASTE NATIONALE CULTUURPACTCOMMISSIE
BIJKOMENDE VOORLOPIGE KREDIETEN 1986
BELEID INZAKE LANDINRICHTING

Inhoud

Nr. 9   **Donderdag 13 maart 1986**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 247

Begroting

Indiening en verwijzing, blz. 247

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 247

Verslag

Indiening, blz. 247

Motie

Indiening en verwijzing, blz. 248

Arrest van het Arbitragehof

Indiening, blz. 248

Schriftelijke vragen (R.v.O. art. 65)

Indiening, blz. 248

Dringende vragen (R.v.O. art. 66, 5)

Dringende vraag van de heer A. Denys tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over de adviserende rol van het VEV bij compensaties inzake legerbestellingen, blz. 248

Dringende vraag van de heer K. Van Miert tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over kabinetmedewerkers uit de privé-sector, blz. 249

Vragen (R.v.O. art. 66)

Vraag van de heer O. Van Ooteghem tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over het standpunt van de Vlaamse Executieve inzake overheidsopdrachten en de aanbevelingen van 20 december 1985 van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, blz. 249

Vraag van de heer E. Coppens tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, de heer J. Pede, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Ruimtelijke Ordening, en de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over het verkwanselen van bos-, land- en tuinbouwgrond ten voordele van de golfsport te Melsbroek

Vraag van mevrouw M. Vogels tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, de heer J. Pede, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Ruimtelijke Ordening, en de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over een in Vlaanderen te voeren golfbeleid

Vraag van de heer O. Meyntjens tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over het uitblippen van de de-

finitiële bescherming van het Floordambos, blz. 250

Vraag van de heer J. Devolder tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over uiteenlopende formaliteiten voor het bestellen van vaccins, blz. 251

Vraag van mevrouw N. Maes tot de heer P. Deprez, Gemeenschapsminister van Externe Betrekkingen, over de deelneming van de Vlaamse Gemeenschap aan de werking van het Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking en aan het Fonds voor Leningen aan Vreemde Staten, blz. 252

Regeling van de werkzaamheden, blz. 253

Interpellaties (R.v.O. art. 67)

Interpellatie van de heer E. Gryp tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over het probleem van de gipsafvallozing in de Schelde en de gevolgen daarvan voor de Volksgezondheid, blz. 253

Sprekers : de heer E. Gryp, mevrouw N. Maes, Minister J. Lenssens

Interpellatie van de heer O. Meyntjens tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de cadmiumvervuiling in de Provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen en de werking van AROL

Interpellatie van de heer J. Pepermans tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de gevaarlijke situatie op het stuk van lucht- en bodemverontreiniging in de wijk Klein-Willebroek te Willebroek

Interpellatie van de heer L. Vanvelthoven tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de exploitatie van een stortplaats voor huishoudelijke afvalstoffen in Lommel

Interpellatie van de heer L. Vanvelthoven tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de door persberichten onthulde bescherming van afvalkingen

Interpellatie van de heer E. Gryp tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over bepaalde milieuschandalen en problemen in verband met de toepassing van het afvalstoffendecreet, blz. 259

Sprekers : de heren O. Meyntjens, J. Pepermans, L. Vanvelthoven

Regeling van de werkzaamheden, blz. 269

Nr. 10   **Donderdag 13 maart 1986**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 271

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 271

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 — 9-A (1985-1986) — Nrs. 1 + Errata tot 3

Algemene bespreking, blz. 271

Sprekers : de heren J. Dupré, verslaggever, J. Van Elewyck, G. Verhaegen, A. Denys, H. Schiltz, F. Willockx, mevrouw L. Detiège, de heren L. Van den Bossche, G. Moens, A. Laridon, mevrouw N. Maes, de heer W. Seeuws, minister L. Waltiel, J. Pede, P. Dewael

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
Aanwijzing van 7 leden, blz. 303

Vaste Commissie voor Taaltoezicht

Voordracht van kandidaten voor de benoeming van vijf vaste en vijf plaatsvervangende leden van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht-Nederlandse afdeling, blz. 303

Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 — 9-A (1985-1986) — Nrs. 1 + Errata tot 3

Aangehouden stemmingen, blz. 305

Hoofdelijke stemming, blz. 306

Spreeker : de heer H. Schiltz

Interpellaties (R.v.O. art. 67) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer O. Meyntjens tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de cadmiumvervuiling in de Provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen en de werking van AROL

Interpellatie van de heer J. Pepermans tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de gevaarlijke situatie op het stuk van lucht- en bodemverontreiniging in de wijk Klein-Willebroek te Willebroek

Interpellatie van de heer L. Vanvelthoven tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de exploitatie van een stortplaats voor huishoudelijke afvalstoffen in Lommel

Interpellatie van de heer L. Vanvelthoven tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de door persberichten onthulde bescherming van afvalkingen

Interpellatie van de heer E. Gryp tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over bepaalde milieuschandalen en problemen in verband met de toepassing van het afvalstoffendecreet, blz. 307

Sprekers : de heren E. Gryp, H. Adriaens, minister J. Lenssens, de heer L. Vanvelthoven

Indiening van moties, blz. 320

Interpellatie van de heer A. Laridon tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Onderwijs en Vorming, over de

organisatie en de resultaten van de rondetafelconferentie inzake het muziekonderwijs, blz. 321

Sprekers : de heren A. Laridon, W. Luyten, Minister T. Kelchtermans

Regeling van de werkzaamheden, blz. 325

Nr. 11   **Donderdag 27 maart 1986**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 327

Voorstel van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 327

Verslag

Indiening, blz. 327

Schriftelijke vragen (R.v.O. art. 65)

Indiening, blz. 327

Dringende vragen (R.v.O. art. 66, 5)

Dringende vraag van de heer L. Vanhorenbeek tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over de nakende sluiting van de industriële wasserij Euroblan te Aarschot, blz. 327

Dringende vraag van de heer E. Vandebosch tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over de stand van zaken in de Werkgroep Reconversie in het KS-overleg, blz. 328

Regeling van de werkzaamheden, blz. 329

Vragen (R.v.O. art. 66)

Vraag van mevrouw M. Van Puymbroeck tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over televisiereclame voor suikerprodukten, blz. 329

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de BRT-uitzending Beeldende Kunst in België 1986, blz. 330

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over het al dan niet verder betrekken

van het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling bij een experimenteerplan basiseducatie, blz. 330

Vraag van de heer H. Suykerbuyk tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over de ontmoeting van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve met het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen, blz. 331

Vraag van de heer J. Pepermans tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over de samenstelling en de werking van de Adviescommissie voor Tewerkstellingsinstellingen voor Gewetensbezwaarden, blz. 332

Vraag van de heer A. De Beul tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over de willekeurige selectie van artikelen in het Persoverzicht van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, blz. 332

Motie van de heren Van den Bossche en De Batselier betreffende de bevoegdheid van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie

Bespreking, blz. 333

Sprekers : de heren L. Van den Bossche, A. Denys, A. De Beul, G. Verhaegen, J. Van Elewycyk

Regeling van de werkzaamheden, blz. 347

Nr. 12   **Donderdag 27 maart 1986**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 349

Ontwerp van decreet waarbij voorlopige kredieten worden geopend die in mindering komen van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1986

- IO-B (19851986) - Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 349

Sprekers : de heer P. Tant, verslaggever, mevrouw L. Detiège, de heer H. Schiltz, Minister L. Waltniel, de heer J. Van Elewycyk

---

Artikelsgewijze bespreking, blz. 356
Hoofdelijke stemming, blz. 360

Moties tot besluit van de samengevoegde interpellaties van de heren L. Vanvelthoven en E. Gryp tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de door persberichten onthulde bescherming van afvalkringen en over bepaalde milieuschandalen en problemen in verband met de toepassing van het afvalstoffendecreet

Hoofdelijke stemming, blz. 365

Motie van de heren Van den Bossche en De Batselier betreffende de bevoegdheid van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie

Hoofdelijke stemming, blz. 362

Sprekers : de heren J. Van Elewycyk, G. Verhaegen, H. Schiltz, L. Van den Bossche, A. Denys, A. De Beul

Interpellatie (R.v.O. art. 67)

Interpellatie van mevrouw M. Vogels tot de heer P. Deprez, Gemeenschapsminister van Externe Betrekkingen, over het beleid inzake landinrichting, blz. 368

Sprekers : mevrouw M. Vogels, de heer J. De Seranno, Minister P. Deprez

Regeling van de werkzaamheden, blz. 374

Rechtzettingen, blz. 375

---

1 Oe vergadering

Donderdag 13 maart 1986
Middagvergadering

VOORZITTER : de heer F. Grootjans

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

- *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

M. Colla, N. De Batselier, H. Knuts, H. Suykerbuyk, V. Vanderheyden ; gezondheidsredenen.

P. Chevalier, L. Kelchtermans ; buitenslands.

H. Boel, A. Steverlynck, J. Wyninckx ; ambtsverplichtingen.

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende voorstellen van decreet werden ingediend :

- Voorstel van decreet van de heer Olivier c.s. houdende bestrijding van de leegstand.

Verwezen naar de Commissie voor Huisvesting en Stadsvernieuwing.

- Voorstel van decreet van de heer

Pepermans c.s. houdende verplichte levering van een minimum aan stroomtoevoer voor huishoudelijk gebruik.

Verwezen naar de Commissie voor Economie, Tewerkstelling en Energie.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

- 9-A (19851986) - Nrs. 1 + Errata tot 3

Algemene bespreking

De Voorzitter : Aan de orde is het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Dupré, verslaggever, heeft het woord.

De heer J. Dupré, verslaggever (*op de tribune*) : mijnheer de Voorzitter, namens uw Commissie voor Financiën en Begroting heb ik de eer verslag uit te brengen over het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985. Op voorstel van het Uitgebreid Bureau van de Vlaamse Raad werd dit ontwerp van decreet niet naar de inhoudelijk gespecialiseerde commissies overgezonden maar alleen naar

de Commissie voor Financiën en Begroting, die het op 11 februari jongstleden besprak en hiervoor de leden van de Executieve ter beschikking kreeg.

In zijn inleiding gaf de heer Waltmiel, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve en Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, een synthetisch overzicht van de gevraagde aanpassingen op de begroting 1985. Buiten de bijkredieten van 335,8 miljoen frank voor 1984 en de vorige jaren, werden voor het jaar 1985 zelf 940 miljoen frank niet-gesplitste kredieten en 1.228,9 miljoen frank ordonanceringskredieten gevraagd, of in totaal een vermeerdering van de betalingskredieten van 2.168,9 miljoen frank. Daarnaast werden nog voor 1.079,4 miljoen frank vastleggingen gedaan. In totaal betekent dit dat er een meeruitgave is gedaan van ruim 2,5 miljard frank, en het oorspronkelijk begrotingstekort van 2,1 miljard frank voor 1985 met 2,1 miljard frank stijgt tot 4,3 miljard frank.

Na de opmerkingen van de afgevaardigde van het Rekenhof volgde de algemene bespreking in de Commissie. Een lid wees er op dat met een meeruitgave van 2,5 miljard frank de oorspronkelijk ke begroting schromelijk onderschat werd. Via een stringent begrotingsbeleid, aldus datzelfde lid, heeft de vorige Executieve getracht de begroting in de mate van het mogelijke in evenwicht te houden. Daarom werd ervoor geopteerd om de investeringskredieten te beperken en de prefinancieringsmechanismen af te bouwen. Door de explosie van dit bijblad wordt het positieve resultaat als het

Dupré

ware van de tafel geveegd, aldus steeds hetzelfde lid. De vastleggingsmassa wordt bovendien met 10 procent verhoogd en het globaal deficit van ongeveer 4 miljard frank moet eigenlijk nog worden verhoogd met 4 miljard frank impliciet gedebudgetteerde schulden voor de huisvesting.

Een aantal belangrijke beslissingen werden bovendien niet verantwoord, zoals de verhoging van de vastleggingsmachtigingen van 8 tot 13 miljard frank voor economische expansie. Het lid besloot met een vraag naar de stand van de thesaurie en de bedenking dat de thesaurie in de huidige omstandigheden misschien best nationaal wordt gehouden.

De Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting verklaarde dat hij de bezorgdheid van het lid omtrent de financiële situatie van de Vlaamse Gemeenschap in grote mate deelt. Weliswaar kan er voor 1986 een stijging van de middelen van ongeveer 2,5 miljard frank worden verwacht maar het tekort op de begroting 1986 zou wel eens tot 10 à 12 miljard frank kunnen oplopen zonder dat er veel kan worden aan gedaan. Een herstelling van de middelen via dotaties en vooral via de *ristorno's* zal dus vroeg of laat moeten gebeuren.

In verband met de debetstand tegenover de thesaurie verklaarde de Gemeenschapsminister dat de Vlaamse Gemeenschap in totaal nog over een marge van meer dan 3 miljard frank beschikt in verhouding tot de maximaal toegelaten debetpositie van 11 miljard frank. Op dit ogenblik, zo besloot de Minister, beschikt de Vlaamse Gemeenschap over mankracht noch over outillering om een eigen thesaurie op te richten.

Een ander lid vroeg naar de chronologie van de begrotingsberaadslagingen en naar de wijze waarop het deficit zal worden gefinancierd. Hij vroeg ook toelichting over de gevolgde procedure in verband met de overeenkomsten waarvan sprake in de artikelen 4,5 en 11 van het ontwerp van decreet. Ten slotte vroeg hij naar de lijst van de VZW's, die door de Vlaamse Executieve werden opgericht en betoelaagd.

De Minister van Financiën en Begroting gaf hierop de chronologische lijst van de begrotingsberaadslagingen. Hij zei dat de financiering van het deficit zal geschieden via de toelaatbare marge van de thesaurie. Wat de procedure in verband met de overeenkomsten van de artikelen 4,5 en 11 betreft, betoogde hij de regels van het Rekenhof te hebben gevolgd. Ten slotte beloofde hij aan te dringen bij de Administratie voor het opstellen van de lijst van de VZW's, die door de Executieve werden opgericht en betoelaagd.

Twee leden merkten ten overstaan van de heer Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve en Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, op dat de vastleggingsmachtigingen voor het fonds voor economische expansie zonder enige verantwoording van 8 naar 13 miljard frank werden verhoogd.

De betrokken Minister verklaarde dat het aangepast krediet te wijten is aan de veelvuldige vragen voor expansiesteun. 2,9 miljard frank van het aangepast bedrag bestaat echter uit terugvorderbare voorschotten. De verhogingen van de vastleggingsmachtigingen hebben vooral te maken met twee belangrijke investeringen met name de KNP te Lanaken en Philips te Haselt.

Nadat hij had verklaard dat de investeringen in 1985 tot 107 miljard frank zijn opgelopen, wees de Minister erop dat hij maatregelen heeft getroffen om de uitgaven in het kader van de expansiewetgeving te beperken.

Volgens de Minister komen de KMO's niet te weinig aan bod en gelden de beperkingen voor deze categorie van ondernemingen slechts in mindere mate. Niettemin denkt hij ook voor de KMO's aan zekere restricties. Ten slotte pleitte hij voor een uitbreiding van de terugvorderbare voorschotten in het kader van wat hij een „fiscale technologie” noemt.

Aan de heer Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, vroeg een lid wat er gaat gebeuren met de moerriool voor afvalwaters langs het Albertkanaal. De Minister antwoordde dat hij er aan denkt om de afvalwaters van Tessen-

derlo-Chemie hiermee naar de Schelde te brengen en meteen het Laakgebied te zuiveren. Dit zal echter maar mogen gebeuren, aldus de Minister, als de kwaliteit van het Scheldewater in Antwerpen-Noord hiermee niet te zeer wordt aangetast. Een onderzoek door een team van professoren zal hieraan eerst worden gewijd.

Ten slotte werden door een ander lid een aantal vragen gesteld aan de heer Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur. Op een eerste vraag waarom de subsidies aan de Philharmonie van Vlaanderen met bijkredieten wordt geregeld, antwoordde de Minister dat het noodzakelijk was de overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Gemeentekrediet tot subsidiëring van de Philharmonie een decretaale basis te geven.

Op een vraag over het bijkrediet aan de VZW De Singel verduidelijkte de Minister dat het hier over onkosten gaat voor uitbreiding van het personeel.

Vervolgens stelde hetzelfde lid een reeks van kritische vragen over het MUHKA en betwistte de geldigheid van de beslissingen van de vroegere Minister van Cultuur. Meer bepaald had hij kritiek op de aanstelling van een tweede directeur in het MUHKA en op de besteding van 13,5 miljoen frank aan technisch zeer moeilijk te realiseren werken. De Minister antwoordde dat deze beslissingen werden getroffen door de raad van beheer van het MUHKA.

In verband met een vraag over het bijkrediet aan het Koninklijk Ballet van Vlaanderen betoogde de Minister dat dit krediet moet dienen om de musicale activiteiten van Theater Arena voort te zetten. Voor de Opera van Vlaanderen zelf zijn geen bijkredieten voorzien omdat nog niet klaar wordt gezien in de uiteindelijke oplossing.

Na nog enkele vragen en antwoorden over het ontwikkelingswerk werd de algemene bespreking gesloten. De artikelsgewijze bespreking gaf geen aanleiding tot noemenswaardige opmerkingen. Alle artikelen werden eenparig aangenomen. Ten slotte werd het hele ontwerp van decreet aangenomen met 7 stemmen tegen 4.

Dupré

(*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck (op de tribune) : Mijnheer de Minister, collega's, in normale omstandigheden geeft het bijblad bij een begroting weinig aanleiding tot een grondige politieke bespreking. Vandaag stelt dit probleem zich evenwel op een heel andere manier. Ik refereer naar wat zich de j ongst dagen in de Kamercommissie voor de Financiën heeft afgespeeld. Vooreerst vestig ik er de aandacht op dat deze Commissie voor de Financiën deze week vergaderde, in een week dus die geheel voorbehouden is aan de Raden, maar in de Kamer schijnt men zich van het bestaan van de Raden nog niet zoveel aan te trekken.

Collega's, wij zijn daar allemaal natuurlijk mee schuldig aan want met het systeem van de dubbele hoed volstaat het dat alle Vlaamse leden van de Kamer zeggen dat zij niet naar die Commissie gaan opdat die Commissievergadering niet kan plaatsvinden.

Dit gezegd zijnde wil ik u er op wijzen dat een lid van de meerderheid in die Commissie voor de Financiën van de Kamer gezegd heeft dat de Regering veelal wordt beoordeeld door wat ze tijdens haar eerste honderd dagen presteert. Welnu, ik heb geprobeerd dat voor de Vlaamse Executieve even op te zoeken. Het enige middel waarover wij beschikken om zoiets op te zoeken zijn de documenten die de Executieve aan onze Raad voorlegt. Collega's, die eerste honderd dagen van de Vlaamse Executieve lopen over vijf dagen ten einde. Wat heeft de Executieve tijdens die eerste honderd dagen gepresteerd ?

Ten eerste waren er de voorlopige kredieten. Dat ontwerp werd laattij dig ingediend. Wij hebben er hier in de Raad toen uitvoerig over gesproken ; we komen er nu niet op terug. De geschiedenis bewijst dat wij volledig gelijk hadden.

Ten tweede is er een ontwerp van decreet dat tot doel heeft dat een vroeger door de Vlaamse Raad unaniem ge-

stemd decreet niet moet worden uitgevoerd. Formidabele prestatie van de Executieve !

Ten derde is er het door de vorige Executieve voorbereide bijblad bij de begroting 1985. Ik zeg wel „vorbereide bijblad” en niet „opgestelde bijblad”.

Als belangrijk wetgevend document wordt ons nu voor de komende dagen opnieuw een vraag voor het bekomen van voorlopige kredieten aangekondigd.

Als dit de prestaties van de Executieve zijn, is dit echt niets om fier op te zijn. Integendeel.

Men kan aanvoeren dat meerdere leden van de Executieve nog altijd studeren, iets meer dan drie maanden nu. Een gedeelte van die studietijd werd benut om te weten welke hun precieze bevoegdheden zijn. Zij geven persconferenties over wat tot hun bevoegdheid behoort, met zaken die duidelijk niet behoren tot de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap. Wij weten dat, maar sommige Ministers, zelfs na maanden studeren, weten dat blijkbaar nog niet of onvoldoende.

Anderen, die geloven dat ze met hun studies reeds verder zijn geraakt — zij die in een hoger jaar zitten — hebben al wel een beleidsnota ingediend. Zij denken te weten wat ze met hun bevoegdheden willen doen. Dat gaat echter ook niet altijd zonder pijnen en smarten. Zelfs als men die beleidsnota mondeling heeft voorgebracht in de Commissie en als daar naar de uitgeschreven tekst van bepaalde documenten wordt gevraagd, gewoon om de leden van de Commissie de mogelijkheid te bieden accurate vragen te stellen, blijft het nog enkele weken te duren vooraleer dat document kan worden voorgelegd. Ik weet het, dit document werd vanochtend, net op de valreep bezorgd, zodat we de betrokken Gemeenschapsminister niet kunnen verwij ten dat de tekst nog niet beschikbaar is. Het ligt voor de hand dat de leden van die Commissie dat document nog niet gekregen hebben, en het dus ook nog niet hebben kunnen inzien. Men moet er dus niet van opkijken als zij vandaag vragen stellen

over een materie waarvan het antwoord in het document is opgenomen.

Ik wil deze politieke ontleding nog even voortzetten en wens terug te komen op een onderdeel van het debat dat wij reeds hebben gevoerd tijdens de bespreking van de voorlopige kredieten. Er werd toen door de Vice-Voorzitter van de Executieve gezegd dat men tracht een lijst op te stellen van de VZW's, gepatroneerd en opgericht door de Executieve-VZW's waarvan de kosten voor een belangrijk gedeelte ten laste van de Vlaamse Gemeenschap vallen.

U weet dat, onder meer het Rekenhof naar ons gevoelen terecht stelt dat er voor elk van die VZW's in feite een decreettekst zou moeten bestaan. Vóór men weet of voor elk van die VZW's er inderdaad een initiatief moet worden genomen voor het indienen van een voorstel of ontwerp van decreet, moet men vanzelfsprekend vooraf weten over welke VZW's het eigenlijk gaat.

Ik heb tijdens de bespreking van de voorlopige kredieten in januari naar die lijst van VZW's gevraagd. De Ondervoorzitter van de Executieve was zo vriendelijk om hier, in de Vlaamse Raad toe te zeggen dat hij die lijst zou bezorgen zodra alle elementen daarvoor in zijn bezit waren. Ik heb onmiddellijk daarna een schriftelijke vraag gericht tot elk van de leden van de Executieve over dezelfde aangelegenheid. Sommigen hebben mij geantwoord dat de Vice-Voorzitter van de Executieve belast was met het centraliseren van die gegevens. Anderen hebben gezegd niet te kunnen antwoorden omdat zij wel een departement, maar geen administratie hebben en dat de gegevens in de Administratie zijn gecentraliseerd.

Ik verstout mij te beweren dat dit antwoord misschien niet helemaal overeenstemt met de realiteit, want bij mijn weten is geen enkel van die VZW's opgericht op initiatief van de Administratie. Ze zijn opgericht ofwel op suggestie van de Executieve in haar geheel ofwel op initiatief van een van de leden ervan. Het gaat dus niet om een daad uitgaande van de Administratie. Het is een feit dat tot op dit ogenblik de Raad nog niet weet welke

Van Elewyck

engagementen de Executieve of haar leden via zulke VZW's hebben aangegaan.

Noch de hoegrootheid van de financiële engagementen, noch de inhoud van de politieke engagementen, noch het aantal van die VZW's zijn ons bekend.

Hoe wil men nu dat wij, als Raad, onze controle-opdracht op een behoorlijke wijze zouden kunnen vervullen, als wij van deze zogenaamde essentiële beheersdaden niet op de hoogte zijn ?

Ik blijf nog even stilstaan bij de politieke problemen die zich naar aanleiding van dit bijblad stellen.

De verslaggever, die ik vanzelfsprekend feliciteer — want hij heeft op dat gebied reeds een hele reputatie verworven — zowel voor zijn schriftelijk verslag als voor het résumé dat hij hier naar voren bracht, heeft er terecht op gewezen dat, tijdens de bespreking van het bijblad in de Commissie, naar ons gevoelen, een belangrijk probleem werd gesteld, met name dat van de engagementen, namens de Executieve aangegaan, door iemand die op een bepaald ogenblik geen deel meer uitmaakt van de Executieve en evenmin nog behoorde tot één van de parlementaire Assemblées.

Deze Gemeenschapsminister van de vorige Executieve beëindigde volgens de nota van de Executieve zelf, zijn taak op 3 december 1985 ; na 3 december 1985 — en het is zeker niet mijn bedoeling een persoon aan te vallen — was bedoeld persoon een eerbaar burger, doch geen parlementslid, geen lid van de Executieve.

Welnu, in ons verslag wordt vermeld dat onder meer op 5 december de heer Poma „... bepaalde financiële engagementen nog heeft ondertekend.”

Thans blijkt uit een onderzoek dat ik zo vrij was in te stellen, dat dit niet het enige document was, daterend na 3 december, dat de handtekening van de heer Poma draagt en dat door administraties — in het meervoud — wordt uitgevoerd.

Betekent dit dat, wanneer gelijk welk

ander eerbaar burger op dit ogenblik zijn handtekening plaatst onder bepaalde besluiten — en ieder eerbaar burger mag daaraan de vorm geven die hij wil — dat de Administratie, waarvoor andere leden van de Executieve politiek verantwoordelijk zijn, verzocht wordt dit uit te voeren ? Ik heb het niet eens over parlementsliden ; ik praat over de gewone burger.

Mijnheer de Ondervoorzitter, kan u ons zeggen of uw Executieve beschikt over een preciese lijst van alle engagementen die, op onrechtmatige wijze, door de voormalige Gemeenschapsminister van Cultuur, na 3 december 1985 werden ondertekend ?

De Voorzitter : Mijnheer Van Elewyck, u weet dat deze aangelegenheid in bespreking is in de Commissie. Laten wij er niet op vooruitlopen.

De heer J. Van Elewyck : Ik ontken dat deze aangelegenheid in bespreking is in de Commissie. In de Commissie is in bespreking tot op welk ogenblik de heer Poma zijn handtekening kon plaatsen als Gemeenschapsminister van Cultuur. De Voorzitter van de Executieve heeft tijdens de bespreking van het bijblad in de Commissie voor Financiën duidelijk gezegd — en dit is naderhand bevestigd door de richtlijn van de Executieve die is meegedeeld aan de leden van de Commissie — dat het mandaat van de heer Poma op 3 december 's avonds een einde nam. Over die datum als uiterste datum is er geen betwisting. Ik heb het hier alleen over wat nadien is ondertekend. Als u wil, zal ik er nog enkele elementen aan toevoegen.

Er worden onder meer aan het Rekenhof documenten voorgelegd die de handtekening dragen van de heer Poma en die na 10 december zijn gedaateerd, dus na de beëdiging van de leden van de nieuwe Executieve in openbare vergadering.

Mijn vraag behoudt haar volle waarde. Heeft de Executieve de lijst van documenten die door een eerbaar burger — ik neem er niets van terug — zijn ondertekend maar die, naar ik hoop, ten opzichte van de Administratie en de hele samenleving natuurlijk geen enkele waarde hebben.

Ik zou tot de nieuwe Gemeenschapsminister van Cultuur een zeer oprechte en vriendelijke waarschuwing willen richten. Hij is er toch van overtuigd dat geen enkele van zijn medewerkers zich kan bezondigen aan een al te gemakkelijke oplossing voor dit inderdaad pijnlijke probleem, namelijk op de één of andere manier de datum van sommige beslissingen wijzigen ? Ik zou hem de raad willen geven er zeker van te zijn dat geen enkele poging in die zin wordt ondernomen door wie dan ook, ook op dit ogenblik. Ik ben ervan overtuigd dat dit dan zou gebeuren zonder dat hij er van op de hoogte zou zijn.

Ik beschuldig niet ; ik beschik niet over aanwijzingen maar zeg alleen dat dit al te gemakkelijk zou zijn.

De Executieve staat voor een delicate en moeilijke beslissing.

Zij zal eerst moeten zien te beschikken over de lijst van besluiten, door de heer Poma na 3 december 1985 ondertekend. Dat is niet de gemakkelijkste opgave. Het is niet zeker dat er van al die documenten nog kopies bestaan. Als zij over deze lijst beschikt, zal zij moeten nagaan of zij die beslissingen allemaal regulariseert. Regulariseren wil zeggen : er de politieke verantwoordelijkheid voor op zich nemen. Inzake de beslissingen die zij niet zou regulariseren, dus waarvoor zij — wat ik mij kan voorstellen — weigert de politieke verantwoordelijkheid op zich te nemen, zal zij ervoor moeten zorgen dat de door de Administratie ten onrechte uitgekeerde sommen worden gerecupereerd. Dit zal ook niet eenvoudig zijn, mijnheer de Gemeenschapsminister voor Financiën.

De Vlaamse Raad heeft volgens mij niet alleen het recht maar ook de plicht op dit gebied de meeste duidelijkheid te eisen. Als Raad hebben wij de plicht te weten wat er precies gebeurd is en wie deze praktijken nu al dan niet met zijn handtekening wil dekken, administratief en politiek. Dit is een van de eerste opdrachten van deze Raad wat zijn controlefunctie betreft.

Ik zou nog een enkel dossier willen behandelen in mijn uiteenzetting, met name het dossier van het MUH-

Van Elewyck

KA, het Museum van Hedendaagse Kunst te Antwerpen. Wij horen in de Raad voor het eerst van het bestaan van MUHKA via het ons voorgelegde bijblad. Voordien is dit dossier nog niet in de Raad geweest. Het spreekt vanzelf dat een bijblad bedoeld is om aangelegenheden te regulariseren, die in de loop van een begrotingsjaar nog opduiken en die men niet had kunnen voorzien. Zo zegt althans zelfs het kleinste handboek over begrotingstechnieken.

Stel u voor, collega's, dat in 1984 de Executieve al beslissingen heeft genomen in verband met de oprichting van MUHKA. In de begroting 1985 komt dit museum echter niet voor.

De heer A. De Beul : De bouwkredieten wel.

De heer J. Van Elewyck : Inderdaad en ik ben u erkentelijk voor uw steun aan de Executieve in deze materie.

De bouwkredieten kwamen wel in de begroting voor maar niet in de werkingskredieten. Het inschrijven van de bouwkredieten voor een instelling als deze kan betekenen dat men gedurende een jaar of drie/vier jaar gaat bouwen en het ziet er wel naar uit dat een zo omvangrijk project als dit zoveel tijd zal vergen, ook al meende men in 1984 dat het in 1985 klaar zou zijn zodat het nog kon worden ingehuldigd vóór de verkiezingen. Wat het operationeel gedeelte betreft, was in de begroting 1985 initieel geen bedrag ingeschreven. Nu komt hierin plots een krediet voor voor de aankoop van kunstwerken. Hierbij rijst de volgende vraag. Wanneer men via het bijblad een bijkrediet vraagt, wil dit zeggen dat dit bijkrediet ook is gebruikt. Inderdaad, een bijkrediet dat niet wordt gebruikt, verdwijnt op het einde van het begrotingsjaar.

Mijnheer de Minister, mag ik weten of u door het plaatsen van uw handtekening een bijkrediet vraagt dat niet is gebruikt en dat niet kan worden gebruikt. Waarvoor heeft u dit bijkrediet dan nodig ?

Wat het MUHKA-gebouw betreft, collega's, doen zich de meest vreemde

dingen voor, onder meer het feit dat het niet alleen in de letterlijke betekenis van het woord op drijfzand is gebouwd, maar het ook een gebouw is zonder grondvesten.

De heer H. Schiltz : Als het maar drijft.

De heer J. Van Elewyck : Het is helemaal niet stabiel. Toen destijds bij een merkwaardige spoedprocedure beslist werd dat gebouw niet alleen aan te kopen maar gedeeltelijk ook via een onteigeningsprocedure te verwerven, had men dan bij voorbaat alle voorzorgen getroffen ten einde te weten in welke staat dit gebouw zich bevond ? Wat de meerwerken betreft, hoeveel maal overschrijden zij op dit ogenblik de initiële raming van de werken aan dit gebouw uit te voeren ?

Het beheer van het Museum voor Hedendaagse Kunst te Antwerpen is aan een VZW toevertrouwd, waarvan de oprichting en de statuten door de Executieve werden goedgekeurd en waarvan de leden van de Raad van Beheer via de Executieve werden aangewezen. Dit gebeurde een beetje in tegenstelling, meen ik, met wat wij in het verslag menen te kunnen lezen ; indien gewenst zullen wij de besluiten van de Executieve in dit verband voorleggen.

Waarom haal ik deze enkele gegevens aan ? Inderdaad, wij weten allemaal, collega's, dat over MUHKA veel en veel meer kan worden gezegd, onder meer over de aanstelling door de Raad van Beheer van een hele groep personeelsleden ; inderdaad, namens de Executieve is gezegd — en ik heb dit nagegaan — dat zij allemaal als personeelslid moeten worden aangesteld. Op de vergadering van de Raad van Bestuur werd toen door de afgevaardigde van de Executieve verklaard dat de nodige fondsen daarvoor beschikbaar waren.

Wanneer men dit allemaal op een rijtje zet, is het begrijpelijk dat men zich vragen stelt over de wijze waarop een toch zeer belangrijk project, met name het Museum voor Hedendaagse Kunst, van de grond zou moeten komen. De kernvraag blijft, wie daarvoor de politieke verantwoordelijkheid neemt. Het is niet omdat bepaalde zaken zich tijdens een vorige legis-

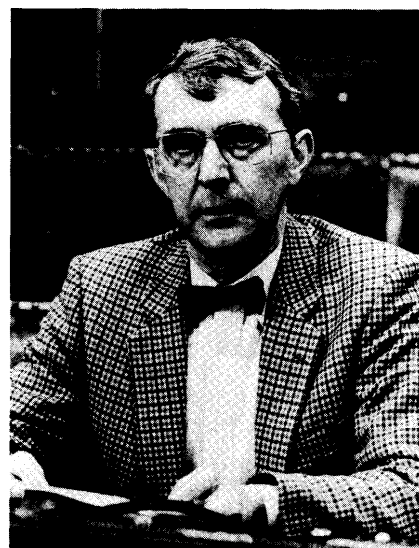
latuur hebben voorgedaan, dat men nu de verantwoordelijkheid kan afwentelen. Wie het bijblad bij de begroting ondertekent, aanvaardt, naar ons gevoelen, politiek gezien de volledige verantwoordelijkheid voor datgene wat in het bijblad is vermeld.

Het is wel duidelijk dat de SP-fractie in geen geval bereid is om daden die door zo'n vlag moeten worden gedekt goed te keuren. De SP zal dus het bijblad 1985 van de begroting verwerpen. **(Applaus bij de SP)**

De Voorzitter : De heer Verhaegen heeft het woord.

De heer G. Verhaegen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik wil mijn betoog graag beginnen met te wijzen op enkele positieve elementen van dit bijblad. Dat wil niet zeggen dat deze noodzakelijk in tegenstrijd moeten zijn met wat de vorige spreker heeft gezegd. Het is louter op basis van objectieve vaststellingen dat ik dit wil naar voor brengen.

Wij moeten een onderscheid maken tussen wat men een correct beheer van de gelden noemt en datgene wat

In zijn verslag gaf de heer J. Dupré (CVP) een synthetisch overzicht van de commissiebesprekingen over de begrotingsaanpassing voor het jaar 1985

Verhaegen

men zou kunnen betitelen als het politieke management. In hoeverre heeft de Executieve op de meest correcte wijze de haar beschikbare gelden beheerd en heeft zij de begroting die wij hebben goedgekeurd gerespecteerd? Welke zijn anderzijds de problemen die zich kunnen voordoen voor de Vlaamse Executieve om een behoorlijk politiek management te voeren?

Ik wil hier de Minister voor Financiën gelukwensen voor de deskundige en volledige wijze waarop hij gistermiddag de verschillende vragen in de Commissie heeft beantwoord.

Wij moeten dit bij blad nuanceren wat de omvang ervan betreft. Er wordt een verhoging gevraagd van 2 miljard 160 miljoen frank wat niet zulk een fundamentele grote wijziging is ten opzichte van de oorspronkelijk ingediende begroting. Ik wil dus de discussie op dat vlak zeker relativeren. Daarbij moet er ook rekening mee worden gehouden dat niet al de oorspronkelijke posten, ik spreek niet over de nieuwe kredieten, integraal worden uitgegeven. Effectief gebeurt dat voor ongeveer 90 procent.

Ook op het vlak van de thesaurie kunnen wij zeggen dat er een behoorlijk beheer is. In tegenstelling met onze Waalse collega's, maar dat is onze zaak niet, wel de hunne, mogen wij in de Vlaamse Raad zeggen dat de financiële toestand van de Vlaamse Gemeenschap geruststellend is want op 31 december 1985 was er een thesauriesituatie met een positief saldo van 2 miljard 900 miljoen frank. Wij staan dus niet in het krijt. Wij hebben onze kredietlijn, die ons door de nationale Regering werd opgelegd, niet overschreden. Er doen zich dus geen onmiddellijke financiële problemen voor.

Dit is het gevolg van een zeer stringent begrotingsbeleid. Wij hebben zeker niet meer willen uitgeven dan wij werkelijk konden. De vastleggingsmachtigingen evolueerden van 39 miljard frank in 1984 naar 34,6 miljard frank in 1985. Er is dus een duidelijke achteruitgang wat de vastleggingsmachtigingen over deze twee jaar be-

treft.

De conclusie is dat er op het vlak van correct beheer geen kritiek is. Integendeel, wij kunnen ons over een goed beheer verheugen.

Wat het politiek engagement betreft wil ik het vooreerst hebben over de correlatieve kredieten. Collega Schiltz maakte hierover ook al een opmerking in de vergadering van de Commissie voor Financiën. Naar aanleiding van die discussie heb ik de voorliggende documenten onderzocht om te zien hoe het allemaal is geëvolueerd. Wij stellen vast dat zich in de Vlaamse begroting van 1975 tot 1985 merkwaardige schommelingen voordeden, met een hoogtepunt in 1979. Toen bedroegen de correlatieve kredieten 86,7 van de ordonnancingsmassa. In 1980 daalde dit cijfer sterk, maar men kan zich de vraag stellen of de huisvestingskredieten toen niet fel onderschat werden. Ik veronderstel dat dat zo is. Wanneer wij nu de oorspronkelijke en de aangepaste begroting zullen vergelijken dan zullen deze correlatieve kredieten wellicht 70,6 bedragen en dan is het gevaar niet denkbeeldig dat de politieke manoeuvreerruimte nog verkleind wordt, fenomeen dat de laatste jaren steeds duidelijker wordt. Hier stelt zich eveneens het probleem van de prefinanciering. Conclusie. Wij staan hier voor een politiek probleem dat reeds twee à drie jaar aan de orde is, namelijk of wij met de nationale Regering tot een eervol resultaat kunnen komen in verband met de sociale huisvesting. Ook mijn fractie wil krachtig meewerken om een oplossing te zoeken voor deze belangrijke hypotheek die op onze begroting rust. Dat is het enige dat, om het met een Liers woord te zeggen, soelaas kan brengen voor deze zware financiële lasten, zoals ook collega Schiltz heeft onderstreept.

In verband met de bijkredieten wil ik onderstrepen dat de belangrijke aanpassingen liggen op het vlak van de economische expansie, de infrastructuur en de culturele uitgaven. Wij kunnen ons erover verheugen dat de economische expansie onvermijdelijk verbonden is met grotere investeringen in het Vlaamse Gewest. Er be-

staan zekere automatismen. Op basis van wetten die wij hebben goedgekeurd komen er investeringen en tussenkomsten vanwege de Vlaamse Gemeenschap zowel voor de grote als voor de kleine bedrijven. Verleden jaar hebben wij de begrotingsgroei afgeremd en merkwaardig genoeg stellen wij een vertraging vast in de investeringen in 1985. Anderzijds is er wel een grotere autofinanciering ontstaan. Ik vind het onderscheid dat de Vlaamse Executieve heeft gemaakt tussen automatisch verloren tussenkomsten en terugvorderbare voorschotten een zeer positief element dat de aangroei van de uitgaven in deze sector wat kan afremmen.

Het is toch merkwaardig dat wij slechts een zeer gering gedeelte van deze steun gebruiken voor de kleine bedrijven, hoewel de tewerkstellingskansen in deze bedrijven, met een merkkelijk kleinere procentuele tegemoetkoming vanwege de Vlaamse Executieve, bijna het dubbele bedragen. Ik bedoel helemaal niet dat wij geen steun aan de grote bedrijven moeten verlenen, maar wil toch wijzen op deze statistieken geldend tot eind 1985 en door de Vlaamse Executieve zelf naar voren gebracht.

Wanneer wij in het licht van een meer stringent beleid vanuit de Vlaamse Executieve naar meer selectieve methodes gaan zoeken, ook voor die 13 miljard frank die voor de economische expansie zullen worden bereikt, mag dit zeker niet gebruikt worden ten nadele van de autofinanciering of de groeiende tewerkstelling af te breken. Dit is vooral merkbaar in de kleine bedrijven en wij willen daar met aandrang de nadruk op leggen.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, geachte collega's, ik wil nog een belangrijk punt belichten omdat het door de burgemeesters van onze verschillende gemeenten als dusdanig wordt ervaren. Deze vragen zich de laatste weken zeer duidelijk af waar zij aan toe zijn, in die zin dat ze een helder inzicht willen krijgen in hun financiële verwachtingen.

Er werd een poging gedaan tot sanering van de openbare financiën, beginnende bij de gemeenten. Dit is

Verhaegen

voornamelijk gelukt door zeer grote inspanningen qua personeel en investeringen door de gemeentebesturen zelf. Dit kwam tot stand door toedoen van twee belangrijke initiatieven. Ten eerste, door een saneringsplan, in de hoop dat binnen de twee jaar al onze gemeenten financieel weer gezond zouden zijn of toch in evenwicht. Ten tweede, door een meerjarenplan, waaraan de gemeenten hun volle medewerking willen verlenen. Zij willen echter duidelijkheid verkrijgen over het investeringsprogramma, zodat zij in staat zijn een prognose te maken over wat zij willen en kunnen investeren. Het investeringsprogramma van het jaar 1985 bedraagt uiteindelijk 21 miljard frank terwijl dit in 1982 37 miljard frank bedroeg, hetgeen een merkelijke daling is. Er is dus per jaar een merkelijke verlaging geweest van de mogelijkheden voor onze gemeenten.

Vandaar enkele duidelijke vragen. Hoeveel principiële goedkeuringen zijn er geweest en hoeveel vaste beloften? Wanneer zal uiteindelijk een betaling gebeuren? Welke mogelijkheden hebben onze gemeenten in de eerstvolgende vijf jaar, niet alleen om een plan op te maken, maar ook om vanuit de Vlaamse Gemeenschap de financiële consequenties te kennen?

Als laatste opmerking wil ik verwijzen naar het verslag van de heer Dupré, meer specifiek naar de bladzijden 5 en volgende, waar het gaat over de opmerkingen van het Rekenhof. De Vlaamse Executieve heeft ten opzichte van deze opmerkingen correct gehandeld. De nodige maatregelen werden genomen, vooral wat de technische kant van de zaak betreft. Wij zouden graag de controle van de Vlaamse Raad op een efficiënte wijze willen uitbouwen. Er is nu een engagement om de tot de Vlaamse Executieve gerichte opmerkingen maandelijks te volgen en dit op een loyale, correcte manier.

Mijn fractie zal de verschillende punten van het bijblad goedkeuren. Toch wil ik een laatste dringende vraag stellen, met name dat een grote inspanning zou worden gedaan om de begroting 1986 in dit kwartaal af te ronden

zodat de politieke beslissingen behoorlijk kunnen worden uitgevoerd. **(Applaus bij de meerderheid)**

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, het is vrij ongevoond dat de aanpassing van een voorgaande begroting, het zogenaamde bijblad, afzonderlijk ingediend wordt in een nieuwe begroting.

Door de chronologische omstandigheden die we allemaal kennen zal het ontwerp van de decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985, zal de begroting 1986 – en ik haal de woorden aan van de Gemeenschapsminister, uitgesproken in de Commissie – „pas klaar zijn in de schoot van de Executieve rond eind maart 1986”.

Het verheugt ons dan ook dat de heer Waltmiel, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, ons in staat heeft gesteld om dit reeds tijdens de maand februari in de Commissie grondig te bespreken.

Dit maakt voor ons een tijdige en grondige inzage in de evolutie van de begroting 1985 mogelijk.

Een tweede verheugende vaststelling, is de nauwgezetheid waarmee rekening wordt gehouden met de opmerkingen van het Rekenhof; uiteraard spreek ik over de opmerkingen die door niemand betwist worden.

Ik wil hier even uitweiden over de opmerkingen die de heer Van Elewyck daarnet heeft geformuleerd. Hij betwistte onder meer de rechtsgeldigheid van de beslissingen van een Minister die niet meer herkozen is. Het spijt mij dat de heer Van Elewyck dit probleem heeft aangegrepen om er nu een conclusie uit te trekken in verband met de rechtsgeldigheid bij het ondertekenen van beslissingen. Hij weet zeer goed dat deze discussie verre van uitgeput is en niet specifiek gebonden aan de persoon van de heer Poma. Het gaat meer in het algemeen over de problematiek van de niet-herkozen leden of ontslagnemende leden

van de Executieve. Hierover bestaan verschillende theses, onder meer de thesis van de Raad van State die ervoor pleit om in dergelijke gevallen de continuïteit van de besturen te laten primeren.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, ik heb niet graag dat er misverstanden ontstaan over dingen waarover geen misverstanden horen te ontstaan. Ik ben het met u eens dat hier een discussie bezig is over de datum tot wanneer de heer Poma behoorde tot de Executieve. Ik heb mij dan ook zorgvuldig onthouden om over de periode tot 3 december ook maar een woord te zeggen. De Voorzitter van de Executieve zelf heeft met de tekst van de mededelingen die hij maanden voordien in de Executieve heeft gebracht, aan onze vergadering duidelijk gemaakt dat na 3 december de toenmalige Gemeenschapsminister van Cultuur geen bevoegdheden meer had. Al de vragen die ik vandaag heb gesteld aangaande het resultaat van de besprekingen in onze Commissie, hebben uitsluitend betrekking op de periode na 3 december. Ik geloof niet dat u mij kan zeggen dat ik niet correct ben geweest in het stellen van de vragen. De hele discussie gaat over de periode tot 3 december.

De heer A. Denys : Ik spreek niet over de correctheid inzake het stellen van vragen; ik spreek over het discussiepunt van het reeds nu trekken van conclusies. Ik weet zeer goed dat er adviezen zijn van de Raad van State, onder meer in 1977 of 1978, toen er ontslagnemende Ministers waren van het FDF en toen ook de Regering niet paritair was samengesteld. Die adviezen van de Raad van State pleiten ervoor dat in elk geval de continuïteit van de besturen primeert. Daarom vraag ik u, mijnheer Van Elewyck, om niet voorbarig te zijn in het trekken van conclusies ter zake.

De heer J. Van Elewyck : Het antwoord is eenvoudig. Er is een besluit van de Executieve dat stelt dat voor de periode van 3 december tot 10 december de bevoegdheden van de heer Poma werden verspreid over de Executieve en collectief door de andere leden van de Executieve werden uitgeoefend. Dat

Van Elewycq

heeft de Voorzitter van de Executieve vanop deze tribune gezegd. Daarom is het duidelijk dat na 3 december de heer Poma geen enkele bevoegdheid meer had.

De heer A. Denys : Ik heb daarop reeds geantwoord in de Commissie en gezegd dat het niet de Executieve zelf is die statueert, maar de Raad die beaardslaat over de bevoegdheden van de Executieve. Ik meen dus dat deze discussie nog helemaal niet is uitgepraat en wat ik vandaag hier heb willen zeggen is dat er voorbarige conclusies werden getrokken.

Terecht heeft de afgevaardigde van het Rekenhof laten opmerken dat de samenwerking tussen het Rekenhof en de Vlaamse Executieve er één is van het betere type.

Het pleit voor het streven naar orthodoxie op dat punt vanwege de vorige Executieve, en ik heb geen moeite om desbetreffend de verdienste van collega Schiltz te onderlijnen.

Minister Walt Niel schijnt deze toestand nog te willen perfectioneren door voorafgaandelijk, vóór het indienen van het definitief ontwerp, reeds te rade te gaan bij het Rekenhof.

Wij feliciteren Minister Walt Niel voor zijn houding ter zake.

In onze hoedanigheid van „controleurs” in de Executieve kunnen we niets anders dan deze houding bijzonder appreciëren. Het geeft ons grote zekerheid dat de uitgaven geschieden volgens het boekje, wat in schril contrast staat met wat vroeger al te dikwijls gebeurde in de centrale Regering. Vele opmerkingen in de boeken van het Rekenhof zijn desbetreffend vernietigd.

We verheugen ons er dan ook over dat uiteindelijk onze Raad beslist heeft om een subcommissie in te richten die op vaste, quasi maandelijks tijdstippen zal bijeenkomen om de opmerkingen van het Rekenhof als het ware op de voet te volgen waardoor anticiperen of bijsturen nog mogelijk is. Deze zelfdiscipline geeft ons en de Raad de beste waarborg dat onze controlerende taak zijn betekenis krijgt in

de meest ruime zin van het woord.

Mijnheer de Voorzitter, deze bijkredieten op de begroting 1985 slaan op een aantal begrotingsberaadslagen, deels genomen door de vorige Executieve, deels genomen door de huidige Executieve.

Deliberaties waarbij de geraamde kredieten van de begroting 1985 herschikt werden, met onder meer kredietverhogingen die ongeveer voor 25 procent door kredietverminderingen werden gecompenseerd.

Het eindresultaat na al deze aanpassingen is dat het begrotingstekort stijgt met 2,1 miljard frank en uiteindelijk komt tot 4,3 miljard frank, wat een verdubbeling betekent van het oorspronkelijk deficit in het tekort in vergelijking met de initiële middelen verhoogd met 2,73 procent. Dit zonder te spreken van het gedebuteerd tekort voortvloeiend uit de schulden in de huisvestingssector.

Het is duidelijk dat vooral de begrotingsberaadslaging van 20 november 1985 hier voor een groot deel tussenzit.

Wij ontkennen niet dat wij niet gelukkig zijn met deze begrotingsberaadslaging en dit om twee redenen :

– enerzijds wordt de begroting 1985 rechtstreeks verzwaaard met méér dan 2 miljard frank ;

– en anderzijds wordt door de stijging van de vastleggingskredieten voor de economische expansie ten gunste van de grote ondernemingen van 8 naar 13 miljard frank, een hypotheek gelegd op de begrotingen van de volgende 3 of 4 jaren.

Zoals collega Schiltz in de Commissie terecht heeft opgemerkt wordt de omvang van de correlatieve kredieten opnieuw teruggebracht tot 80 procent van de totale ordonnanceringsmassa.

Dit brengt de eigenlijke **manoeuvre**ruimte voor het voeren van een eigen begrotingsbeleid terug tot ongeveer 20 procent.

In het kader van deze beslissing wordt het naar mijn gevoel hoogdringend de subsidiëring van de economische ex-

pansiewetgeving eens grondig door te lichten. Vooral doorlichten in het raam van de kostprijs aan overheids-subsidiëring per arbeidsplaats.

De beperkte middelen waarover zal beschikt worden verplicht ons de prioriteiten te leggen om met de minste subsidiëring het meeste werkplaatsen te creëren.

De nota inzake de toepassing in de economische expansiewetgeving, ons overhandigd in de Commissie voor het Bedrijfsleven door de Voorzitter van de Executieve, leert ons dat in 1985 :

– voor wat de steun betreft aan de grote ondernemingen, dit aanleiding heeft gegeven tot een subsidiebedrag van 930.000 frank per nieuw gecreëerde arbeidsplaats ;

– de steun via de wetgeving op de KMO's was in 1985 slechts 218.000 frank per nieuwe arbeidsplaats.

Als we die 930.000 frank vergelijken met die 218.000 frank dan is elk verder betoog overbodig.

Nochtans in die beslissing van 20 november heeft men de voorziene 8 miljard frank van vastleggingsmachtigingen voor de grote ondernemingen verhoogd tot 13 miljard frank, terwijl wat de KMO's betreft dit beperkt bleef tot een verhoging van 2 miljard frank tot 2,5 miljard frank.

Deze lijn, om vooral de grote ondernemingen te ondersteunen inzake subsidiëring, is ook in tegenstrijd met het nieuwe Regeerakkoord van de Vlaamse Regering waar duidelijk voorzien wordt in de prioriteiten-verschuiving naar de KMO's.

Méér zelfs, dienen er boven de Departementen heen geen verschuivingen te komen met de bedoeling de beschikbare middelen zo effectief mogelijk aan te wenden voor het stimuleren van de tewerkstelling ?

Studies inzake de invloed van overheids-subsidiëring op de uitvoering van gemeentelijke openbare werken leren ons dat bijvoorbeeld 1 miljard frank subsidies voor gemeentelijke infrastructuurwerken ongeveer 550 werkplaatsen oplevert. Dit zonder

Denys

enige vorm van multiplicatoreffect te berekenen. Dat betekent dat hier de overheidssteun slechts 180.000 frank per arbeidsplaats bedraagt. Die 180.000 frank moet worden geplaatst tegenover de 930.000 frank die vandaag per arbeidsplaats wordt gegeven in de grote ondernemingen en de 2 18.000 frank in de KMO-sector.

Het toont aan dat de algemene oproep van quasi alle gemeentemantarissen, boven de partijgrenzen heen, met betrekking tot het gesubsidieerde pakket voor de gemeentelijke infrastructuurwerken, niet alleen een te rechte gemeentelijke bekommernis is maar ook dat het een bijzonder nuttig economisch en sociaal effect veroorzaakt, vooral dan als wij kijken naar de tewerkstellingseffecten die hieruit kunnen voortvloeien.

Onze fractie pleit er dan ook voor dat voor de komende begrotingen een verschuiving zou gebeuren in de richting van de gemeentelijke openbare werken zonder dat het begrotingstekort hierdoor verruimd wordt.

Mijnheer de Voorzitter, een bijkomend punt dat mijn aandacht getrokken heeft is de naar mijn gevoel te rechte opmerking van het Rekenhof inzake de gevolgen van de consolidatielening aan de Philharmonie van Vlaanderen.

Deze lening bedroeg 40 miljoen en het tekort van de VZW bedroeg uiteindelijk slechts 3 1,4 miljoen frank. Het verschil van 8 miljoen frank werd aangewend om het bedrijfskapitaal te constitueren.

Destijds werd dit verschil verantwoord om zagezegd de vooropgestelde verbrekingsvergoedingen uit te betalen. Nu blijkt volgens de exploitatierekening van 1985 dat zelfs van de destijds aangelegde voorziening ter zake geen gebruik werd gemaakt, en dat de VZW uiteindelijk een bedrijfskapitaal van circa 22 miljoen frank te harer beschikking heeft.

Mijnheer de Minister, de suggestie van het Rekenhof lijkt me dan ook terecht. Volgens haar exploitatierekening kan de Philharmonie het verschil

van 8 miljoen frank terugbetalen om aldus toe te laten dat de financiële lasten van de Vlaamse Gemeenschap gemilderd worden.

Graag had ik van de Minister in zijn antwoord vernomen of hij de suggestie van het Rekenhof zal opvolgen ?

Mijnheer de Minister, ik ben vrij kort geweest omdat ik op het begrotingsdebat niet wil vooruitlopen. Toch wens ik nog op te merken dat in het verleden al te veel het accent werd gelegd op het gebrek aan middelen. Het feit dat alle partijen deel uitmaakten van de Executieve zal daar waarschijnlijk niet vreemd aan zijn geweest.

We zijn realistisch genoeg om te beseffen dat met de grote omvang van de rijksschuld en de grote begrotingstekorten van de centrale overheid, het overhevelen van voldoende middelen vrij utopisch is.

We zullen dus ook op het gewestelijk niveau moeten leren leven met het werken met beperkte middelen, en aldus goed onderzoeken of alle uitgaven efficiënt worden aangewend.

Onze fractie zal zich in elk geval sterk concentreren op de uitgaven en zich hiertegenover kritisch opstellen.

Als teken van vertrouwen ten overstaan van deze nieuwe Vlaamse Regering zullen wij dit bij blad goedkeuren, erop vertrouwend dat de feiten eerlijk zijn voorgesteld en ook vertrouwend op de goede bedoelingen van de Minister van Begroting en Financiën en van de ganse Executieve om de budgettaire orthodoxie in al haar aspecten zo dicht mogelijk te benaderen. **(Applaus bij de meerderheid)**

De Voorzitter : De heer Schiltz heeft het woord.

De heer H. Schiltz (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, bij de bespreking van het bijblad bij de begroting 1985 wil ik eerst iets zeggen over de gevolgde procedure.

Dit bijblad bevat hoofdzakelijk, op enkele details na, de decretale regulering van twee belangrijke begrotingsdeliberaties van de Executieve, die plaats hadden in de loop van 1985,

namelijk op 17 juli en op 20 november.

De eerste begrotingsbeslissing, die trouwens de resultante was van de budget-control, doorgevoerd in april, kan men als een vrij normale begrotingsdaad beschouwen.

Dat zij niet eerder in de Raad is besproken is het gevolg van de vervroegde verkiezingen waardoor de werkzaamheden van deze Raad anders zijn verlopen dan men destijds kon voorzien.

De tweede begrotingsberaadslaging, die van 20 november, is van een heel andere aard. Zij bevat veel meer dan de gewone klassieke eindejaarsaanpassing van de uitgavenkredieten aan de ontwikkeling van de toestand in de loop van het jaar.

Deze tweede begrotingsberaadslaging van 20 november was noch min noch meer een fundamentele hervorming van de initiële begroting, wat de hele beleidsopatie op budgettaire gebied betreft.

Dit geschiedde na de verkiezingen van 13 oktober en nadat een meerderheid reeds had beslist zodra mogelijk een nieuwe Executieve te vormen, anders samengesteld dan de scheidende Executieve.

Enkele weken vóór de vervanging van de Vlaamse Regering door een nieuwe Regering heeft men dus de Executieve, die zich in de politieke toestand van een aftredende Regering bevond, uitgenodigd het begrotingsbeleid fundamenteel te herzien. Deze procedure is naar mijn gevoel uitermate betwistbaar en het is mij nog altijd niet duidelijk – ik heb wél een vermoeden – waarom men eigenlijk niet heeft gewacht tot de nieuwe Executieve in functie was om de intussen klaarge maakte begrotingsbeslissing te laten nemen als een eerste uitvoerende daad van de beleidsopatie van deze nieuwe Executieve.

U moet zich goed voorstellen wat er is gebeurd. Het is alsof een aftredende Regering, die weet dat zij veertien dagen later door een andere wordt vervangen, nog eens gauw de beleidsmarginen van de komende Regering fi-

Schiltz

nancieel gaat afbakenen. Dat is wat nu gebeurde in dat bijblad.

Ik weet niet of alle leden van de Executieve tenvolte beseffen dat men aan de scheidende Executieve eigenlijk heeft gevraagd precies de lijnen te trekken waarbinnen de nieuwe Excellenties financieel gezien nog kunnen optreden.

Maak u geen enkele illusie. Na de uitvoering van dit blad zal er u voor 2 à 3 jaar bijzonder weinig financiële manoeuvreerruimte en beleids marge overblijven. Ik vermoed dat de liberale regeringspartner daartoe gebracht is omdat het op dat ogenblik mischien niet honderd procent vaststond dat hij in de centrale Regering ook aan de bak zou kunnen komen want anders kan ik een dergelijke vrijwillig aanvaarde beperking van de beleidsmogelijkheden in de toekomst moeilijk verklaren. Men kan daarover nuttig mediteren.

Dames en heren, het belangrijkste onderdeel van dit bijblad is niet het herzien van de uitgavenkredieten die alles bij mekaar 2,5 miljard frank bedragen wat wel veel geld is maar in het geheel van de begroting niet zoveel. Het belangrijkste is de massale aanpassing van de vastleggingsmachtigingen, de leningsmachtigingen en de machtigingen tot het aangaan van verbintenissen. Dat zijn beslissingen waarvan de gevolgen zich op begrotingsvlak over minstens drie jaar, zijnde 1985, 1986 en 1987, uitstrekken. Indien u het geluk hebt, heren Ministers, zolang in functie te blijven zult u minstens tot 1987 de niet zo prettige gevolgen van deze beslissing van 20 november 1985 meesleuren. Indien u niet zolang aanblijft zullen uw opvolgers bij de vorming van de volgende Vlaamse Regering er van meet af aan goed aan doen dat bijblad 1985 opnieuw ter hand te nemen teneinde bij voorbaat te berekenen wat zij al moeten aftrekken van de inkomsten die hen ter beschikken zullen worden gesteld vooraleer te kunnen beginnen.

Op 20 november 1985 werden dus aan de scheidende Executieve en aan de betrokken leden daarvan uitgavebevoegdheden toegekend die zij onmid-

dellijk, globaal en forfaitair konden uitvoeren maar waarvan de rekening u in de loop van de komende drie jaar geregeld zal worden voorgelegd. Wat zijn de gevolgen van deze vrij „ahurissante” methode op de begrotingsresultaten eigen aan het dienstjaar 1985 ? Wij hebben de uitgaven verhoogd. De inkomsten zijn gebleven wat ze waren. Het begrotingstekort eigen aan het dienstjaar zal dus, na goedkeuring van het bijblad, 4.184 miljoen frank belopen. Dat is meer dan het dubbele van hetgeen in de initiële begroting in het vooruitzicht werd gesteld. Er werd hier reeds de aandacht gevestigd op het feit dat zelfs in de initiële begroting met haar 1,6 miljard frank tekort abstractie werd gemaakt van de debudgettering van 4,4 miljard frank schulden in de huisvestingssector. Telt men het begrotingstekort aangepast door het bijblad en de gedebudgetteerde schuld van 1985 inzake de huisvesting bij mekaar dan komt men aan 8,6 miljard frank.

U zal het mij niet kwalijk nemen dat ik u even herinner aan wat ik u in 1983 vanop deze tribune, maar dan in een andere functie, heb voorspeld. Ik heb er toen zelfs aan gedacht u grafieken te tonen. Ik heb toen gezegd dat het tekort in 1985 8,6 miljard frank en, waarde collega opvolger, in 1986 10,5 miljard frank zou bedragen. Wij zullen er niet zo ver naast zitten. Dit was dus allemaal voorspelbaar en voorzienbaar.

Toen heeft men die analyse betwist en voortdurend gezegd dat ik een pessimist was. Men heeft er mij zelfs van verdacht, ik weet dat, dat ik het vooral de centrale Regering moeilijk wilde maken door te bewijzen dat de Vlaamse Gemeenschap te kampen had met een structureel financieel tekort en dat het hoe dan ook met de beste wil van de wereld niet kon worden weggewerkt.

Welnu, de feiten bewijzen dat het waar was wat ik zegde en dat het dus fout was de slechte Belgische ziekte, met name het Parlement op budgettair gebied te misleiden, over te nemen. Men heeft, begin 1985, moedwillig de uitgaven onderschat. De bijkredieten van 2,5 miljard frank, die nu

worden gevraagd, zijn kredieten die in de ontwerp-begroting 1985 ingeschreven stonden en die men eruit geschrapt heeft omwille van de window-dressing wanneer men deze begroting in deze Raad moest voorbrengen. Zij duiken natuurlijk terug op in het bijblad omdat het niet anders kan, omdat het hier vrijwel allemaal kredieten betreft van uitgaven waaraan men niet kon ontkomen, en dat wist men bij voorbaat.

Het is voor mij een beetje een raadsel waarom wij er maar niet in slagen deze slechte ziekte in ons systeem, namelijk de neiging om op financieel gebied de zaken mooier voor te stellen dan ze zijn, te overwinnen en te genezen alsof een begroting iets anders zou mogen zijn dan een zo getrouw mogelijke raming van de financiële toestand en van de financiële vooruitzichten om zowel aan het Parlement als aan de Regering toe te laten zijn verantwoordelijkheid ter zake op zich te nemen. Men doet alsof het een schande zou zijn als aan het Parlement zou worden gezegd dat, indien men alles wil verder blijven doen en indien men alle bestaande instellingen wil behouden, zulks in de komende jaren zoveel zal kosten, en men dan maar moet zeggen of dat kan en mag. Blijkbaar is dat onmogelijk en moet men op deze tribune, wetens en wilens, met geflatteerde cijfers komen en zeggen dat het deficit 1,6 miljard frank bedraagt, goed wetende dat dit per 31 december in het bijblad 4,5 miljard frank zal zijn. Welnu, wij zijn niet de enigen die dat doen. De centrale Regering heeft dat in lengte van jaren gedaan en dat verklaart waarom iedere nieuw aantredende Regering steeds kan verwijzen naar de vorige en zeggen dat zij de toestand heeft verzwegen en dat er „lijken in de kast zitten”. Maar dat heeft ons ook geleid naar debudgettaire catastrofe die wij nu meemaken.

Ik had de voorbije vier jaren een beetje de hoop dat het Vlaamse Parlement op dat vlak de zaken wat correcter, wat orthodoxer en – laten wij alles bij mekaar zeggen – wat simpeler zouden houden. Want, is het niet veel eenvoudiger in het begin van het jaar te zeggen dat men 4,5 miljard frank deficit zal hebben als men de schulden van

Schiltz

de huisvesting gaat debudgetteren. Het ware veel eenvoudiger geweest gewoon te zeggen : dat is het raam waarbinnen wij moeten werken ; neem nu uw verantwoordelijkheid. Dan zouden wij dit enigszins beschaamd spektakel niet hoeven te leveren van achteraf een schuldbekentenis te moeten doen.

Ik heb altijd beweerd dat een deficit van 4,5 miljard frank – dat is 5 procent van de begroting – een draagbaar deficit was op voorwaarde dat het normale gemiddelde uitvoeringspercentage van de begroting 95 procent bedraagt, wat in het verleden min of meer de gewoonte was, maar waar wij over gaan omdat wij ook onze uitgavenkredieten scherper en juister en juister zijn gaan calculeren. Wij komen tot 96-97 procent uitvoeringsritme, hetgeen bewijst dat de medewerkers van de Administratie hun taak van uitgaveraming goed gedaan hebben.

Belangrijker is de vaststelling van de fundamentele ombuiging van het beleid. Ik verklaar mij nader. Wij hadden van meet af aan te kampen – en collega Verhaegen heeft er terecht op gewezen – met een wanverhouding. Vooraf moet ik echter waarschuwen dat de cijfers die door de SERV werden gegeven niet heel deskundig zijn geconstrueerd. er ontbreken sommige gegevens. Bepaalde definiëringen zijn begrotingstechnisch niet helemaal juist. Ze geven de trend aan, maar de SERV had er waarschijnlijk beter aan gedaan de begrotingsspecialisten van de uittredende Executieve te raadplegen, zodat deze konden wijzen op bepaalde goed bedoelde, maar niet heel correcte punten. Maar de trend is correct. Inderdaad, van meetaf hadden wij te kampen met een wanverhouding tussen, enerzijds, de vastleggingsmassa, de pre-financieringsbeslissingen en, anderzijds, de beschikbare ordonnanceringsmassa. Dat had tot gevolg dat wij van meetaf voor een toestand stonden waarin de correlatieve kredieten een absoluut abnormaal hoog aandeel hadden in deze ordonnanceringsmassa. Het is zoals een huishouden dat zich in de schuld heeft gestoken en dat, wanneer een

loonzakje binnenkomt, onmiddellijk naar de post moet lopen om 3/4 of 4/5 van het loonzakje te storten om afbetalingscontracten te delgen. Wij kunnen dat eigenlijk heel eenvoudig zó voorstellen : een situatie waarin een regering heeft af te rekenen met correlatieve kredieten ten belope soms van 80 procent van haar ordonnanceringsmassa, wat hetzelfde wil zeggen als een gezin dat zich in de schuld heeft gestoken met afbetalingscontracten en dat, zodra het loon binnenkomt er al vooraf het grootste deel van aan zijn schuldeisers moet uitbetalen.

Welnu, in de jaren 1983, 1984 en ook nog bij het opstellen van de initiële begroting 1985 heeft de Executieve, in uitvoering van de beleidsverklaring, zware inspanningen geleverd om die verhouding correlatieve kredieten- begrotingsmassa een beetje recht te trekken. In bepaalde mate zijn wij daarin geslaagd. Wij hebben dat percentage gevoelig kunnen verminderen en ik schat ongeveer met 12 à 13 procent wat, eerlijk gezegd, toch een hele krachttoer was. Aldus konden wij evolueren naar een begroting die toch enige ruimte bood om de beleidsopties ieder jaar door de Raad te laten nemen in het kader van de jaarlijkse begroting.

Wat gebeurt er echter nu ? Nadat wij al die moeite hebben gedaan om ongeveer 12 tot 13 miljard frank te sparen, in die zin dat de massa beschikbare ordonnanceringskredieten met 10 tot 12 miljard frank kon aangroeien en de correlatieve kredieten verhoudingsgewijze met hetzelfde bedrag verminderen, wordt met één slag door dit bijblad opnieuw 10 miljard frank bij de correlatieve massa, bij de vastleggingsmassa gevoegd.

Zo komen wij praktisch opnieuw op het niveau van 1982. Wij hebben dus een rondje op de piste gereden om te tonen hoe goed wij het kunnen doen. Maar als wij er bijna waren, hebben wij gezegd dat het slechts voor de galerij was. Wij plaatsen ons nu opnieuw in de situatie waarin wij ons in 1982 bevonden. Wat zal het gevolg daarvan zijn ? Mijnheer de Minister van Financiën, het gevolg daarvan zal zijn dat u de volgende jaren de correlatieve kredieten opnieuw de hoogte zal

zien ingaan. Uw diensten, die met de opmaak van de begroting belast worden, krijgen als eerste oefening om met 85 miljard frank inkomsten, waarvan er al 60 miljard zijn gebruikt, al de andere normale lopende uitgaven, die niet voortspruiten uit vroeger genomen beslissingen, te betalen. Er zijn de personeelskosten. Er moet worden nagegaan wat we aan bijkomende initiatieven voor kunstbevordering en de welzijnssector kunnen doen. Met andere woorden, hoe zullen wij ons normaal beleid voeren ? U zal dan grote inspanningen moeten leveren om uw tekort tot 10 miljard frank te beperken. Mijnheer de Minister van Financiën, in 1987 zal het dan nog moeilijker zijn, want dan zal de ijsberg, die wij op 20 november 1985 in zee hebben geduwd en die nog onder zit in zijn volle omvang bovenkomen. De machtigingen die nu verleend zijn, gaan dan voor 50 procent op de ordonnanceringskredieten van 1987 wegen.

Vandaar dat wij tot de spijtige conclusie moeten komen dat de budgettaire saneringsinspanning van de vorige Executieve met dit bijblad groten-deels teniet wordt gedaan en dat de financiën van de Vlaamse Gemeenschap de komende jaren op een onverantwoorde wijze worden gehypothekerd. Het zou natuurlijk anders zijn indien men kon voorzien of hopen dat tegenover dit bijblad, met zijn vastleggingsmassa, een gevoelige aangroei van de inkomsten voor 1986 en 1987 kon worden verwacht. Ik zou dan zeggen dat het niet netjes is dit geld reeds op voorhand op te souperen. Het zou dan echter geen balanscatastrofes veroorzaken. We zouden in evenwicht blijven maar ik denk dat we echt geen „Madame Blanche” moeten zijn om te vermoeden dat in 1986, noch in 1987 de overdrachten van de centrale Regering naar de Vlaamse Gemeenschap groot zullen zijn of aanzienlijk zullen toenemen. In het beste geval zullen we ons strikt tevreden moeten stellen met het wettelijk minimum, dat wil zeggen dat onze dotaties gaan stijgen met het inflatiepercentage. Iedereen weet echter dat dit inflatiepercentage gevoelig afneemt en dat bijgevolg de stijging van de dotaties ook zal afnemen, zodanig dat aan de inkomstenzijde in plaats van een equivalent opgaande curve een

Schiltz

minder opgaande curve zal staan tegen een doorgetrokken stijging van de uitgaven en dat het deficit noodzakelijk zal moeten vergroten.

Zo kom ik tot de *ristorno's*. Indien de centrale Regering haar politiek kan voeren, gaat het globale volume van de overheidsuitgaven eerder dalen dan stijgen. Bijgevolg ontbreekt ook daar de wettelijke basis om het minimum van de *ristorno's* te doen stijgen. Wij zullen al heel blij moeten zijn als men ze niet doet dalen en als men de regel interpreteert als vroeger, namelijk dat wat eenmaal geristorneerd is, geristorneerd blijft. Anders zouden onze inkomsten dalen. De heer Verhofstadt zou dit als een suggestie aan zijn lijstje van mogelijke besparingen kunnen toevoegen. Juridisch zou hij daarmee niet eens een scheve schaats rijden. Er blijft de mogelijkheid dat de Vlaamse Regering haar fiscale bevoegdheid zou gaan aanwenden. Met haar huidige samenstelling zie ik dat echter niet zitten. Het zou trouwens nogal grof zijn dat wij de fiscale druk zouden moeten gaan verhogen omdat het systeem van 1980, financieel gesproken, gewoonweg een nonsens-systeem is. Het is intussen immers al wel gebleken dat het hele dotatiesysteem eigenlijk op een onvoorstelbare manier in elkaar geknutseld is zonder dat ook maar enige rekening werd gehouden met de reële financiële kant van de bevoegdheden die men overdroeg.

Langs de inkomenszijde valt er dus niets te verwachten en langs de uitgavenzijde is er een ingebouwde versnelling van de uitgaven. Waartoe dat zal leiden, kan zelfs een leerling van een middelbare school uitrekenen en voorspellen.

Een derde en laatste aspect is het volgende. De toestand zijnde wat hij is, wat is dan de structuur van de begroting wat betreft de beleidsprioriteiten? Waar gaat de explosie van de uitgaven naartoe? Wij hebben in de jaren 1983 en 1984 en voor de initiële begroting van 1985 de begrotingssanering hoofdzakelijk nagestreefd — dat was overigens de enige mogelijkheid — door een drastische inkrimping van het investeringsprogramma

en door een beperkte afbouw van de prefinancieringen. Dat had tot gevolg dat de toelagen aan de ondergeschikte besturen voor kleinschalige openbare werken slechts met mondjesmaat konden worden toegekend en dat er niet voldoende kredieten ter beschikking konden worden gesteld voor het ambitieus programma van renovatie, wat terecht één van onze bekommernissen uitmaakte. Wij konden daarvoor niet voldoende geld ter beschikking stellen. De uitgavenmachtigingen in de sector van de economische expansie werden daarentegen fors opgedreven. In de jaren 1982, 1983 en 1984 was dit mijns inziens een verantwoord politiek. Gedurende een aantal jaren moesten de investeringen dalen en moesten de incentives aan de industrie worden opgedreven. Wij hebben dit ook fors gedaan. Maar, in 1985, was de toestand zodanig gewijzigd dat naar mijn mening een herziening van deze prioriteiten zich opdrong. Het was mijn gevoel dat de schok die de Vlaamse Regering aan het Vlaams bedrijfsleven had gegeven zowel van psychologische en financiële aard, in de zin van vernieuwing en nieuwe technologieën, een nieuw vertrouwen in de industriële dynamiek gaf. Zo konden deze industrieën het verder stellen met hun eigen dynamiek, mede dank zij een aantal maatregelen van de centrale Regering. Afgezien van enkele grote projecten, waarbij hoofdzakelijk buitenlandse investeerders — multinationals en dergelijke — betrokken waren, werd het investeringsvolume in Vlaanderen nauwelijks nog beïnvloed door het feit dat al dan niet rentesubsidie of wat kapitaalspremie gegeven werd.

De start was gegeven. En ik kan mij dan ook niet indenken dat bij al deze dossiers er meer dan 2 of 3 procent van de investeerders zouden gezegd hebben dat, indien zij de rentesubsidie niet kregen, zij niet zouden investeren. Ik denk dat inmiddels de industriële dynamiek in Vlaanderen voldoende op gang was gekomen. Het was dus verstandiger, vanuit een bekommernis voor de Vlaamse economie, de oriëntering enigszins te verschuiven en opnieuw meer ruimte beschikbaar te stellen voor openbare werken van ondergeschikte besturen, restauratiewerken en renovatiewer-

ken. Deze werken, kleinschalig maar talrijk, hebben een snel tewerkstellingseffect.

Dit zou inderdaad een zeer positieve invloed gehad hebben op de bouwsector, waarbij zowel tewerkstelling als het economisch produkt in Vlaanderen, in 1985 beter zouden gediend zijn dan bij de eenzijdige concentratie van kredieten in de sector van de economische expansie.

Dat heeft men niet gedaan, niettegenstaande het feit dat, van verschillende zijden — onlangs nog de heer Narmont van het Gemeentekrediet — duidelijk werd aangetoond dat de ondergeschikte besturen, wat het normale onderhoud van hun infrastructuurwerken en gebouwen betreft, in een moeilijke situatie komen en dat daar wel degelijk een noodzaak en een prioriteit ligt.

Welnu, in dit bijblad heeft men de scheeftrekking nog in zeer aanzienlijke mate vergroot. Ik weet niet of de collega's beseffen wat het betekent als gewicht in het beleid, op een begroting van 80 miljard frank, 5 miljard frank vastleggingsmachtigingen aan één enkele sector toevertrouwen.

Men heeft het tegengestelde gedaan van datgene wat, naar ons gevoelen, in 1985 had moeten worden gedaan, met name een zekere — dus geen totale — heroriëntering naar de investeringssector, naar het investeringsprogramma toe.

Zo kom ik tot mijn besluit.

Wij zijn gestart onder het motto „Wat wij zelf doen, doen wij beter”. Ik ben ervan overtuigd dat deze leuze juist is, maar dan wel in een bepaalde zin namelijk, „wat wij zelf doen kunnen wij beter doen als wij het zelf willen”. Vooral dit laatste punt is belangrijk. Samen met mijn politieke vrienden heb ik getracht — en met energie, dacht ik — daarvan enig bewijs te leveren, gehecht als wij zijn aan de Vlaamse natievorming en haar politieke structuren.

Op begrotingsgebied hebben wij alleszins gesteld dat, indien de wil aanwezig is, een behoorlijk orthodox begrotingsbeleid tot de mogelijkheden

Schiltz

behoort.

Ik heb echter, ook tijdens de laatste jaren, moeten vaststellen dat de Belgische ziekte van de begrotingsmanipulatie en de doorgeefoperaties ook in Vlaanderen moeilijk kon overwonnen worden en dat de wil om ze te overwinnen niet steeds aanwezig was.

Met dit bijblad doen wij bovendien nog iets veel ergers : wij nemen het slechtste Belgische voorbeeld over op een moment dat men op Belgisch niveau probeert er vanaf te geraken, namelijk het lichtzinnig opstapelen van uitdrukkelijke of gecamoufleerde begrotingstekorten in de wetenschap dat er niet de nodige middelen voor zijn. Dan mag u ons niet vragen een dergelijk onzorgvuldig en onorthodox begrotingsbeleid, dat de nieuwe Executieve van meet af aan kluistert in een vrijwel uitzichtloze begrotingssituatie, goed te keuren. Het verbaast mij nog altijd dat er politieke partijen zijn gevonden die in die bij voorbaat legeschoten boot hebben willen stappen. **(Applaus bij de Wen de SP)**

De Voorzitter : Dames en heren, de vier fractievoorzitters hebben het woord gehad. Nog acht sprekers zijn ingeschreven.

Bij toepassing van artikel 33 beperk ik de spreektijd tot tien minuten.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, het spijt mij maar ik heb tijdens de commissievergadering helaas moeten aankondigen dat deze bespreking in openbare zitting kon uitlopen. Het bijblad is alleen besproken in de Commissie voor Financiën en Begroting. Ik heb toen gezegd dat de collega's van mijn fractie, die in de Commissie niet aan bod zijn kunnen komen omdat het bijblad niet is behandeld in de gespecialiseerde Commissies dit natuurlijk zullen moeten doen in openbare vergadering.

De sprekers op de lijst die wij u hebben overhandigd zijn door onze fractie gemandateerd. Het Reglement bepaalt dat iedere gemandateerde spreker bij de behandeling van de begroting over een bepaalde spreektijd beschikt. Wij vragen u het Reglement te

respecteren.

Elk lid heeft zijn materie toegewezen gekregen, is voor die materie gemandateerd en heeft zijn uiteenzetting voorbereid.

De Voorzitter : Mijnheer Van Elewyck, het Reglement is ter zake zeer duidelijk. De Voorzitter van de Raad mag de spreektijd beperken.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Voorzitter, het Reglement zegt ook welke de spreektijd is voor elke gemandateerde spreker. Het kan zijn dat er en conflict is tussen twee artikelen van het Reglement maar wij hebben voor elk van de materies iemand gemandateerd.

Het kan toch niet zijn dat men het de leden enerzijds praktisch onmogelijk maakt om te reageren door een bijblad van de Begroting alleen te verwijzen naar de Commissie voor Financiën en begroting en anderzijds in openbare vergadering de leden, die een bepaalde materie wensen te behandelen en dat niet hebben kunnen doen in een gespecialiseerde Commissie, niet de tijd te laten die materie te behandelen.

De Voorzitter : Die verwijzing naar de Commissie is geschied door het Bureau dat eenparig het voorstel heeft gesteund. Ieder lid van de Raad mag om het even welke vergadering van een Commissie bijwonen en er een uiteenzetting houden. Men kan moeilijk volhouden dat de niet-leden van de Commissie voor Financiën en Begroting niet de gelegenheid hebben gehad te reageren indien zij dat wensen.

Wij gaan geen eindeloos debat beginnen over het Reglement. Ik verzoek de sprekers alleen een inspanning te doen om bondig te zijn.

De heer J. Van Elewyck : Daar ben ik het mee eens.

De Voorzitter : Het kan trouwens onmogelijk in de geest van het Reglement zijn dat een fractie twintig sprekers kan afvaardigen en beweren dat het allen gemandateerde sprekers zijn.

De heer J. Van Elewyck : Ik ben het

met u eens, mijnheer de Voorzitter, maar wij hebben geen twintig sprekers ingeschreven doch slechts acht, wat maar een fractie is van die twintig.

De Voorzitter : Ik doe een beroep op alle sprekers om bondig te zijn. **(Samentspraken en geroep op sommige banken)** De heer Willockx heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck : Betekent uw protest, collega's, dat de leden van de Commissie voor Financiën het woord niet mogen voeren ? Volgens u althans. Waar staat dit in het Reglement.

De Voorzitter : Mijnheer Willockx, u hebt het woord.

De heer F. Willockx (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik word telkens onderbroken en mijn tijd loopt.

Ik zal mij beperken tot drie luiken : als eerste luik een algemene benadering bij lezing van het verslag, het tweede luik handelt over de specifieke economische resultaten voor Vlaanderen ; het derde luik betreft de rol van de Vlaamse Raad versus de Vlaamse Executieve en meer in het bijzonder onze samenwerking met het Rekenhof.

Wanneer ik het verslag lees, kan ik mij niet van de indruk ontdoen dat in het bijzonder bij de behandeling, zowel door de leden van de Commissie als door de Gemeenschapsminister van Financiën, van de toestand van het Vlaamse Gewest en van de Vlaamse Gemeenschap eigenlijk één grote frustratie tot uiting is gekomen met betrekking tot de gevolgen van de staatshervorming, althans op de manier zoals deze vandaag wordt toegepast. Wij moeten durven stellen dat de manier waarop de staatshervorming op het huidig ogenblik wordt toegepast, de manier waarop Gewesten en Gemeenschappen door de centrale overheid wel eens als „lagere besturen” worden behandeld op budgettaire vlak, leidt tot een soort carcan waarin wij opgesloten zitten, wat ons niet toelaat als Vlaamse Gemeenschap of Gewest ten volle de bevoegdheid uit te oefenen die wij eveneens bij de wet van 1980 toegewezen kregen.

Willockx

Ik meen dat het nuttig is te zeggen dat vanuit dit gevoel van frustratie zeker geen passiviteit en zeker geen lijdzaam ondergaan mag groeien. Ik meen ook dat de Vlaamse Executieve verder moet gaan om te proberen ter zake uit het immobilisme te geraken, dat zij moet verdergaan met drukking uit te oefenen op de nationale Regering om te komen tot een meer billijke verhouding, een verhouding die meer strookt met de geest van de wet van 1980, tussen enerzijds de nationale overheid en anderzijds de Gewesten en de Gemeenschappen.

Het is mij een grote vrees dat de mastodonte besparingsoperatie die de nationale overheid vandaag plant weliswaar morgen opnieuw de Gewesten en de Gemeenschappen voor bijzondere delicate budgettaire bij komende problemen zal plaatsnemen. Er is ten eerste de vaststelling van een zekere frustratie inzake een budgettair carcan waarbinnen men gevat is en daaraan gekoppeld de wens en de boodschap om ter zake uit het immobilisme te trachten te geraken in dialoog met de nationale overheid.

Een tweede punt betreft de economische toestand van Vlaanderen. Wanneer ik Minister Geens hoor spreken en wanneer ik er het verslag op na lees dan kan ik mij niet van de indruk ontdoen dat hij bestendig en systematisch bezig is met te trachten misplaatste euforie te verspreiden omtrent de economische situatie van Vlaanderen. De werkelijkheid kan hard klinken. Vandaag presteren wij vanuit een structureel gegeven economisch beter dan onze Waalse landgenoten. Wij moeten dit echter tegelijkertijd plaatsnemen in een Europees en internationaal kader. Dan is er geen reden voor euforie met betrekking tot onze economische prestaties. Wanneer Minister Geens uitpakt met zijn bulletin, — de heer Schiltz heeft erop gewezen — met zijn palmares met betrekking tot de kosten van de expansiewetgeving als zijnde hét signaal dat het allemaal zo goed en beter gaat in Vlaanderen dan noem ik dit in één woord „misplaatste” euforie. Daar raken wij de kern van de kritiek op het economisch beleid van de Vlaamse Regering en van Minister Geens in

het bijzonder. Minister Geens doet aan sensibilisering in een aantal belangrijke materies. Men kan niet tegen het feit zelf van de sensibilisering zijn van de bevolking, bij voorbeeld inzake de toepassing van nieuwe technologieën. De heer Geens probeert ten opzichte van het buitenland een imago op te hangen dat Vlaanderen zogenaamd ondernemingsvriendelijk is en een bedrijfsvriendelijk klimaat heeft. Maar, wat Minister Geens in onvoldoende mate doet — ook hier verwijs ik naar de vorige spreker — is een voluntaristisch beleid gestalte geven. Een typisch voorbeeld werd daarnet door de heer Schiltz gesignaleerd met name de vaststelling dat wij in ons economisch beleid al te zeer vastgehankerd zitten op de expansiewetgeving, dat wij daar in belangrijke mate extra-middelen van moeten aanboren terwijl het uiteindelijke relance-effect dat wij in Vlaanderen beogen veel beter en veel efficiënter met dezelfde middelen zou kunnen worden bereikt met kleinschalige projecten met grotere meeslepingmogelijkheden.

Een volgende vaststelling is dat er een gebrek is aan een voluntaristisch economisch industrieel beleid in Vlaanderen. Minister Geens handelt ter zake té liberaal, ik zeg niet in de politieke betekenis maar in de doctrinaire betekenis, door een gebrek aan eigen beleid, waarvoor hij nochtans over de nodige mogelijkheden beschikt.

Het derde en laatste punt betreft de verhouding van de Vlaamse Raad ten opzichte van de Vlaamse Executieve en meer in het bijzonder de verhouding en de samenwerking met het Rekenhof. Al jaren ervaren wij in het nationale Parlement eigenlijk een onvoldoende valorisatie van de werking en van de nota's van het Rekenhof betreffende onze parlementaire werking. Wanneer wij het laatste boek van het Rekenhof doornemen dan zien wij dat dit niet zo abnormaal is. Het grootste gedeelte van het boek is gevuld met vaststellingen, met klachten en met kritiek op beleidsbeslissingen die soms tot 10 à 15 jaar achter ons liggen en waaromtrent men niet meer de kans heeft om de politieke verantwoordelijk ken te interpellieren.

Voor de Vlaamse Raad en de Vlaamse

Executieve stelt zich dat in totaal andere termen. Daar gaat het nog over een beperkte kritiek, over een beperkt aantal materies en over materies waarvoor men nog politieke verantwoordelijkheid en rekenschap kan vragen aan de bevoegde politieke titularis. Daarom is het belangrijk onze samenwerking met het Rekenhof in de volgende maanden hier in deze Vlaamse Raad bijzonder te activeren omdat dit een unieke kans is om te bewijzen dat in samenwerking met het Rekenhof parlementaire controle, goed gedocumenteerd en goed gestoffeerd, mogelijk is. Hierdoor zouden wij ook kunnen aantonen dat het niet nodig is terug te vallen in situaties en feiten van het einde van de jaren 60, begin van de jaren 70, zoals in het nationale Parlement spijtig genoeg, al te veel is gebeurd.

Vandaar, mijnheer de Voorzitter, dat ik mij vanuit onze fractie, maar ook vanuit de hele Subcommissie die zich bezighoudt met de verhouding tot het Rekenhof speciaal tot u richt — en ik wens dit publiek te doen — om systematisch elke maand deze subcommissie bijeen te roepen. Deze vergadering hoeft geen hele voormiddag te duren, zij kan rustig een uur of anderhalf uur in beslag nemen om na te gaan wat vanuit het Rekenhof is binnengekomen en dit te ventileren naar de diverse Commissies waar de politieke betekenis van de informatie kan worden onderzocht. Door deze werkwijze zou het Rekenhof beter gevalueerd worden. Wij betreuren dan ook dat deze week omwille van een geïmproviseerde vergaderdag van een Kamercommissie, de bijeenkomst van deze bijzondere Subcommissie werd afgelast. Zo mag het natuurlijk niet verder gaan. Het heeft geen zin deze Commissie slechts één of twee keer per jaar te laten vergaderen. Daarom dring ik aan op een systematische aanpak opdat deze Commissie maandelijks zou kunnen bijeenkomen. **(Applaus bij de SP en op andere banken)**

De Voorzitter : Ik dank de heer Willockx voor de bondigheid van zijn betoog en u hebt gemerkt, collega's, dat de draagkracht ervan hierdoor niet werd afgezwakt.

Mevrouw Detiège heeft het woord.

Ofwel moeten de activiteiten van de Opera voor Vlaanderen worden opgeschort, wegens hoogoplopende financiële lasten, ofwel komt er dringend een nieuwe oplossing, zo stelde mevrouw L. Detiège (SP)

Mevrouw L. Detiège (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het heeft ongeveer tien jaar geduurd voor men een nieuwe formule vond voor de Opera voor Vlaanderen. In 1981 is men daar uiteindelijk in geslaagd. In de Vlaamse Executieve was toen een CVP-Minister verantwoordelijk voor de cultuur. Er heerste op dat ogenblik een goede geest en men startte met nieuwe instanties. Sinds 1981 is men blijven discussiëren over de vraag of de Opera nu al dan niet bestond. Deze discussie heeft jaren aangesleept.

In de periode 1982-1983 werd artikel 42 van de statuten toegepast en op 15 maart 1985 werden de achterstallige kredieten betaald. Sinds de periode 1984-1985 worden door de Vlaamse Executieve uitsluitend de statutaire 200 miljoen frank toegekend, zodat de financiële lasten op een ongehoorde manier oplopen. Ondanks de aanwezigheid van drie Regeringscommissarissen — twee officiële en één officieuze — en het feit dat het college van commissarissen wordt voorgezeten

door iemand aangeduid door de Vlaamse Executieve en er een meerderheid is in het Vast Bureau, worden de begrotingen door de Vlaamse Executieve niet goedgekeurd. De liquiditeitsachterstand wordt enorm. In 1984-1985 werd geen frank uitbetaald op artikel 42. Dat kon niet blijven duren. Ofwel komt er een nieuwe oplossing, ofwel moeten de activiteiten van de Opera worden opgeschort. Maand in maand-uit kan men niet meer weten of de lonen kunnen worden betaald, of nog een decor kan worden gebouwd, of kostuums voor de acteurs kunnen worden aangekocht.

Mijnheer de Minister, het wordt hoogdringend dat er iets gebeurt en u een oplossing zoekt. (Applaus)

De Voorzitter : De heer Van den Bossche heeft het woord.

De heer L. Van den Bossche (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, collega's, uw autoriteit, mijnheer de Voorzitter, moet in deze Raad zeer groot zijn. Inderdaad, de

heer Willockx hield zich braaf aan een spreektijd van tien minuten ; mevrouw Detiège echter brengt mij in verlegenheid want zij beperkte zich tot vier minuten. Mijn volgzzaamheid zal zich hoogstens uitstrekken tot het voorbeeld van de heer Willockx. Ik zal dus trachten mijn uiteenzetting tot tien minuten te beperken.

Ik wens drie opmerkingen te maken. Ten eerste, wat de sociale huisvesting betreft, blijft zich een financieel probleem stellen. Ook het CEPESS heeft onlangs in één van zijn studies hierop gewezen. Graag vernam ik van de Executieve welke houding zij zal aannemen ten opzichte van het aanslepend conflict met de nationale Regering in verband met de betalingslasten uit het verleden. Voordien had de Executieve misschien nog een zekere mate van verontschuldiging, met name dat er op politiek gebied verschillende meerderheden waren : meer bepaald dat in Wallonië een feitelijke meerderheid bestond binnen de Executieve, meerderheid, die niet concordeerde met de nationale politieke meerderheid. Op dit ogenblik zijn, voor zoveel er binnen het Waalse Gewest een legale meerderheid bestaat, in elk geval gelijkaardige politieke meerderheden aan de macht.

Mijn vraag desbetreffend is dubbel : ten eerste, wat doet de Executieve in dit verband ; ten tweede, hoe komt het dat met gelijkaardige meerderheden — want dit argument werd destijds aangehaald als reden waarom geen akkoord kon worden bereikt — nog steeds geen akkoord is bereikt. Graag vernam ik in welke mate de Executieve nog de mogelijkheid ziet om tot een akkoord te komen. Dit is vrij belangrijk. Wanneer inderdaad geen akkoord wordt bereikt, blijven wij als Vlaams Gewest gedeeltelijk voor het Waalse Gewest betalen. Een dergelijke situatie kan niet blijven aanslepen. Inderdaad, binnen de beperkte enveloppe die ons wordt toegekend, zijn wij tengevolge van deze situatie verplicht voor anderen te betalen.

Ten tweede, wat betreft de Opera voor Vlaanderen, ga ik even door op datgene wat mevrouw Detiège daarstraks heeft gezegd. Ik richt mij in het bijzonder tot de Minister van Cultuur.

Van den Bossche

Hij heeft een erfenis gekregen, en bij het aanvaarden van een erfenis kan men moeilijk zelf de inhoud bepalen. Het is in ieder geval een erfenis van zijn voorgangers — in het meervoud. Zijn twee voorgangers hebben hem een weinig interessante erfenis nagelaten. Mevrouw Detiège heeft in dit verband terecht gewezen op het feit dat de verplichtingen niet werden nagekomen. Misschien — en ik laat dit in het midden — is de fameuze oprichting van de Intercommunale, een illegale oprichting, meer bepaald wat het artikel 42 betreft. Wanneer men het aantal jaren van het bestaan van de Opera voor Vlaanderen overloopt, kan dit bestaan in enkele zinnen worden geresumeerd. Ten eerste, budgettair is het een janboel. Jaren geleden heeft de Minister op deze tribune verklaard dat artikel 42 onwettig is en niet zal worden nageleefd. Middelerwijl, door de niet-naleving van dit artikel, waarop de Raad van Bestuur zich nochtans kan beroepen dat het bestaat en door de Minister is ondertekend, is de budgettaire situatie totaal uit de hand gelopen en de nieuwe instelling is alweer zodanig met schulden en met betalingen aan intrestlasten belast, dat zij niet meer kan worden gesaneerd tenzij via herkapitalisatie.

Een tweede krachtlijn aangaande de Opera voor Vlaanderen betreft het artistiek beleid, waarbij men desbetreffend vier jaar van non-beleid heeft beleefd. De zaal in Gent bij voorbeeld is grotendeels gevuld doordat er zoveel gratiskaarten zijn, maar artistiek gezien betekent de Opera zo goed als niets.

Ten derde, wat de verhouding Gent-Antwerpen betreft — ik wil hier niet de stedenoorlog prediken — rijzen er problemen qua verleden en qua wijze waarop de operacultuur in de ene en in de andere stad zich ontwikkeld heeft. Op dat vlak werd geen enkele houding aangenomen. Wat de uitwisseling tussen deze twee steden betreft, blijft men steken in een hopeeloos stramien.

Ten vierde, op het stuk van het personeelsbeleid is er evenmin duidelijkheid en heerst een totale verwarring.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik om er op aan te dringen dat in verband hiermee op zeer korte termijn fundamenteel iets zou worden ondernomen. Als men op die manier verder gaat, knoeit men uiteindelijk met geld. Wanneer men de beschikbare gelden goed wil aanwenden, moet men op een behoorlijke manier, èn budgettair, èn artistiek, weten wat men wil. Men moet de verhouding Gent-Antwerpen duidelijk stellen en een beslissing durven nemen. Welke beslissing ook genomen wordt, ik twijfel er niet aan dat zij vatbaar zal zijn voor kritiek, maar men zal tenminste weten waar men aan toe is. tot nog toe was op dit stuk alles steeds nacht en nevel.

Wat de BRT betreft, wil ik even aanknopen bij hetgeen de Minister na maandenlange studie heeft verklaard. Ik moet vaststellen dat de Minister blijk geeft van zeer veel optimisme wanneer hij denkt dat de nationale Regering hem ter zake meer mogelijkheden ter beschikking zal stellen vanuit de opbrengst van de kijk- en luistergelden. Indien de Minister nog een stap verder gaat en het vel van de beer verkoopt vooraleer hij geschoten is en naar de BRT met een wortel voor de neus begint te zwaaien, met de belofte dat zij meer mogelijkheden zal krijgen en verder op een behoorlijke manier zal kunnen blijven bestaan, in de veronderstelling dat ook de uitbouw van het tweede net zou kunnen in orde komen door middel van de kijk- en luistergelden, is hij toch mensen blij aan het maken met iets waarover hij zelf niet beschikt en waarover hij zelf niet kan beslissen. Ik bedoel niet dat ik zijn redenering van een vast percentage op de kijk- en luistergelden de facto wil afkeuren, maar hij is niet in de mogelijkheid, rechtstreeks of onrechtstreeks hierover zekerheid te geven vandaag.

Mijnheer de Minister, na de maanden studie die u hebt verricht, dacht ik dat u een uitermate genuanceerde mening zou hebben naar voren gebracht omtrent het moeilijke televisieprobleem. Ik denk dat een nuttige discussie op het vlak van reclame en mogelijkheden van een derde net slechts echt kan worden gevoerd wanneer niemand ze nog strak ideologisch be-

nadert en niemand er nog over praat vanuit een oogkleppenmentaliteit. Uw laatste uitlatingen hebben mij dan ook ontgoocheld, in die zin dat het mij een ideologische verklaring blijkt en het navelstaren tot deugd verheft. Men gaat over cijfers heen wandelen. Ik merk de laatste dagen dat er sprake is van een maatschappij die deze kwestie met 750 miljoen frank zou aandurven, maar dan moet ik u toch waarschuwen. Als u bepaalde zaken doorvoert en men gaat ooit naar een derde net met een maatschappelijk kapitaal van 750 miljoen frank, voorspel ik u vandaag — ik hoef daarvoor geen profeet te zijn — dat met die 750 miljoen frank net de infrastructuur betaald wordt om te starten. U weet echter net zo goed als ik, mijnheer de Minister, dat een dergelijke maatschappij, hoe goed ze uiteindelijk ook op de markt zou liggen, minstens de eerste drie jaren een exploitatieverlies zal kennen dat niet onaanzienlijk is. Zij kan zich echter niet veroorloven een klein exploitatieverlies te lijden want zij moet zich qua kijkdichtheid vestigen op de markt.

Ze is verplicht er onmiddellijk „le grand paquet” tegenaan te gooien om kijkdichtheid naar zich toe te halen, want de reclamewereld zal maar interesse vertonen in de mate dat een kijkdichtheid wordt aangeboden. Verscheidene betrokkenen hebben zich daarover in het openbaar eens duidelijk uitgesproken. Op dit ogenblik is er interesse om op een zender van dit grondgebied te komen precies omdat zij nu vaststellen dat, niettegenstaande het aanbod van de kabelmaatschappijen, de kijkdichtheid op de eigen zender nog altijd relatief groot is. Er schijnt dus een relatief grote taal- en misschien zelfs cultuurbarrière te bestaan die verhindert dat een grote kijkdichtheid naar buitenlandse zenders gaat. De reclameboodschappen, zelfs al zijn ze bedoeld voor Vlaams gebruik, komen slechts heel gedeeltelijk in de Vlaamse huiskamer. Vandaar hun interesse, maar die is er slechts omdat zij op dit moment een kijkdichtheidscijfer zien op de BRT van ongeveer 70 à 80 procent en zij dus weten op die manier een groot publiek te kunnen bereiken. Uw nieuwe maatschappij zal maar reclame wer-

Van den Bossche

ven en krijgen wanneer zij een goed kijkdichtheidscijfer aanbiedt. Dit betekent dat zij vanaf het eerste jaar echter een groot investeringsverlies zal lijden. Vertel mij nu niet, mijnheer de Minister, dat wanneer die maatschappij op het einde van het jaar haar balans opmaakt, zij dan wel zal herkapitaliseren. Of het zou kunnen laat ik nog in het midden. Volgens mij is dit een slechte methode want dit betekent dat het bedrijf economisch zichzelf definieert als een bedrijf in moeilijkheden, namelijk dat het telkens herkapitaliseert na het neerleggen van de balans, terwijl van een normaal bedrijf minimaal mag worden geacht dat bij het indienen van zijn begroting voor het werkingsjaar al het geld voorhanden is dat gedurende dat jaar bilantair zal worden verloren. Hiervoor zijn 750 miljoen frank zeker niet voldoende. Om een minimaal gezond bedrijf voor één jaar te garanderen moet er 750 miljoen frank voorhanden zijn plus het exploitatieverlies van het eerste jaar voor het verlies van het tweede jaar. Hetzelfde dient zich te herhalen voor het derde jaar, want iedereen is het erover eens dat er gedurende minimaal drie jaar exploitatieverlies zal zijn. De herkapitalisatie zal groter zijn dan het exploitatieverlies omdat zich bij de balans het investeringsverlies zal voegen. Als u dan spreekt van allerlei andere financiële lasten en leningen dan vindt men dat eveneens terug in de balans. Ik ben er niet tegen gekant dat een gedeelte van het kapitaal waarmee wordt gewerkt via leningen wordt verkregen maar we moeten er toch van uitgaan dat een gezonde maatschappij toch over één derde eigen kapitaal moet beschikken, één derde langlopend krediet en één derde kortlopend krediet. Dat is werkelijk het uiterste. Als ik constateer met welke lichtzinnigheid hierover wordt gesproken dan maak ik me bezorgd om de initiatieven die zullen worden genomen. Ik betreurt ten zeerste dat u zich inzake het mediabeleid nogal oppervlakkig en strikt ideologisch heeft opgesteld en geen rekening heeft gehouden met het geheel van deze problematiek. Ik ben van oordeel dat een debat over het mediabeleid, zowel inzake reclame als over privé-initiatief, niet mag worden ontweken. Dit debat

moet echter worden gevoerd én door ons én door de andere fracties én door de Executieve los van dogmatisme. In dit verband wil ik aanhalen wat één van de liberale voormannen, de heer Willy De Clercq, tijdens het week-end zou hebben gezegd tijdens een hulding, met name dat het heel gevaarlijk is zich in een star dogmatisme op te sluiten. (**Applaus bij de SP**)

De Voorzitter : De heer Moens heeft het woord.

De heer G. Moens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, collega's, ik wil even terugkomen op een aantal vragen die ik heb gesteld tijdens de commissievergadering. In het verslag zijn de antwoorden duidelijk weergegeven ; één ervan is niet zo positief en daarom wil ik er nader op ingaan. De andere vraag is zodanig beantwoord dat een bijkomende opheldering vanwege de Minister van Cultuur nuttig zou zijn.

Het is frustrerend tijdens een discussie over een bijblad vragen te moeten stellen die betrekking hebben op de fundamenten van het beleid aangezien het geld toch reeds werd uitgegeven en de beslissingen werden getroffen. Wij kunnen alleen maar spijt hebben dat het niet anders is geweest, dan wat is gebeurd.

Een tweede reden waarom wij op het ogenblik gefrustreerd zijn, is dat de Minister van Cultuur die nu vóór ons zit, niet degene is die de kredieten die in het bijblad werden ingeschreven, heeft aangewend. Als wij dus nu kritiek uiten, dan komt die op de verkeerde plaats terecht. Maar collega Van Elewyck heeft gezegd dat de vorige Minister van Cultuur reeds te lang op zijn plaats is gebleven en dus zullen wij onze kritiek maar aan zijn opvolger voorleggen.

Onze kritiek betreft de kredieten voor de sectie Volksontwikkeling. Iedereen onder u weet dat de organisaties die bezig zijn met de basiseducatie, volksovoeding, alfabetiseringsprojecten, bijscholing en bijvorming van gehandicapten, sinds jaren vragen naar een decretale basis voor hun werking, zodat zij op een eigen wijze kunnen worden gesubsidieerd.

Sinds einde 1982 werkt men aan het bekende en ook gevreesde vijfde decreet. Het is er vorig jaar gekomen ; helaas zijn de uitvoeringsbesluiten eindeloos lang uitgebleven en zo kom ik tot het punt waar het bijblad opheldering verschaft. Er was oorspronkelijk een krediet ingeschreven van 50 miljoen frank voor de toepassing van dat vijfde decreet. Dat bepaalde bedrag, dat nog lager was dan wat de organisaties voor hun projecten nodig hebben, is voor het grootste gedeelte voor het alfabetiseringswerk verloren gegaan. Ik meen uit het antwoord van de Minister, dat duidelijk in het verslag is weergegeven, te mogen afleiden dat er van die 50 miljoen frank definitief 30 miljoen frank werd geschrapt. Immers, wij vinden slechts 20 miljoen frank gespreid over verschillende posten die in min of meerdere mate aansluiten bij de inhoud van het vijfde decreet. Het is spijtig dat mensen die zich zo zeer voor deze zaak inzetten en die al hun hoop hadden gesteld op het vijfde decreet en het geld dat daardoor ter beschikking zou komen, nu als het ware worden gecastreerd van een bedrag dat in onze ogen misschien onbelangrijk lijkt, maar voor hen levensnoodzakelijk is.

Vermits de Minister dit jaar voor dezelfde materie verantwoordelijk is wens ik hem te vragen dat hij, in de mate van het mogelijke, die 30 miljoen frank niet als definitief verloren zou beschouwen, maar dat hij tot een soort inhaaloperatie zou overgaan. Door de overdracht van het tekort van 30 miljoen frank van 1985 naar 1986 te realiseren, zou de belofte van zijn voorganger, de heer Poma, bewaard worden.

Het tweede punt dat ik zeer bondig zal behandelen betreft een tegenstrijdigheid die blijkt uit wat de rapporteur in zijn rapport tot verklaring van de 20 miljoen frank, die wel werden overgedragen van de post „Vijfde decreet” naar de andere posten van het bijblad, heeft geschreven. Het gaat hier dus om de uitleg die enerzijds de rapporteur eraan geeft en anderzijds de uitleg die in het bijblad zelf staat.

In de tekst van het bijblad staat dat van die 20 miljoen frank er 5 miljoen frank overgeheveld zijn op grond van

Moens

het koninklijk besluit van 1969 waarin wordt bepaald dat die kredieten kunnen worden aangewend voor uitzonderlijke culturele manifestaties. Er wordt niet gepreciseerd om welke uitzonderlijk ke culturele manifestaties het gaat. Het zal inderdaad wel een zeer noodwendige uitgave zijn geweest. Niettemin is de uitleg niet dezelfde als deze die wij van de Minister en van de rapporteur hebben gekregen, met name dat deze uitgave werd overgeheveld naar het experimenteel vormingswerk en naar de volkswikkelingsprojecten in de basiseducatie.

Naar mijn mening is het duidelijk dat er een verschil bestaat tussen enerzijds basiseducatie die slaat op alfabetisering, bijscholing en vorming — zoals in het rapport staat en wat veel beter bij de geest van de kredieten voorzien in het vijfde decreet zou aansluiten — en, anderzijds, datgene wat in het bijblad letterlijk staat geschreven, met name het aanwenden van die 5 miljoen frank voor buitengewone culturele manifestaties.

Mijnheer de Minister, alhoewel dit vandaag niet hoeft, zou ik u voor een degelijk antwoord ter zake zeer dankbaar zijn. (**Applaus bij de SP**)

De Voorzitter : De heer Laridon heeft het woord.

De heer A. Laridon (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, ik wens bij de bespreking van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting 1985 enkele bedenkingen naar voren te brengen in verband met het onderwijsbeleid en meer bepaald betreffende de studietoelagen. Vervolgens wens ik ook het probleem van de kansarmen te behandelen.

Uit de activiteiten van de Hoge Raad voor Studietoelagen van de jongste jaren en de onderzoeken van het HIVA naar de kostprijs van het studeren is duidelijk gebleken dat de behoeften zeer ernstig werden onderschat. Als het verlenen van studietoelagen tot doel heeft te voorkomen dat iemand wordt afgeremd in zijn studiemogelijkheden wegens een tekort aan fi-

nanciële middelen, dan schiet het huidige stelsel met zijn actuele budgettaire mogelijkheden schromelijk tekort.

Wat ik op bladzijde 22 lees onder Sectie 32 Studietoelagen, paragraaf 33.02.02, met name een vermindering van 150 miljoen frank in verband met de inkomensoverdrachten aan gezinnen, komt dan ook zeer eigenaardig over.

Op bladzijde 81 lees ik : vermindering : 150 miljoen frank ; voldoende krediet in functie van de stand der kredieten op betreffend fonds, herrekening stijvingskrediet.

Dat kan natuurlijk begrotingstechnisch juist zijn, maar het is spijtig te moeten vaststellen dat de huidige situatie dusdanig is dat, wegens tekort aan financiële middelen, niet de nodige studietoelagen kunnen worden toegekend en dat de overdrachten aan de gezinnen zomaar met 150 miljoen frank worden verminderd.

Het is ten eerste te betreuren dat de beleidsverantwoordelijk ken een bezuinigingspolitiek voeren waardoor de financiële middelen niet dichters aansluiten bij de reële behoeften.

In het kader van een gebrek aan financiële mogelijkheden dient naar alternatieve oplossingen te worden gezocht. De SP-fractie veroorlooft zich, in het kader van deze bespreking, enkele suggesties naar voren te brengen zowel wat het hoger als wat het secundair onderwijs betreft.

Vooreerst wil ik het hebben over het hoger onderwijs.

Momenteel worden gezinnen met studerende kinderen langs drie wegen door de overheid gesubsidieerd, met name door het verlenen van studietoelagen, door kinderbijslagen en door vermindering op de personenbelasting.

Studietoelagen worden enkel verleend aan minvermogenden. De twee andere vormen van tegemoetkoming staan los van het inkomen. Het gebrek aan budgettaire mogelijkheden verplicht de Regering ertoe de inkomensgrens die recht geeft op een studietoelage onverantwoord laag te houden, terwijl de maximumtoelage voor de

zeer lage inkomens absoluut niet volstaat om de reële studiekosten te dekken.

Als de middelen in zo sterke mate ontbreken dat voor de werkelijke kansarmen het doel van de wetgeving niet kan worden bereikt, dan pleiten wij ervoor de drie vormen van overheidssubsidies aan studenten op elkaar af te stemmen en gezamenlijk afhankelijk te maken van de financiële mogelijkheden van het gezin. Zij kunnen samen één toelage vormen die wordt uitgekeerd aan de student, zoals nu trouwens, maar die dan een substantiële financiële hulp betekent voor de studenten waar ze thuis hun studies niet kunnen betalen.

Wat het secundair onderwijs betreft zal iedereen die de zaken jarenlang heeft gevolgd met mij akkoord gaan om te beweren dat het een oud zeer is dat er vele kleine studietoelagen worden uitbetaald die dus ook maar weinig baat bij brengen aan werkelijk minvermogende gezinnen. De Hoge Raad voor Studietoelagen heeft er voor geopteerd de mogelijkheid van een selectiviteit in te voeren. Dit veronderstelt dat we er een duidelijke kijk op hebben wat we onder democratisering van het onderwijs op secundair niveau verstaan, en dat we van daaruit onze prioriteiten bepalen. In de Hoge Raad werd eveneens de vraag gesteld of het efficiënter kan zijn de directe financiële hulp aan de gezinnen, die zeer beperkt is, te vervangen door vormen van dienstverlening die op hetzelfde doel van democratisering van het onderwijs zijn afgestemd.

Over deze kwestie bestaat vandaag nog geen klaarheid. Ik wijs er evenwel op dat gisteren in de Commissie kon worden vastgesteld, bij de behandeling van de richtnota van de Minister, dat hij ook belangstelling heeft voor deze problemen. Hij heeft ook laten weten dat hij eveneens in deze richting een oplossing zoekt. Het is echter zo duidelijk dat de honderden milj oenen franken in het secundair onderwijs inefficiënt worden besteed, dat het hoog tijd wordt de discussie over een betere besteding in de Hoge Raad terug op te nemen. Van het Kabinet zou opnieuw een stimulerende rol

Laridon

moeten uitgaan om deze problemen van de studietoelagen van het hoger en het secundair onderwijs aan te vatten.

Ten slotte, als conclusie in verband met de studietoelagen voor het secundair en het hoger onderwijs kan ik het standpunt van de Vlaamse socialistische partij als volgt resumeren.

1. De bedragen van dat decreet aan te passen en hiertoe een objectieve studie van de reële studiekosten in het secundair en hoger onderwijs te laten uitvoeren.

2. De bedragen, in coherentie met de politiek van indexering van de inschrijvingsgelden, eveneens automatisch te indexeren.

Een tweede probleem dat ik vandaag wens te benaderen is dat van de kansarmen.

De toegang tot het onderwijs wordt voor zwakkere groepen bemoeilijkt door de hoge kosten en door de drempelvrees. Bovendien wordt het onderwijs doorsijpeld met discriminerende waarden over de samenleving. De sociale weerbaarheid wordt afgezwakt en er ontstaat een functioneel analfabetisme ; dit betekent machteloosheid en onzekerheid in het sociaal verkeer.

De Gemeenschappen, die in principe de volheid van bevoegdheid inzake onderwijs bezitten, zijn aldus primair verantwoordelijk voor het verlenen van middelen, die een minimale basisvorming garanderen. Het spreekt voor zichzelf dat coördinatie en een globale aanpak van de educatie en vooral van de basiseducatie een noodzaak is. Niet alleen institutioneel, doch ook op het vlak van de sociale voorzieningen dienen maximale inspanningen geleverd te worden. Deze globale aanpak missen wij op dit ogenblik : samenwerking en coördinatie van departementen en middelen met het oog op het realiseren van de doelstellingen inzake het verlenen aan iedereen van een minimale basisvorming, zijn eerder toevallig en sporadisch te noemen.

Er is inderdaad een gebrek vast te stel-

len inzake de planmatige inspanningen van de bevoegde Minister of de Ministers van Onderwijs, van Cultuur of van Welzijnzorg, ter zake en dit met betrekking tot wat volgt.

- Het propageren van een verscheidenheid van culturele modellen in het pedagogisch materieel.

- De sensibilisering en de vorming van leerkrachten met het oog op deze bijzondere doelgroep van de kansarmen.

- De positieve discriminatie inzake onderwijs aanbod in kansarme buurten.

- De toegankelijkheid van parascolaire activiteiten.

- De problemen rond school en beroepsleven.

- De financiële tegemoetkoming.

Wat inzonderheid het stelsel van studietoelagen in verband met de kansarmen betreft, buiten de kritiek die men algemeen kan voeren ten overstaan van de overheidsmaatregelen inzake het fiscaal regime en de gevolgen daarvan, dient inzonderheid opnieuw het volgende onderstreept te worden.

- De modaliteiten voor de toekenning van studiebeurzen dienen aangepast te worden, zodat eerst en vooral de minstbedeelden ervoor in aanmerking komen. De verdeling dient niet in hoofdzaak volgens gezinsgrootte te gebeuren, temeer daar deze gezinnen erin slagen de studiekosten te drukken, waarschijnlijk door dubbel gebruik van schooluitrusting.

- De beurzen dienen berekend te worden in verhouding tot de reële kosten van elk type van onderwijs. Dienaangaande dient herinnerd aan het feit dat het onderzoek, weermom toevertrouwd aan het Instituut van de Arbeid te Leuven inzake de studiekosten in het secundair onderwijs, een dringende herziening van het stelsel der studietoelagen impliceert.

Terloops weze ook benadrukt dat de voorlichting naar de kansarmen toe dient te worden geïntensifieerd. Het betreft in casu het ganse pakket van sociale voorzieningen, zoals studie-

beurzen, sociale dienstverlening, bijkomende vergoedingen en dergelijke.

Het is trouwens opmerkelijk dat bij de evaluatie van de studiekosten en het systeem van de studietoelagen bijna 25 procent der ouders met het systeem van studietoelagen niet bekend zijn. Vooral de groep van ongeschoolde arbeiders scoort hier hoog. Het is precies die groep die er het meeste nood aan heeft. Wanneer verder gepeild wordt naar kennis omtrent verlopen, aanvraagmodaliteiten en bedragen, blijft meer dan de helft van de ouders het antwoord schuldig. Ten slotte dient ook dringend het probleem aangepakt te worden van het instellen van beurzen voor niet-klasieke vormen van onderwijs. Dit is ook een domein dat tot nog toe in verband met studietoelagen werd verwaarloosd.

Om te eindigen vraag ik aan de Minister van Onderwijs met deze enkele bedenkingen en suggesties, die ik ter gelegenheid van deze bespreking naar voren heb gebracht, in zijn toekomstig beleid rekening te willen houden. **(Applaus bij de SP)**

De Voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw N. Maes (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, dit debat biedt ons de gelegenheid een soort gewetensonderzoek te doen en wij willen daarbij enkele gewetensvragen aan de Minister voorleggen.

Mijnheer de Minister, aan de ene kant blijkt dat nogal wat posten van de begroting die betrekking hebben op het cultuurbeleid sterk onderschat waren, maar, aan de andere kant is het opvallend dat een aantal spectaculaire verminderingen in diezelfde begroting moesten worden genoteerd. Men kan zich de vraag stellen naar het waarom hiervan. Als wij bij voorbeeld vaststellen dat er voor de Vlaamse aanwezigheid in het Paleis voor Schone Kunsten en voor de activiteiten die daartoe worden ontwikkeld 1,5 miljoen frank op 7 miljoen frank moet worden bijgelegd, dan is dat vrij veel. Men kan zich evenwel de vraag stellen of dat niet via een nieuwe aanpak van het beleid in het Paleis zelf, anders

Maes

zou kunnen gesteld worden.

Een spectaculaire vermindering treffen wij echter aan op de post Ontwikkelingswerk. Daar krijgt men 20 miljoen frank minder, terwijl er 50 miljoen frank was voorzien. Ik stel mij de vraag of de Executieve, die tot deze vermindering heeft beslist, dit gedaan heeft uit gebrek aan liefde of uit gebrek aan verbeelding voor dat ontwikkelingswerk, met andere woorden of men zich op een gegeven moment, wanneer men dit heeft ingeschreven, wel precies heeft gerealiseerd welk doel men met deze 50 miljoen frank wilde bereiken. Het zal dan ook noodzakelijk zijn eensgezindheid te bereiken over wat ontwikkelingswerk eigenlijk is in de culturele sector en in de sector van het klassieke vormingswerk, en te zien wat precies nodig is.

Anderzijds stellen wij een spectaculaire verhoging vast bij het experimenteel vormingswerk.

Mijnheer de Minister, sinds het bestaan van de Cultuurraad poogt men in de Vlaamse Gemeenschap een aantal werkvelden in decreten te vatten, doch het leven is sterker dan dat van de decreten, vooral als de decreten te strak zijn. Dan blijft er ook altijd een sector over van nieuwe zaken, en van zaken die men niet in decreten kan vatten.

Ik geloof dat deze Raad zich moet realiseren dat wij, ofwel experimenteer-ruimte moeten voorzien binnen elk decreet teneinde een verstarring van het werk te vermijden en te voorkomen dat alleen op lange termijn zou worden gesubsidieerd wat zijn levenskracht niet dagelijks bewijst, terwijl het echte leven zich afspeelt buiten het veld van de decreten, ofwel een breed experimenteerdcreet moeten maken. Ik wil mij hier over een definitieve optie niet uitspreken, maar het lijkt wel zo te zijn dat de bedoeling om decreten in strakke lijn te vatten al te gauw aanleiding geeft tot het ontwikkelen van andere vormen die men nog moeilijk kan thuisbrengen en die daardoor verstoken dreigen te blijven van elke vorm van subsidiëring.

Mijnheer de Minister, ik kom tot een

derde opmerking. Zonder vooruit te lopen op de discussie die wij zullen hebben naar aanleiding van de bespreking van uw nota wil ik u toch op één van de door u gestelde punten direct attent maken. U zegt dat wij geen subsidiebeleid mogen voeren en dat een cultuurbeleid dat alleen een subsidiebeleid is, eigenlijk geen cultuurbeleid is. Mag ik u verwijzen naar twee posten die ons vandaag worden voorgelegd die ik wil vergelijken ?

Het hele vormingswerk in verenigingen – en al wie hier zit zal weten dat dat in Vlaanderen om vele duizenden vrijwilligers gaat, met hun leden en met heel wat werk dat niet wordt betaald – krijgt ongeveer 332 miljoen frank. Daarbij komt dan het werk in instellingen waar 176 miljoen frank bijkomt. Mag ik u er daarentegen op wijzen dat alleen al naar de culturele centra, met hun staffunctionarissen, met hun vereniging voor culturele centra en met hun personeelstoelagen, 408 miljoen frank gaat ? Hier betreft het geen subsidiëring. Dit zijn eigenlijk k overheidsinstellingen. Daarnaast wordt nog een grote inspanning geleverd door de plaatselijke gemeenschap, door de gemeenten, die toch wel een belangrijk deel opslorpen en die in feite een groot deel van die inspanning van de culturele spreiding zouden dragen maar moeten delen met tal van anderen die bijna niets krijgen, behalve wat DAC-ers en BTK-ers en die nochtans, met soms meer succes, dezelfde cultuurspreidende activiteit aan de dag leggen.

Mag ik er u ook op wijzen dat wij in dit land en in Vlaanderen voor de culturele infrastructuur nooit echt een planning hebben uitgewerkt, zodanig dat wij in Vlaanderen met noodgebieden blijven zitten. Ik heb vanmorgen de Staatssecretaris voor Ruimtelijke ordening horen spreken over de noodzaak van een golfbeleid in Vlaanderen om onze attractiviteit ten opzichte van de vreemde kaders te vergroten. Ik spreek mij daarover niet uit. Het golfbeleid zal wel een zekere invloed hebben op de aantrekkelijkheid van Vlaanderen, maar wat is de attractiviteit van een streek zoals de Westhoek, waar men geen behoorlijke infrastructuur heeft, waar men kaderleden zou willen vestigen rond een bedrijf, maar

hen niet kan verzekeren dat er verdere scholing mogelijk is, waar geen zwembad is en waar men geen behoorlijk toneelstuk kan opvoeren omdat men er de zalen niet voor heeft.

De heer G. Cardoen : Niet overdrijven.

De heer P. Breyne : U overdrijft nu toch.

De heer A. Diegenant : Het is lang geleden dat u er nog geweest bent.

Mevrouw N. Maes : Ik geloof dat de kaart van de culturele infrastructuur een aanzienlijke concentratie van deze instellingen te zien geeft. Het feit dat er op dit ogenblik in het hele land van Waas slechts één cultureel centrum is, heeft zijn gevolgen op de attractiviteit van deze regio. Indien ik mij verontrust zou hebben uitgelaten over de Westhoek, was het alleen om te onderstrepen dat men de moed zou moeten hebben om inzake cultuur te zeggen wat de minimale basisvoorzieningen moeten zijn om een streek cultureel attractief te maken. Dit geldt op de eerste plaats voor de eigen bevolking, maar men schijnt vooral onder de indruk te komen als het ook door vreemden wordt gezegd.

Mijnheer de Minister, ons pleidooi is geen vooruitlopen op het begrotingsdebat. Uit de voor ons liggende cijfers blijkt dat wij onze aandacht vooral hebben laten gaan naar wat in de afgelopen jaren het klassieke vormingswerk is geweest, voor een gedeelte ook de cultuurspreiding. Dat vormingswerk heeft een inhaaloperatie moeten doen en heeft dat ook gedaan. Ik stel mij wel vragen of men moet doorgaan met het verder institutionaliseren. Men heeft de culturele centra en zij plegen enig overleg. Ik vraag mij echter af of voor de culturele centra opnieuw een vereniging moest worden gesticht, alsof die in een van die culturele centra niet met mekaar kunnen vergaderen en overleg plegen. Moet dat weer tot een vereniging aanleiding geven ?

Ik heb nog een vraag van dezelfde aard. Men heeft indertijd in de Cultuurraad geweigerd om koepels op basis van de activiteiten te maken. Nu zit men natuurlijk met de gebakken perren. Men heeft ideologische koepels,

Maes

waar bijvoorbeeld de amateuristische kunstbeoefening volgens de zuilen versnipperd is. De verenigingen kunnen zich niet organiseren om tot een goed overleg te komen inzake de amateuristische kunstbeoefening, die nochtans een hoop mensen op een niet-amateuristische, maar echt intense manier bezighoudt. Die gebeurt vaak onder leiding van professionele krachten. Ik denk aan koren en toneelgezelschappen. Het woord „amateuristisch” is misschien een woord dat bij sommigen een verkeerde indruk kan wekken want zij werden vaak professioneel begeleid. In elk geval is deze versnipperd. U zal in de toekomst met het probleem worden geconfronteerd dat een koepelorganisatie van de koepels zal worden opgericht. U heeft het overleg zodanig versnipperd dat het opnieuw aanleiding zou kunnen geven tot een nieuw instituut en tot een nieuwe soort vereniging. Ik meen dat men daarmee moet opletten en dat wij in het komende decennium veel meer de nadruk zullen moeten leggen op de vraag wat er in Vlaanderen cultureel te beleven valt.

In de uiteenzetting van Minister De-prez over onze beeldvorming naar buiten hebben wij gehoord dat onze cultuur een belangrijk exportproduct zou zijn. In deze zin wordt onze aantrekkelijkheid grotendeels bepaald door ons cultureel image in het buitenland. Dat heeft sommigen doen zeggen : pas op, cultuur is geen glijmiddel voor de commercie — al kan hij daar wel voor dienen — maar is meer dan dat. Cultuur is op de eerste plaatsbeleving. Daarop moeten wij de komende jaren het accent leggen. In een land dat de kunstenaars in de kou laat staan, brengt men de creativiteit die toch de bron is van deze beleving, in gevaar.

Mijnheer de Minister, ik wil eindigen met een paar cijfers.

Een enquête leert ons dat 44 procent van de Vlamingen zelden of nooit een boek koopt. Wij hebben goede schrijvers en goede boeken. Er is een beleid te voeren op dat vlak. Maar welk beleid gaan wij daar voeren ? Uit het kijk- en luisteronderzoek van de BRT van 1984 blijkt dat de Vlaming gemid-

deld twee uur per dag televisie kijkt. Slechts 15 procent van de Vlamingen is bezoeker van bibliotheken die nochtans sinds het **bibliotheekdecreet** stukken verbeterd zijn, terwijl 13 procent van alle Vlaamse gezinnen beschikt over een video. Dat wordt een grote uitdaging. Als wij zien hoe de beeldcultuur inwerkt op de hele volkscultuur, rijst de vraag wat wij daaraan gaan doen. Mag ik erop wijzen dat in het kader van de ons omringende landen ons land slechts een flauwe middelmaat is op het vlak van de informatie van de BRT ? Wij krijgen van de 100 procent BRT-zendtijd 19 procent informatie : daarbij moet worden gezegd dat de sport hierin niet is begrepen. Op dat vlak liggen in Europa de cijfers aan de hoge kant.

Daartegenover staat Nederland met 23 procent. Onze cijfers zijn echter nog rampzaliger wanneer men kijkt naar onze eigen productie. Frankrijk importeert slechts 9 procent van zijn TV-uitzendingen, maakt voor 91 procent uitzendingen van eigen productie. Dat geeft heel wat mogelijkheden voor kunstenaars, voor creativiteit allerhande. Wij zitten ter zake op de laatste bank. Wij kunnen maar 30 procent besteden ; bijgevolg besteden wij 70 procent aan gekochte programma's.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, het lijkt dat wij, in het veld van de cultuurbeleving, opnieuw onszelf moeten worden, dat wij plaats in onze samenleving voor de literatuur, de kunstenaars, het kwaliteits-theater, de opera moeten voorbehouden. Wij moeten de vraag naar kwaliteitsinformatie, die zeer groot is, ook in het vormingswerk — want de vluchtigheid van de media, biedt maar weinig soelaas aan diegenen die echte informatie wensen — beantwoorden. Rijk naar wat er gebeurt en voel de tendenzen aan die op dit ogenblik leven.

Ik meen dat wij in staat zijn om als cultureel groot geacht volk, deze grootheid dagelijks te bewijzen. Ik hoop dat de goede discussies in deze Raad daartoe aanleiding kunnen geven. Het verder institutionaliseren van geïnstitutionaliseerde instituten zal ons daarbij niet veel helpen. **(Applaus op alle**

banken)

De Voorzitter : De heer Seeuws heeft het woord.

De heer W. Seeuws (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, collega's, mijn betoog zal eerder bondig zijn.

Ik zal het hebben over vier specifieke punten en evenveel vragen, die ik zowel aan de Voorzitter van de Vlaamse Executieve als aan de Gemeenschapsminister van Cultuur zal stellen.

Voorafgaandelijk wens ik twee bemerkingsen te maken.

Waarde collega's, het is bevreemdend maar, zoals mevrouw Maes het zoëven deed opmerken, nog niet zo uitzonderlijk dat heel wat bijkredieten worden gevraagd in de culturele sector. Soms gebeurt dit op basis van wat ik durf noemen „gewilde onderschattingen”.

Mijnheer de Minister, het was de kwalijke gewoonte van uw voorgangers om bijvoorbeeld schromelijk de wedden te onderschatten om op die manier meer van de koek te krijgen en ook zelf wat meer initiatief te kunnen nemen. Telkens werden wij weer overgepadeld met een bijblad van vele honderden miljoenen frank. Meestal ook ingevolge terechte opmerkingen van het Rekenhof.

Vandaag vraagt men ons te wettigen wat gisteren onwettelijk gebeurde. Ik vraag aan de nieuwe Gemeenschapsminister van Cultuur om van deze beproefde, maar verwerpelijke methode van zijn voorgangers af te stappen, omwille van de rechtszekerheid van de betrokken „zachte” sector en vooral voor de werkzekerheid in die sector.

Ten tweede, betreur ik het op mijn beurt dat het Bureau van de Vlaamse Raad heeft beslist dat het bijblad enkel in de Commissie voor Financiën en Begroting zou worden besproken. Met anderen wil ik uw aandacht vestigen op de zogeheten verantwoording die in het bijblad is terug te vinden. Geen van ons — zelfs niet degenen die bepaalde materies van dichtbij volgen — is iets met die verantwoording.

Seeuws

Deze manier van werken gaat in tegen het democratisch controlerecht van de Vlaamse Raad. Ik durf te zeggen dat het misbruiken in de hand werkt.

Mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, de Gemeenschapsministers of hun medewerkers worden in de verleiding gebracht om op die manier begrotingstruiks te gebruiken om aan de lastige parlementaire controle te ontsnappen.

Ten derde, vraag ik de Voorzitter van de Vlaamse Executieve om na de voorgaande experimentele periode, die nu een definitieve is geworden door de samenstelling, de werking en de bevoegdheden van de Vlaamse Executieve, meer duidelijkheid te scheppen in de bestedingen van het wetenschappelijk onderzoek. De huidige toestand is ongehoord.

Het is goed dat er meer evenwicht in de bestedingen wordt en werd gebracht en dat Vlaanderen zijn rechtmatig deel krijgt van de wetenschappelijke koek, maar dit mag niet stiekem gebeuren.

Het gaat niet op dat wij iedere keer en ook nu weer in het bijblad moeten lezen – en ik verwijs naar bladzijde 12 – dat „de Voorzitter van de Vlaamse Executieve in zijn functie van Gemeenschapsminister van Economische Zaken – ik vraag mij af waarom – zich voorneemt om zoals elk jaar ter gelegenheid van de bespreking van de begroting 1986 – welke ? de Rij ksmidelenbegroting of de Bestedingsbegroting ? – een uitvoerig overzicht te geven van de tegemoetkomingen, onder meer in het prototypefonds en het IWONL.

Wij vragen dat er meer duidelijkheid zou komen in verband met de inspanningen die door de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest ter zake worden gedaan. Dit moet worden besproken ofwel in iedere Commissie afzonderlijk – zoals is bepaald bij de wet van 1980 – voor het eigen gedeelte wetenschappelijk onderzoek of, indien men oordeelt dat een andere methode beter is, in de Commissie waarvoor ook de Voorzitter van de Vlaamse Executieve bevoegd is, maar dan

als een geheel en op basis van een nota over het wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.

Het is niet gezond dat ik in „VEV-tijdingen” moet lezen welke inspanningen ter zake door de Vlaamse Gemeenschap werden of worden gedaan.

De heer J. Van Elewyck : Zeer juist.

De heer W. Seeuws : Ten slotte, mijnheer de Voorzitter, mijn vierde en laatste punt. Ik wou graag van de Gemeenschapsminister van cultuur informatie krijgen over de besteding van de fameuse 25 miljoen frank ingeschreven voor tewerkstelling in de culturele sector.

Wij lezen daarover in het verslag over de bespreking in februari van de begroting 1985 een uiteenzetting van de heer Breyne die zich verheugde over de inschrijving van deze 25 miljoen frank voor de tewerkstelling in de culturele sector en het antwoord van de toenmalige Gemeenschapsminister van Cultuur waarin deze zijn bekommernis uitsprak over de tewerkstelling en beloofde deze 25 miljoen frank te gebruiken niet enkel om de tewerkstelling te handhaven maar ook om nieuwe banen te creëren.

Ik heb twee vragen : ten eerste, werden deze 25 miljoen frank inderdaad aan het handhaven van de tewerkstelling en het creëren van nieuwe banen besteed en uitsluitend daaraan, en, ten tweede, zal in de begroting 1986 een bijzondere inspanning worden gedaan om opnieuw een bedrag in te schrijven niet enkel om de tewerkstelling te handhaven maar ook om de stop van de aanwervingen te doorbreken zodat de tewerkstelling kan worden uitgebreid in de sectoren die ondertussen nieuw zijn erkend. **(Applaus bij de SP en de VU)**

De Voorzitter : Minister Walt Niel heeft het woord.

Minister L. Walt Niel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik wil vooraf de verslaggever, de heer Dupré danken en feliciteren met zijn naar gewoonte, degelijk verslag dat hij heeft opgesteld ter gelegenheid van de bespreking in de Commissie voor Financiën en Begroting betreffende het bijblad van de begroting 1985.

Ik wil hier ook mijn waardering uitdrukken voor het peil van de uiteenzettingen die ik hier heb mogen aanhoren. Ik deel niet altijd de mening die hier werd vooropgezet maar toch kan ik respect hebben voor de inhoud en de manier waarop de uiteenzettingen werden naar voor gebracht.

Ik dank ook de heer Verhaegen voor de zeer vriendelijke woorden die hij aan mij heeft gericht.

Mijnheer de Voorzitter, het is de eerste maal dat het bijblad bij een begroting afzonderlijk wordt besproken. Het is een traditie zowel in het nationale Parlement als in de Vlaamse Raad dat het bijblad wordt besproken samen met de begroting van het daarop volgend jaar. Ik heb deze methode willen wijzigen omdat beslissingen die werden genomen in 1985, de eerste dateert van 24 april 1985, moeten wachten om te worden besproken bij de discussie van de begroting van het daarop volgend jaar. Deze werkwijze is niet in overeenstemming met de normale werking van het Parlement en ontnemt op die manier het controlerecht aan een wetgevende vergadering die dat recht moet kunnen uitoefenen. Zo worden er ook geplogenheden in het leven geroepen die niets te maken hebben met de controle en met het budget als dusdanig.

Dit alles heeft ertoe geleid, mijnheer de Voorzitter, dat wij bij de bespreking van dit bijblad een hele reeks uiteenzettingen hebben gehoord die in de grond niet zozeer het bijblad aangaan, maar die veel meer een plaats zouden kunnen hebben bij de bespreking van de begroting zelf.

Deze uiteenzettingen zijn niet verloren, mijnheer de Voorzitter. Dit zal waarschijnlijk blijken wanneer binnen afzienbare tijd de begroting zelf wordt besproken.

Dit bijblad houdt een stijging in van het deficit met 2,5 miljard frank afgerond tot 4,3 miljard frank in 1985. De heer Schiltz vond dit tekort niet zo erg. Mijn oordeel is dat, wanneer er op een begroting van ongeveer 80 miljard frank reeds een deficit is van 4,3 miljard frank, dus meer dan 5 procent, dit een ernstige waarschuwing is, vooral wanneer men dat deficit gaat

Walt Niel

bekijken tegenover de resultaten van de voorbije jaren.

In 1980 bedroeg het tekort 783 miljoen frank, in 1981,875 miljoen frank en in 1982 was er een formidabele piek van 9,53 miljard frank. Men heeft dan de inspanning gedaan om via een beperking van de correlatieve kredieten de totale uitgavenmassa zodanig te drukken dat men tot een meer normaal deficit is kunnen komen, zijnde in 1983, 3,7 miljard frank, in 1984, 2,6 miljard frank en dan ineens in 1985, 4,3 miljard frank. Ik zal straks de gelegenheid te baat nemen om „heet van de naald” enkele beschouwingen te geven betreffende de begroting 1986.

De heer van Elewyck heeft gezegd dat men de Executieve beoordeelt op grond van haar prestaties tijdens de eerste honderd dagen. Tijdens de vergadering van de Commissie voor de Financiën, waar wij het ontwerp-decreet voor voorlopige kredieten voor het tweede kwartaal hebben besproken, had ik de gelegenheid een hele reeks data mee te delen betreffende alles wat gebeurd is op het stuk van financiën en begroting. Die lijst zult u terug vinden in het verslag van deze vergadering. Als u dat niet zint, mijnheer Van Elewyck, of als u vindt dat op dat stuk niets is gebeurd, dan moet ik veronderstellen dat u blind bent. Op het stuk van financiën en begroting werd reeds zeer hard gewerkt. Dat kan ik u op een blaadje aantonen. U blijft aandringen op de lijst van verenigingen zonder winstoogmerk, opgericht door de Vlaamse Executieve...

De heer J. Van Elewyck : . . . of haar leden.

De heer L. Walt Niel : Ik kan u wel zeggen dat er sedert 11 december geen verenigingen meer werden opgericht. Op uw schriftelijke parlementaire vraag gericht aan elk lid van de Vlaamse Executieve hebt u het merendeel van de antwoorden ontvangen. Het komt u toe aan te dringen bij diegenen die hierop nog niet hebben gereageerd, misschien omwille van het gecompliceerd karakter van de vraag.

Wat is nu mijn visie op het beleid inzake financiën en begroting. Dames

en heren, mijn antwoord hierop kan zeer kort zijn. Ik zal streven naar een orthodox beleid. Dat kan verschillende vormen aannemen. Een eerste vorm zal zijn ervoor te zorgen dat de begroting tijdig wordt ingediend. Hiermee kom ik tegemoet aan de vragen gesteld door de heren Verhaegen en Denys. Wij moeten ervoor zorgen dat de begroting wordt goedgekeurd vooraleer het jaar waarop zij betrekking heeft, een aanvang neemt.

De heer J. Van Elewyck : Ik dacht dat u ging zeggen „een einde neemt”, gelet op de manier waarop het nu gebeurt.

De heer L. Walt Niel : Mijnheer Van Elewyck, u schijnt de uitzonderlijke omstandigheden van dit jaar te vergeten. Wij hebben diverse decreten ter bevestiging van de begrotingsbeslissing en diverse decreten betreffende voorlopige kredieten moeten goedkeuren wegens het uitzonderlijk feit van de verkiezingen in oktober 1985 en de vorming van de nieuwe Vlaamse Regering die pas op 10 december 1985 de eed heeft afgelegd. In ieder geval is het niet te wijten aan de laksheid of aan de moeheid van de nieuwe Vlaamse Regering ; het is te wijten aan de uitzonderlijke omstandigheden. Ik dacht van uentwege een woord van waardering te hebben kunnen horen betreffende de werkelijke inspanning die op dit stuk wordt geleverd.

De heer J. Van Elewyck : Ik volg uw redenering.

Minister L. Walt Niel : Dat is al heel wat !

De heer J. Van Elewyck : Waarom zou ik geen inspanning doen ? Het is weliswaar niet altijd gemakkelijk maar dit ligt dan waarschijnlijk aan mij.

Mijnheer de Vice-Voorzitter, ook als ik uw redenering ten gronde volg, kan u mij zeggen waarom de Franse Gemeenschapsexecutieve zoveel beter is ? Inderdaad, deze morgen hebben wij in onze brievenbus niet alleen haar begroting ontvangen maar ook de verantwoordingsstukken. Wanneer u nu van uzelf zegt hoe goed u wel is, zegt u dan niet tegelijkertijd dat het nog veel beter kan ?

Minister L. Walt Niel : Het behoort mij

niet toe na te gaan hoe de zaken in de Waalse Gewestraad en de Franse Gemeenschapsraad en Executieve verlopen. Men moet vergelijken wat vergelijkbaar is. Ik zal u trouwens meer zeggen. Ook in de Commissie voor Financiën en Begroting heb ik verklaard eraan te streven voor einde maart een ontwerp-begroting aan de Executieve te kunnen voorleggen.

De heer J. Van Elewyck : Daar hebben wij niets aan.

De heer O. Van Ooteghem : Wij krijgen de ontwerp-begroting op 1 april.

Minister L. Walt Niel : In ieder geval, een feit dat bij het opstellen van de begroting niet uit de weg kan worden gegaan, is dat een oplossing moet worden gegeven aan het probleem van de schulden uit het verleden in de sector huisvesting. Inderdaad, dit probleem moet voorafgaandelijk worden opgelost, zoniet kan ik niet met een geloofwaardige en aanvaardbare begroting voor de dag komen. Op dit punt treed ik de redenering van de heer Schiltz bij, met name dat, wat de begroting betreft, het er niet op aankomt optimist of pessimist te zijn, maar wel realistisch en de zaken neer te schrijven zoals het moet ; dit zal ook mijn streven zijn.

Een tweede manier waarop ik het beleid zal voeren, betreft de betrekkingen met het Rekenhof. Op dit gebied zijn wij een nieuwe weg ingeslagen, zodanig dat wij het Rekenhof thans bij de voorbereidende werkzaamheden reeds consulteren ; aldus zullen vele moeilijkheden in de toekomst worden vermeden en zal het luttele aandeel van de bemerkingen van het Rekenhof betreffende het financieel beleid van de Vlaamse deelregering nog slinken. Op dat vlak worden wij bij het Rekenhof trouwens zeer goed gequoteerd. Het is evident dat ook de Subcommissie voor Financiën en Begroting in de betrekkingen met het Rekenhof zeer nuttig werk kan verrichten, niet alleen wat het onderzoek van de klachten betreft maar ook aangaande het uitwerken van eventuele nieuwe beheersmethodes.

Dames en heren, de heer Schiltz en ook andere collega's hebben zwaar getild aan het probleem van de correla-

Walt Niel

tieve kredieten die in de komende jaren merklijk de hoogte zullen ingaan. Ter zake heeft u gesproken van een fundamentele herziening van de beleidspolitiek. Ik heb de documenten nagekeken; ten slotte vind ik onder het desbetreffend document de handtekening van Ministers behorend tot vier Vlaamse partijen in deze Raad.

Het moet zijn dat men zich op dat ogenblik met die wijziging in de beleidspolitiek akkoord heeft verklaard, al moet ik zeggen dat u er niet naast bent wanneer u ervoor waarschuwt dat aan de stijging van de vastlegingsmachtigingen, verbintenissen en leningen in de komende jaren zeer zware gevolgen zullen verbonden zijn. Er is een machtigingsstijging van 27 miljard 7 miljoen frank naar 34 miljard 578 miljoen frank, het weze een stijging met 7 miljard 571 miljoen frank. Dit betekent dat er, enkel reeds door deze stijging van de machtigingen met 7 miljard 571 miljoen frank, per jaar minimum een incidentie zal komen van 2 à 3 miljard frank bijkomende lasten op de uitgavenbegroting.

Men heeft in het verleden inspanningen gedaan om de impact van de correlatieve kredieten te verminderen. Er werd een cijfer geciteerd van 80 procent. Men heeft dat vooral gedaan door het beperken en inkrimpen van de investeringsprogramma's. In 1982 bedroeg het aangepaste programma 37 miljard frank, in 1983 nog 27 miljard frank, in 1984 ook 27 miljard frank en in 1985 nog 19 miljard frank.

Hieraan is nog een tweede aspect verbonden, met name de mate waarin men die investeringsprogramma's vrijgeeft. Voor de jaren 1982, 1983 en 1984 is dat amper 85 procent, zodanig dat ik als vrijgegeven programma voor 1982 over een cijfer beschik van 32 miljard frank, voor 1983 over 27 miljard frank, voor 1984 over 23 miljard frank en 1985 over 21 miljard frank, omdat wij op het bijblad onder meer voor de investeringsuitgaven de machtigingen verhoogd hebben met 2,5 miljard frank. Dat resultaat werd vooral bereikt door het beperken van het investeringsprogramma.

Wanneer men een percentage van correlatieve kredieten inschrijft van ongeveer 80 procent, worden de mogelijk kheden tot het voeren van een volutaristisch beleid in de diverse domeinen zeer beperkt. Een manoeuvreerruimte van 20 procent is bitter weinig, vooral wanneer het gaat om een begroting van 80 tot 90 miljard frank.

Hoe ziet nu de toekomst eruit? Wat 1986 betreft, hebben wij de inkomsten geraamd op 83 miljard 308 miljoen frank. Dat is een eerste beperking. De uiteindelijke cijfers zullen moeten blijken uit de gegevens die ons vanuit de nationale Regering worden medegedeeld.

Wanneer ik daartegenover de eerste uitgaven raam, vrees ik dat wij ergens op een bedrag van 95 à 96 miljard frank zullen terechtkomen, wat een deficit laat veronderstellen van ongeveer 12 miljard frank. Ik vind dat veel. De top die werd bereikt in 1982 was 9 miljard frank. Het zal nodig zijn datgene wat reeds in de Regeringsverklaring werd vermeld, met name het voeren van een stringent beleid en het opnieuw onderzoeken van verscheidene uitgavenposten, met de mogelijkheid eventueel over te gaan tot bepaalde verschuivingen, altijd in het kader van het goedgekeurde Regeerprogramma, uit te voeren.

De heer Willockx heeft gesproken over de frustratie in verband met het opgebouwde financieringssysteem en bestaat door de wet van 9 augustus 1980. Het stelsel van dotaties en ristorno's had in feite niet het effect dat wij er destijds hadden van verwacht. Er werd op een bepaald ogenblik medegedeeld dat over een periode van 5 jaar de eigen fiscaliteit even belangrijk zou zijn als de dotaties. Dat is ingevolge de evolutie en van de Rijksmiddelenbegroting en van de inflatiepercentages niet uitgevallen zoals wij hadden verwacht. De vraag werd dan ook reeds meermaals gesteld of aan het systeem dat in 1980 werd uitgewerkt niet moet worden gedokterd. Deze zaak kunnen wij hier echter niet oplossen vermits ze onder de bevoegdheid valt van het nationale Parlement. Wij kennen de toestand op nationaal vlak en moeten ons dus niet al te veel illusies maken.

Ten slotte nog een mededeling: de thesaurietoestand op 28 februari 1986 laat ons toch een bepaalde manoeuvreerruimte toe. Op dat ogenblik was er een debet van 2.476 miljoen frank daar waar wij tot een debetpositie mogen gaan van 11.659 miljoen frank, of een zesde van 69 miljard frank, zijnde het bedrag van de dotaties. Dit moet ons niet in een euforie doen verkeren want het is grotendeels te danken aan het feit dat wij de dotaties voor de eerste drie maanden in januari hebben ontvangen, dat we tijdelijk een gunstige thesaurietoestand hebben.

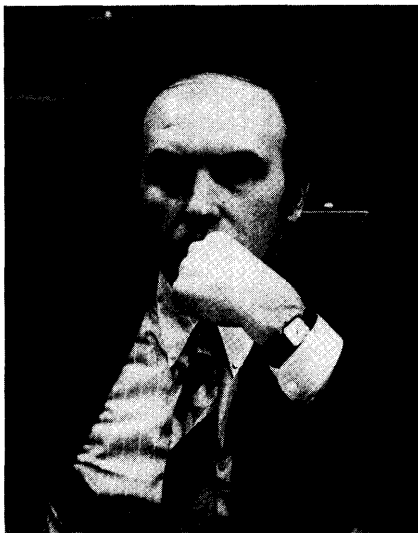
Mijnheer de Voorzitter, ik heb getracht te antwoorden op de vragen in verband met de financiële kant van het bijblad. Mijn collega's zullen antwoorden op de specifieke vragen inzake de materie die in hun bevoegdheid ligt. **(Applaus bij de meerderheid)**

De Voorzitter: Minister Pede heeft het woord.

Minister J. Pede (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, collega's, verschillende leden hebben een volgens mij begrijpelijk interesse getoond voor de situatie van de lokale besturen. Alhoewel er alleen over het bijblad sprake was en niet over de begroting kan ik er niet vanuit dienaangaande toch een paar woorden te zeggen. Ik weet dat men in heelwat lokale besturen bekommerd is over de toekomst. De heren Denys, Verhaegen en nog andere leden vroegen hieromtrent wat meer uitleg vooral omwille van de verplichting van het opstellen van een meerjarerenplan.

U weet dat er op het gebied van binnenlandse aangelegenheden momenteel in feite twee grote problemen bestaan.

Het eerste probleem betreft het investeringsfonds waarvan de inwerkingtreding verdaagd is tot 1 januari 1988. Ik had reeds de gelegenheid dienaangaande mijn standpunt te verduidelijken. Ik wil er alleen aan toevoegen dat wij het volledig eens zijn met het principe maar dat de toepassing moeilijk is omdat de bedragen aan de lage kant liggen en de gemeentebesturen van mening waren dat er in het investeringsfonds heel wat meer aan dotaties moest aanwezig zijn, stelling die ik kan bij treden.

PVV-fractievoorzitter A. Denys betoogde dat men, ook op gewestelijk vlak, moet leren leven met beperkte middelen, wat een efficiënte aanwending van alle uitgaven' impliceert

Een tweede probleem stelt zich in verband met de subsidiëring van de werken van de lokale besturen. Voor 1985 constateer ik dat er een krediet was voorzien van 1,619 miljard frank dat ingevolge een bijkrediet werd verhoogd tot 1,762 miljard frank. Dat zijn allemaal vaste beloften waarvoor de werken volledig werden vastgelegd en waarop wij niet hoeven terug te komen. Maar er is meer. De situatie op 31 december 1985 was zo dat er, wat de principiële beloften betreft, werken voor een totaal bedrag van 6,009 miljard frank werden beloofd. Ik voeg er onmiddellijk aan toe dat het wel degelijk ging om principiële beloften, waarbij de uitdrukkelijke voorwaarde werd gesteld dat binnen de zes maanden tot aanbesteding diende te worden overgegaan. Dit bedrag van 6,009 miljard frank heeft, zoals u weet, niet uitsluitend een weerslag op het Departement van Binnenlandse Aangelegenheden, maar op twee departementen.

Wat het Departement van Binnen-

landse Aangelegenheden betreft, kwamen wij voor de principiële beloften tot een bedrag van 4,522 miljard frank. Dit bedrag kunnen wij onderverdelen in 1,351 miljard frank principiële beloften die dateren van vóór 31 augustus 1985, waarvoor dus de aanbestedingstermijn verlopen is en geen aanbesteding heeft plaatsgehad. Het gaat om bedragen die niet aan de voorwaarden beantwoorden en waardoor wij ons op het ogenblik niet gebonden voelen.

Voorts zijn er een hele serie principiële beloften ten bedrage van 1,814 miljard frank na 31 augustus 1985 toegekend en waarvan ik vandaag niet weet of de aanbestedingen al dan niet hebben plaatsgehad, de termijn van zes maanden nog lopende in sommige gevallen en in andere gevallen nog maar pas voorbij zijnde. Het is mogelijk dat daarvan een deel zou kunnen verdwijnen, en ik leg de nadruk op kunnen, want de dossiers kunnen opnieuw worden ingediend.

Ten derde, er zijn dossiers die reeds werden aanbesteed en klaar om voor vaste beloften in aanmerking te komen. Ze bestonden reeds vóór 31 december 1985 en het totale bedrag voor het Departement van Binnenlandse Aangelegenheden alleen, belooft 1,357 miljard frank. Hiervoor moeten wij afwachten over welke gelden wij zullen beschikken in de begroting 1986. U zal begrijpen dat het vooralsnog zeer moeilijk is aan de lokale besturen te antwoorden over welke bedragen ze zullen kunnen beschikken.

Eenzijds komen er overgangsmatregelen die moeten worden getroffen om het Investeringsfonds operationeel te kunnen maken op 1 januari 1988 en, anderzijds, zijn er op het ogenblik reeds aanbestedingen waarvoor vaste beloften moeten worden toegekend ten bedrage van 1,357 miljard frank. Alles zal afhangen van de bespreking van de begroting. Het is evident dat ik als titularis van het Departement van Binnenlandse Aangelegenheden zal aandringen om zoveel mogelijk te krijgen voor de lokale besturen. Op het ogenblik kan ik daarover echter nog niets zeggen. **(Applaus bij de meerderheid)**

De Voorzitter : Minister Dewael heeft

het woord.

Minister P. Dewael (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, uit de vele vragen, suggesties en opmerkingen van de leden is eens te meer gebleken hoe groot de belangstelling is van de Vlaamse Raad voor het cultuurbeleid en het culturele leven in Vlaanderen.

De heer J. Van Elewyck : Sommige fracties.

Minister P. Dewael : Voorts wil ik erop wijzen dat de nieuwe Gemeenschapsminister van Cultuur in een ietwat moeilijke situatie verkeert omdat hij geen deel uitmaakte van de vorige Executieve. Het gaat hier om begrotingsberaadslagingen die door de vorige Executieve werden getroffen. Sommigen hebben verklaard dat ik de volledige politieke verantwoordelijkheid draag voor deze beslissingen. Ik aanvaard die verantwoordelijkheid vanuit het principe van de continuïteit van het openbaar bestuur, maar ik vestig er de aandacht op dat wij hier geen begrotingsdebat voeren. Sommige leden hebben mij immers vragen gesteld over mijn intenties in dit verband. Het spreekt vanzelf dat dergelijke vragen moeten worden beantwoord op het ogenblik dat ik met mijn begroting voor de Raad zal verschijnen.

Er heerst ook een zekere misvatting omdat men dit debat naar mijn mening toch enigszins te ruim opvat. Inderdaad, collega Van den Bossche heeft vragen gesteld over het media-beleid en de BRT. Dit valt buiten het bestek van het bijblad. Collega Van den Bossche heeft die vragen op een vriendelijke wijze, hem eigen, gesteld. Ik kan dan ook niet anders, mijnheer Van den Bossche, dan uw vragen te beantwoorden.

Ik wijs er echter op dat het hier vragen betreft die buiten het bestek van deze discussie over het bijblad vallen.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik wil vervolgens wijzen op het feit dat ik in de bevoegde Commissie voor Cultuur een veertiental dagen geleden een zeer uitvoerige beleidsnota inzake het te voeren cultuurbeleid van de Vlaamse Regering heb

Dewael

voorgesteld.

Het debat in de Commissie werd, op vraag van de Commissieleden zelf, verdaagd omwille van het feit dat van mijn uiteenzetting geen tekst werd rondgedeeld. De bespreking zelf zal binnen een tiental dagen volgen, in de eerstkomende vergadering van uw Commissie van Cultuur.

Mijnheer Van Elewyck, ik deel uw mening daar waar u zegt dat het Parlement geen brievenbus mag worden, maar dat wij met mekaar moeten kunnen dialogeren. U heeft mij zelfs gezegd dat het niet uw gewoonte is — en dat begrijp ik — vooraf de vragen ter beschikking te stellen van de leden van de Vlaamse Executieve. Dat is naar mijn mening gezond, maar het heeft mij dan toch verbaasd te moeten vaststellen dat men in de bevoegde Commissie meent geen debat te kunnen aangaan zonder over een volledig uitgeschreven tekst vanwege de bevoegde Minister te beschikken.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, in antwoord op de vele vragen die hier werden gesteld wens ik het in de eerste plaats te hebben over de opmerkingen van de heer Van Elewyck inzake het Museum voor Hedendaagse Kunst te Antwerpen.

Deze zaak is zeer uitvoerig aan de orde geweest in de Commissie voor Financiën en voor Begroting. Ik durf dan ook voor het grootste deel verwijzen naar het desbetreffende Commissieverslag, want de meeste vragen werden daarin beantwoord.

Wat de verbouwingen in verband met het MUKHA betreft, wens ik op te merken dat op de begroting 1985 daarvoor een bedrag van 93,5 miljoen frank beschikbaar was en dat in het bijblad een bijkrediet werd gevraagd van 13,1 miljoen frank.

Alles laat toe te veronderstellen dat het Museum voor Hedendaagse Kunst te Antwerpen tegen het einde van dit jaar gedeeltelijk operationeel zal worden.

Wat het probleem in verband met het zogenaamde drijfzand betreft, de funderingsproblemen, is het inderdaad

juist dat een aantal werken noodzakelijk zijn geweest ; werken die thans zijn uitgevoerd tot ieders voldoening, waardoor aan voormeld probleem een adequate oplossing werd verleend.

Inzake de beheersvorm van het MUKHA werd geopteerd voor de formule van een VZW, analoog met wat werd geconcipeerd voor de Ancienne Belgique en de Philharmonie. Naar mijn mening biedt zulke vereniging het voordeel van een soepele beheersstructuur.

Inzake de personeelsformatie, kan ik verwijzen naar de beslissing van de vorige Vlaamse Regering die deze personeelsformatie heeft op punt gesteld, op grond waarvan een aantal aanstellingen gebeurd zijn door de Raad van Beheer van de VZW MUKHA.

Inzake mogelijke geruchten en indicaties nopens sommige leden van de Raad van Beheer van de VZW MUKHA, dient te worden opgemerkt dat zulks uit geen enkel officieel document of uit geen enkel verslag blijkt.

Ik kan u nog mededelen dat de afgevaardigde van respectievelijk de Gemeenschapsminister van Cultuur en van de Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, die luidens de beheerovereenkomst in de Raad van Beheer dienen te zetelen, eerst-dags zullen worden aangeduid.

Mijnheer Denys, ingaande op uw bemerking inzake de Philharmonie van Vlaanderen, kan ik u mededelen dat ik schriftelijk een antwoord aan het Rekenhof heb verstrekt, met betrekking tot de vraag naar het saldo, met name de 8 miljoen frank, die begrepen is in een consolidatielening a rato van 40 miljoen frank.

Volgens de mij door de Philharmonie ter beschikking gestelde gegevens, was de laatste schijf van 8 miljoen frank bestemd voor opzeggingsvergoedingen of verbrekingsvergoedingen, en men verzekerde mij dat die daar ook effectief zijn voor aangevend. Ik heb die informatie schriftelijk aan het Rekenhof medegedeeld.

Mevrouw Detiège en de heer Van den Bossche hebben vragen gesteld omtrent de Opera van Vlaanderen. Om

het bij de woorden van de heer Van den Bossche te houden, is het inderdaad zo dat ik ter zake een „erfenis” heb gekregen. De problemen zijn niet recent en zijn ook bekend. Reeds vóór 1981, dus vóór de oprichting van de intercommunale structuur Opera voor Vlaanderen, waren er moeilijkheden bij de twee opera's die actief waren respectievelijk in Gent en in Antwerpen, met name de Koninklijke Vlaamse Opera te Antwerpen en de Koninklijke Opera te Gent.

Het is misschien nuttig erop te wijzen dat de tussenkomst van de Vlaamse Gemeenschap in 1985 met betrekking tot de Opera voor Vlaanderen relatief kleiner is dan de subsidiëring, door het toenmalige Departement van Nederlandse Cultuur, van beide opera's in de periode 1975-1980. Zulks neemt niet weg dat de beslissing van de vorige Executieve ter zake gehandhaafd blijft. Wij wensen geen bijkredieten toe te staan in afwachting van een oplossing ten gronde met betrekking tot de Opera. Die oplossing moet in zijn globaliteit bekeken worden en rekening houden met de structuur. Wat de structuur betreft, is het u bekend dat er drie partners zijn, met name de twee steden, Antwerpen en Gent, alsmede de Vlaamse Gemeenschap. Men zegt mij — en dat kan ik enigszins bijtreden — dat een intercommunale structuur niet het meest efficiënte procédé is voor het beheren van een opera.

Ook is er artikel 42 van de statuten van de huidige Intercommunale luidens hetwelk na de bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap ten belope van 200 miljoen frank en van Antwerpen en Gent, elk voor 90 miljoen frank de nog eventueel resterende tekorten door de Vlaamse Gemeenschap moeten worden bijgepast. Ik denk dat zodanige clausule hoedanook moet leiden tot een vorm van „onverantwoordelijk k beheer”.

Mevrouw L. Detiège : U kreeg toch de begroting voorgelegd en is vertegenwoordigd in de Raad van Beheer.

Minister P. Dewael : Ja, maar in een zeer eigenaardige situatie. U weet zeer goed dat in de Raad van Beheer de Vlaamse Gemeenschap er in een minderheidssituatie verkeert.

Mevrouw L. Detibge : U hebt de meerderheid.

Minister P. Dewael : Ik meen dat het systeem hoe dan ook leidt naar onverantwoordelijk beheer.

Mijn voorganger heeft ooit de vraag gesteld naar het waarom van die hoge tekorten en deficits. Hij kreeg het laconieke antwoord dat er in de Opera voor Vlaanderen geen tekort kon zijn als men rekening hield met het bewuste artikel 42.

Voor het nemen van een beslissing ten gronde, zal ook het inhoudelijke, het artistieke aspect, een zeer grote rol spelen.

Er zijn besprekingen aan de gang met de mensen van de Opera voor Vlaanderen zelf. Daar worden de vragen gesteld naar het inhoudelijke, het artistieke voor de toekomst. Kwaliteit is hier uiteraard erg belangrijk.

De eigen ontvangsten – wat kan worden opgebracht met ticketverkoop, enzovoort – maken 30 procent uit van de eigen inkomsten van de Nationale Opera. In de Opera voor Vlaanderen bedragen die eigen ontvangsten slechts 6 procent.

Mevrouw L. Detibge : Hoeveel betaalt de stad Brussel aan de Munt ?

Minister P. Dewael : Dat heeft niets te maken met de kwaliteitsvraag, mevrouw.

Mevrouw L. Detiège : Als u zoveel geld geeft kunt u ook kwaliteit eisen.

Minister P. Dewael : Ik heb het hier over de kwaliteitsvraag.

Wij weten allemaal dat opera brengen een zeer dure aangelegenheid is. Als men kwaliteit biedt merkt men dat ook aan de opkomst, aan het publiek dat komt kijken.

Bij het zoeken naar een nieuwe oplossing moet in elk geval worden rekening gehouden met de structuur van deze instelling, thans een intercommunale. Daarbij rijzen veel vragen, en ik denk dat er ook bij de steden die erbij betrokken zijn een kentering in de gedachten merkbaar is. Negentig miljoen frank per jaar te moeten betalen is niet weinig.

Men zal mij echter voor alles moeten overtuigen van de inhoud, van de kwaliteit, van de aangeboden producties met het oog op het bepalen van het verdere lot van de Opera voor Vlaanderen.

Indien kwaliteit niet kan worden gewaarborgd, wordt een zware hypothek gelegd.

Mevrouw Detiège, daarom vraag ik deze vergadering uw amendement te verwerpen. Men moet ook rekening houden met de besprekingen die aan de gang zijn, op het niveau van de Vlaamse Executieve, met Antwerpen en Gent.

Wij blijven bij onze beslissing dat in het dossier geen bijkredieten ter beschikking kunnen worden gesteld, vooraleer er een oplossing ten gronde is bereikt.

Ik wens vervolgens in te gaan op de bemerkingen van de heer Van den Bossche nopens het mediabeleid.

Hij heeft gezegd dat ik optimistisch ben, wat het kijk- en luistergeld betreft.

Ik ben mij er zeer goed van bewust dat wij ter zake onderhandelingen moeten voeren met de nationale Regering. Het Vlaams Regeerakkoord bepaalt evenwel zeer duidelijk dat wij ernaar moeten streven, op termijn, de BRT als openbare omroep te financieren met een vast percentage van het kijk- en luistergeld.

Dat betekent niet dat ik vandaag over dat geld beschik, maar ook niet, dat wij geen onderhandelingen met de nationale Regering kunnen aangaan. In afwachting daarvan krijgt de BRT verder haar zogenaamde dotaties.

Mijnheer Van den Bossche, u hebt gepleit voor een meer genuanceerde benadering.

Ook weer in uitvoering van het Regeerakkoord, heb ik inderdaad, in de interviews die ik heb toegestaan, gepleit voor de verruiming van het medialandschap door middel van de oprichting van commerciële televisie. Hierover zijn onze politieke inzichten wellicht verschillend.

U hebt ook gemeend mij te moeten

waarschuwen voor de plannen van sommige maatschappijen. U hebt het cijfer genoemd van 750 milj oen frank, dat volgens u ontoereikend is om zich in dat avontuur te storten.

Daaromtrent een standpunt innemen is niet de taak van de overheid. De overheid moet wel het legistische kader creëren waarbinnen die verruiming van het medialandschap mogelijk wordt. Ook weer in uitvoering van het Regeerakkoord, moet de overheid, en wel binnen de kortst mogelijke tijd, overleg plegen met de geschreven pers, uiteraard ook samen met de nationale Regering die bevoegd is en blijft voor het zo belangrijke aspect van de handelspubliciteit.

Ik ga een fundamenteel debat over de mediaproblematiek zeker niet uit de weg. In de Commissie zullen wij nog ruimschoots de gelegenheid krijgen om in de mate van het mogelijke hierover een consensus te bereiken. Ik stel mij niettemin vragen, omdat de mediaproblematiek zich nu eenmaal vanuit verschillende ideologische gezichtshoeken aandient.

De heer L. Van den Bossche : Mijnheer de Minister, ik zou u op één punt willen tegenspreken met name wanneer u zegt dat het u politiek niet aangaat hoe kapitaalkrachtig deze privé-maatschappij zal zijn. Dat is niet volledig waar. Binnen het legistische kader gaat u mogelijkheden bieden om reclamebudgetten in België te houden. Als aan een privé-maatschappij de mogelijkheid geboden wordt de reclame te mobiliseren, dan zal de rendabiliteit van dat initiatief bepalend zijn voor de rendabiliteit van de decreetswijziging. Faalt dat bedrijf dan faalt de wetgeving. En die maatschappij kan maar overleven indien er geld genoeg aanwezig is, én om de startinvestering te doen, én om de verliezen te dekken gedurende minimum drie jaar.

Dit is een economische kringloop waarbij het een met het ander samen gaat.

Ik ben het met u eens wanneer u zegt dat in het decreet niet moet worden bepaald hoeveel het maatschappelijk kapitaal moet zijn vooraleer de maatschappij eraan begint. Maar politiek is het even onverantwoord monopolies

Van den Bossche

toe te kennen aan de privé, zonder garanties dat het initiatief dergelijke kans maakt in de werkelijkheid, dat het geviseerde doel, de opbrengsten van reclame-budgetten in België te houden.

Het zou goed zijn indien u hen daarop zou wijzen en zeggen dat indien zij kandidaat zijn er toch bepaalde garanties moeten worden gegeven zodat u toch zekerheid hebt dat één en ander rendabel is.

De heer J. Van Elewycck : Zoals mevrouw Thatcher doet.

Minister P. Dewael : Inderdaad, mijnheer Van den Bossche, maar het ene sluit het andere niet uit. De geschreven pers zal zijn medewerking niet verlenen wanneer zij niet bepaalde garanties of zekerheden heeft inzake de rentabiliteit van het gehele project. Als overheid hebben wij de taak om, in de eerste plaats — en ik meen dat de geschreven pers daarop aandringt — het legistische kader te scheppen, en om in de tweede plaats — dat wordt uitdrukkelijk voorzien in het Regeerakkoord — een overleg op gang te brengen met, aan de ene kant, de geschreven pers en, aan de andere kant, uiteraard de Vlaamse en ook de nationale Regering wat het aspect van de handelspubliciteit betreft. Ik denk dat wij in uw Commissie voor het Media-beleid nog de kans zullen hebben om daarover uitvoerig van gedachten te wisselen.

Ik zou thans willen ingaan op de vragen gesteld door de heren Moens en Laridon, alsmede mevrouw Maes, die hun bekommernis hebben geuit met betrekking tot de kansarmen, meer bepaald wat het vormings- en ontwikkelingswerk betreft. Overeenkomstig de Regeringsverklaring, zal voor de sector „permanente vorming” voorrang worden verleend aan het beleid inzake de kansarmen. Ik denk dat de uitvoering van het vijfde decreet, waarvan de uitvoeringsbesluiten intussen werden getroffen, daartoe een eerste aanzet is.

Er zal eveneens bijzondere aandacht worden geschonken aan de zogenaamde basiseducatie. Het lopende

experiment zal worden voortgezet. Deze experimentele basiseducatieprojecten zullen in 1986 worden toegestaan via het vijfde decreet. Het Vlaams Centrum voor Volksonwikkeling zal belast blijven met het begeleiden, het ondersteunen, het bijsturen en het evalueren van het experiment basiseducatie.

Bovendien is het ook belangrijk, geachte collega's, dat wij overgaan tot de in het Regeerakkoord aangekondigde evaluatie van de bestaande decreten. In het bijzonder in de sector van de volksonwikkeling, lijkt mij dit onafwendbaar. Deze evaluatie zal, in samenwerking met de betrokkenen geschieden en moet mijns inziens aanleiding geven tot een vereenvoudiging van de decreten. Bovendien moeten de culturele werkers verlost worden van de administratieve rompslomp die hen vandaag belet hun eigenlijke taken uit te oefenen.

Aan de heer Seeuws kan ik zeggen dat, wat het krediet van 25 miljoen frank betreft voor het verzekeren van de tewerkstelling binnen de culturele sector, en dat zal hem geruststellen, wij, wat het bij blad aangaat, zijn overgegaan tot een aantal herschikkingen met als eerste doel het handhaven — niet het uitbreiden — op het huidige niveau van de tewerkstelling in de culturele sector.

Men heeft mij ook gevraagd welke mijn intenties op dat gebied zijn voor de toekomst. Daarop zal ik antwoorden in het kader van het begrotingsdebat zelf.

Aan mevrouw Maes kan ik zeggen dat ik de positieve teneur van haar uiteenzetting ten zeerste waardeer. Het is inderdaad zó dat wij inzake culturele aangelegenheden moeten kunnen debatteren en discussiëren over de partitijgrenzen heen, en dat wij ter zake dezelfde bekommernissen moeten delen.

Ik wens in dit verband tevens naar de gedachtenwisseling die binnen afzienbare tijd zal plaats hebben in de Commissie voor de Cultuur te verwijzen, waar wij de gelegenheid zullen hebben uitgebreid in te gaan op een aantal bekommernissen die in deze vergadering werden naar voren ge-

bracht. Wat de culturele infrastructuur betreft, weet u dat in het Regeerakkoord is bepaald dat een inventaris dient gemaakt om uit te maken welke de witte vlekken zijn en om eventueel nieuwe initiatieven te ontwikkelen.

Ik onderschrijf ook wat u hebt gezegd in verband met het belang van de cultuur voor ons imago naar het buitenland toe. Een zeer belangrijk element dat wij hier moeten aanhalen is dat van een betere samenhang tussen het onderwijsbeleid en het cultuurbeleid. Wij moeten ons de vraag durven stellen of er binnen het onderwijs wel voldoende aandacht wordt besteed aan, wat ik zou durven noemen, „een brede artistieke en literaire vorming van onze jeugd”. Mevrouw Maes, ik denk dat het weinig zin heeft vanuit de cultuursector lezingen en concerten te subsidiëren, boeken te bestellen, prijzen uit te reiken en dergelijke meer, wanneer vanuit het onderwijs niet voldoende aandacht wordt besteed aan de brede culturele vorming van onze jeugd.

Mevrouw Maes, ik denk dat het weinig zin heeft vanuit de cultuursector lezingen en concerten te subsidiëren, boeken te bestellen, prijzen uit te reiken en dergelijke meer, wanneer vanuit het onderwijs niet voldoende aandacht wordt besteed aan de brede culturele vorming van onze jeugd.

Vervolgens meen ik dat wij — en ik volg u op dat vlak gedeeltelijk — de visuele beeldcultuur, zoals ze wordt genoemd, van nabij moet volgen. Uit de Verenigde Staten bereiken ons berichten dat de jeugd weinig of geen belangstelling meer kan opbrengen voor uitgebreide lezingen. Dat zou het gevolg zijn van die visuele beeldcultuur waarin wij zijn terechtgekomen. Ik meen dan ook dat deze en andere evoluties door ons van zeer nabij moeten worden gevolgd.

Mijnheer de Voorzitter, collega's, het betekent inderdaad een hele uitdaging om vanuit het cultuurbeleid zorg te dragen voor de begeleiding van het individu in de zeer moeilijke decennia van technologische evoluties en revoluties.

De uitdaging vanuit het cultuurbeleid moet erop gericht zijn te zorgen dat,

Dewael

binnen al deze ontwikkelingen op het gebied van technologie en dergelijke meer, de mens, het individu, centraal blij ft staan.

Mijnheer de Voorzitter, ik denk dat ik op de meeste vragen een antwoord heb verstrekt. Op een aantal andere vragen, onder meer op die van de heer Moens, zal ik schriftelijk antwoorden. *(Applaus)*

De Voorzitter : Minister Geens heeft het woord.

Minister G. Geens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, de leden van de Raad hebben, zowel in Commissie als hier in openbare vergadering, voldoende gelegenheid gehad om vragen te stellen betreffende de grond van de problemen die naar voren komen bij de bespreking van dit beleid. Ik ga daar niet verder op in. Wel wens ik, omwille van het politieke karakter, op één punt een verklaring af te leggen. Dit punt werd trouwens door de heer Van Elewyck in het debat aangehaald.

In het uitstekende verslag van de heer Dupré is op bladzijde 15 door de Minister van Cultuur vermeld dat een beslissing werd genomen door de voormalige minister van Cultuur, de heer Poma, en dit op 5 december 1985. De datum is niet onbelangrijk. Hierbij wil ik nog enige toelichting verstrekken en nadien een besluit trekken.

Ten eerste, de vorige Executieve heeft er angstvallig over gewaakt dat inzake de overgang van de vorige Executieve naar de huidige Executieve geen misstappen zouden worden begaan. Wij hebben twee beslissingen genomen, een eerste, waarbij werd gesteld dat wij in functie bleven tot de installatie van de Vlaamse Raad, zijnde 3 december en dat wij inmiddels de volheid van onze prerogatieven uitoefenen, weliswaar met de nodige omzichtigheid.

Een tweede beslissing had betrekking op de status van de heer Poma die geen kandidaat was op 13 oktober, dus niet herkozen werd en derhalve vanaf 3 december geen lid meer zou zijn van de Raad.

Op dat stuk hebben wij zeer duidelijk gezegd dat de betrokken Gemeenschapsminister die niet herkozen werd, zijn hoedanigheid op 3 december 1985 verliest en dan geen bevoegdheden meer kan uitoefenen, noch beslissingen nemen. Wij hebben eraan toegevoegd dat inzake de bevoegdheden van de heer Poma collegiaal in de Executieve zou worden beslist en dat een ander lid van de Executieve kon worden belast met het materieel introduceren en het behartigen van de dossiers, waarover een beslissing moest worden genomen. Ik meen dat er op dit stuk geen enkele moeilijkheid is tussen de leden van de Raad. Het zijn twee grote principes. Wij hebben die met zeer grote omzichtigheid geformuleerd, ervan uitgaande dat wij op die manier een zekere jurisprudentie voor de toekomst zouden vestigen. Op dit stuk is er trouwens geen mogelijkheid van vergelijking met de nationale Regering, aangezien de daar benoemde instantie de Koning is, terwijl de Vlaamse Regering wordt gevormd in en door de leden van de Raad. Het zijn twee verschillende mechanismen. Ik meen dat het geheel van schikkingen die wij hebben vastgelegd, door iedereen kan worden bijgetreden.

Ik heb mij inzake deze beslissing geïnformeerd. Ik heb aan mijn collega van Cultuur gevraagd mij te informeren over de beslissingen die sedert 3 december werden genomen. Mijn collega heeft mij ter zake een lijst overgemaakt. De bedoeling is dat deze wordt nagegaan, ook inzake de volledigheid van een dergelijke lijst, inzake het al dan niet vooraf ingewonnen advies van de inspectie en inzake de al dan niet beschikbare kredieten. Wanneer dit voltooid is — dat kan uiteraard op korte termijn gebeuren — zal de Executieve daaromtrent een standpunt innemen.

Wat de verantwoordelijkheid van de heer Poma betreft neem ik mij voor — gelet op het feit dat het hier gaat over een aangelegenheid waarvan geen precedentes bestaan — daarover de nodige juridische adviezen in te winnen, vooraleer ter zake een beslissing te nemen. Ik meen dat in deze omstandigheden geen andere gedragslijn mogelijk is. Bijgevolg zullen wij over

het lot van de beslissingen van de heer Poma binnen de Executieve een beslissing nemen, die uiteraard aan de Raad zal worden meegedeeld. Aangezien het een Executievebesluit is, zal dit overigens ook in het Staatsblad worden opgenomen.

Ik wens momenteel niets te zeggen over mogelijke gevolgen voor de betrokken Minister. Ik wens daaromtrent vooraf de vereiste juridische adviezen in te winnen. Ook daarvan zal de Raad op de hoogte worden gebracht.

Mijnheer de Voorzitter, ik denk dat in deze omstandigheden het maximum is gezegd wat op dit ogenblik daarover kan worden gezegd. De Raad zal dus over de verdere ontwikkeling van deze aangelegenheid nauwkeurig op de hoogte worden gehouden. *(Applaus bij de meerderheid. Ook de heer Van Elewyck applaudisseert)*

De Voorzitter : De heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, allereerst dank ik de Voorzitter van de Executieve voor de verklaring die hij daarnet heeft afgelegd. Zij is niet van belang ontbloeit en zij is correct. Er is echter één punt waarvoor u mij zal toestaan te zeggen dat er nog geen overeenstemming bestaat, namelijk de aangelegenheid die nog in de Commissie in onderzoek is wat betreft de datum van 3 december. Wij blijven van oordeel dat die datum eigenlijk vroeger moet vallen. Waar u, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, zegde dat daarover in de Vlaamse Raad ook voor de toekomst geen eensgezindheid bestaat, hebt u gelijk.

Een vraag waarop ik geen antwoord heb gekregen — ik neem aan dat u dit allicht nog niet kon geven — heeft betrekking op de beslissingen die de heer Poma na 3 december heeft ondertekend en die niet zouden hernomen worden door deze Executieve.

Zullen eventuele uitbetalingen worden teruggevorderd ? Ik vermoed dat dit behoort tot het deel waarover u juridisch advies wenst in te winnen. Ook op dat punt vind ik uw reactie correct. Ook wat de toekomst betreft, is uw

Van Elewyck

mededeling belangrijk. Wij kunnen ons volledig bij de inhoud aansluiten.

Mijnheer de Voorzitter, ik wil in het kort repliceren op de uiteenzettingen van drie Ministers.

Minister Dewael heeft gezegd dat het debat over het mediabeleid buiten het begrotingsdebat zou vallen en dat hij alleen maar uit vriendschap voor de heer Van den Bossche daarover heeft uitgeweid.

In het bijblad is er een verhoging opgenomen van krediet 81.01.02 betreffende de BRT. Zodra er een post is opgenomen betreffende de BRT, staat het elk lid van de Raad vrij zich in deze Raad uit te spreken over het mediabeleid, waar de BRT bij betrokken is. Technisch gezien is het dus niet correct te stellen dat in dit begrotingsdebat het mediabeleid niet ter sprake kan komen.

Ik neem echter aan dat dit nog behoort tot uw studie-objekten

Inzake de Opera voor Vlaanderen zegt u geen bijkredieten toe te staan. Mevrouw Detiège stelde reeds dat aldus het probleem opgelost is, want dan is er geen opera meer. U neemt bijgevolg een zware verantwoordelijkheid voor het culturele gebeuren, tenzij u van oordeel bent dat dit niet tot het culturele gebeuren behoort en dat de Munt schouwburg kan volstaan.

Het zou trouwens interessant zijn te vernemen wat de stad Brussel voor de Munt bijdraagt. Bovendien neemt u een zware en dubbele verantwoordelijkheid voor de 375 personeelsleden van de opera. Het probleem is echter in zekere zin opgelost vanaf het ogenblik dat u stelt absoluut geen bijkredieten toe te staan, want dan zijn de producties niet meer nodig.

Minister P. Dewael : Collega Van den Bossche heeft gesproken over een „janboel” en dergelijke meer, doelende op de kwaliteit van hetgeen gebracht wordt. Hij wees bovendien op het gebrek aan artistieke leiding.

De vraag in verband met de bijdragen van de stad Brussel voor de Munt schouwburg is niet relevant.

Als de Vlaamse Gemeenschap 200 miljoen frank bijdraagt in het opera-begeuren en daarenboven twee steden, met name Antwerpen en Gent, ieder 90 miljoen frank bijdragen, moet men overtuigd zijn van de kwaliteit, zoniet kan het niet langer. Het gaat er niet om wat de stad Brussel voor de Munt schouwburg bijdraagt ; blijkens de opkomst is het publiek overtuigd van de kwaliteit die daar wordt gebracht. Bij de opera van Vlaanderen is men daar nog niet aan toe. Dat is één element.

Een tweede element is de verantwoordelijkheid tegenover het personeel. De financiering op korte termijn is geregeld ; het is bovendien de vaste wil van de Vlaamse Gemeenschap om, op korte termijn, op één of andere wijze, tot een oplossing te komen.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Minister, de begroting van de Munt schouwburg moet u vergelijken met de begroting van de Opera. De Opera heeft nu eenmaal vaste kosten, waaronder een orkest. In de variabele kosten zijn de produktiekosten begrepen. Indien u de produktiekosten schrapt, heeft u geen opera meer ; dan moet alles in zwarte doeken worden gebracht, dan verdwijnt vanzelfsprekend het publiek. Het gaat echter niet op een vergelijking met de begroting van de Munt te maken.

Collega Van den Bossche heeft terecht van een „janboel” in de Opera gesproken, ook wat het beleid betreft. Als u daarmee instemt, richt u een verwijt aan de eigen Executieve. Wie heeft de meerderheid in de bestuursorganen van de Opera voor Vlaanderen, wie anders dan de Executieve ?

Minister G. Geens : In de Raad van Beheer hebben de twee steden de meerderheid van de mandaten.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Minister, in de vaste commissie, waar de beslissingen worden getroffen — en waarvoor volmachten aan de vaste bestuurscommissie werden gegeven — heeft de Gemeenschap de meerderheid. Elke beslissing — en er is geen andere instantie waar dit zo gebeurt — is onderworpen aan de voorafgaandelijke instemming van een aantal regeringscommissarissen, waaronder

commissarissen van de Vlaamse Executieve, die over vetobevoegdheid beschikken.

Als men zelf de verantwoordelijkheid voor de janboel draagt, moet men niet doen alsof het de anderen zijn die beslissen. U draagt de verantwoordelijkheid voor het feit dat er op enkele maanden voor het begin van het nieuwe seizoen nog altijd geen goede oplossing is gevonden voor een directie, terwijl dit in andere opera's twee à drie seizoenen vooraf gebeurt. De stellingen ter zake zijn nu toch wel duidelijker gedefinieerd.

Mijnheer Pede, aan u is onder meer door de heren Verhaegen en Denys gevraagd wat de lokale besturen mogen verwachten voor het begrotingsjaar 1986. Die lokale besturen hebben problemen voor het opstellen en uitvoeren van hun begrotingen.

U heeft een uitvoerig antwoord gegeven op vragen die niet werden gesteld. Het is altijd meegenomen over die gegevens te beschikken, maar op de vraag „Wat mogen de lokale besturen verwachten” heeft u bij het einde van uw betoog geantwoord dat u er niets over kan zeggen. Dat was nochtans een belangrijke vraag die werd geformuleerd. Wij acteren dat de lokale besturen het nog niet kunnen weten.

Minister J. Pede : Mijnheer van Elewyck, u weet even goed als ik dat wij vandaag spreken over het bijblad 1985...

De heer J. Vandermarliere : Dat is beschamend.

Minister J. Pede : . . . en dat ik u niet onmiddellijk inlichtingen kan geven over de begroting 1986 aangezien zij nog niet is opgemaakt.

De heer J. Van Elewyck : Het was net alsof er achter u een stoorzender bezig was.

Die vragen waren gesteld door de twee fractievoorzitters van de meerderheid en gingen uit van de reële bekommernis die leeft bij alle gemeentebesturen.

Dat er geen begroting 1986 is, is niet onze schuld maar deze van de meerderheid, de Executieve. Het bewijst

Van Elewyck

dat het anders kan, wordt geleverd door de Franse Gemeenschapsexecutieve die dezelfde politieke samenstelling heeft als de Vlaamse.

Wij kunnen uw begroting niet opmaken anders zou ze al lang zijn ingediend.

Minister L. Walt Niel : Dat beweert u, maar doe het maar eens.

De heer J. Van Elewyck : Wij gaan onmiddellijk op uw uitdaging in. Verander de Executieve en u heeft zeer snel een begroting. Aanvaardt u deze uitdaging ?

De Voorzitter : Mijnheer Van Elewyck, u weet dat een repliek kort moet zijn.

De heer J. Van Elewyck : Ik wordt steeds onderbroken door de leden van de Executieve, mijnheer de Voorzitter. Dat is mijn schuld niet.

De Voorzitter : Ik verzoek u uw repliek af te ronden, mijnheer van Elewyck.

De heer J. Van Elewyck : Ik heb nog enkele opmerkingen aan het adres van Minister Walt Niel.

Mijnheer Walt Niel, u hebt gezegd dat u in feite nog altijd niet beschikt over de lijst van de VZW's die wij al in januari hebben gevraagd, aansluitend bij wat het Rekenhof heeft gesteld. Dit is geen bewijs van een goed beleid.

De Minister zal met mij akkoord gaan dat het een enorme bekentenis is te moeten stellen dat na drie maanden de Executieve nog altijd niet kan zeggen welke VZW's onder haar impuls of onder impuls van één van haar leden werden opgericht en worden gesubsidieerd. Bestuurstechnisch is dit ongehoord.

Minister L. Walt Niel : Hoeveel antwoorden hebt u al gekregen op uw schriftelijke vragen ?

De heer J. Van Elewyck : Ik heb verschillende antwoorden gekregen waarbij leden van de Executieve mij schreven dat ze het globale antwoord aan u overlaten.

Minister J. Pede : Dit is niet juist want van mij hebt u een ander antwoord gekregen. Ik heb geantwoord dat onder ruimtelijke ordening en binnenlandse aangelegenheden geen VZW's werden opgericht.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Minister, ik heb alle respect voor uw bevoegdheden en voor het antwoord dat u mij gegeven hebt. Daarnet heb ik echter gezegd : „Er zijn leden van de Executieve”. U bedoelde ik niet. Het is niet omdat ik „leden van de Executieve” heb gezegd, dat ik u persoonlijk zou viseren.

Minister J. Pede : U hebt gezegd : „De leden van de Executieve”.

De heer J. Van Elewyck : Sorry, mijnheer de Minister, ik heb daarnet gezegd : „Leden van de Executieve”.

Verscheidene leden van de Executieve hebben mij trouwens een ander antwoord gegeven en ik heb deze bij het begin van mijn uiteenzetting geciteerd.

Minister Walt Niel heeft op een bepaald ogenblik gesproken over de dotaties en gezegd dat dit in feite een slecht systeem is, dat reeds lang moest veranderd zijn. Hij verwees naar de termijn van vijfjaar, die trouwens vermeld was bij het totstandkomen van de gewone wet. Hij heeft gelijk. Wij zullen bij de behandeling van de Rij ksmiddelenbegroting in Kamer en Senaat onze krachten bundelen om te proberen dit systeem te doen wijzigen. Ik weet echter nu al wie tegen het belang van de eigen Vlaamse Executieve zal stemmen : de leden van de Executieve zelf. Om een boutade te hernemen, die de Minister tegenover mij gebruikt heeft — en ik hoop dat het als een boutade bedoeld was — „op dat ogenblik zal blijken dat u inderdaad de slaven zijt van de nationale Regering. **(Applaus bij de SP)**

De Voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? **(Neen)**

Aangezien niemand meer het woord vraagt, verklaar ik de algemene bespreking gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De Voorzitter : Aan de orde is de arti-

kelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985.

1. Kredietaanpassingen

Artikel 1

De kredieten ingeschreven onder Titel I, Lopende Uitgaven en onder Titel II, Kapitaaluitgaven van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, voor de uitgaven met betrekking tot de werkingskosten van de organen en diensten van de Vlaamse Gemeenschap, voor het begrotingsjaar 1985, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij dit decreet gevoegde tabel en ten belope van :

Aanpassingen	(in miljoen frank)		
	Niet-gesplitste kredieten	Vastlegingskredieten	Ordonnanceskredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven			
Bijkredieten voor het lopend jaar	102,0		
Verminderingen	8,0		
Bijkredieten voor vroegere jaren	34,8		
TITEL II			
Kapitaaluitgaven			
Bijkredieten voor het lopend jaar	1,7	—	80,0
Verminderingen	0,4	—	—
Bijkredieten voor vroegere jaren	—	—	—

Artikel 2

De kredieten ingeschreven onder Titel I, Lopende Uitgaven en onder Titel II, Kapitaaluitgaven van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, voor de uitgaven met betrekking tot de bevoegdheden haar verleend bij artikel 59bis van de Grondwet, voor het begrotingsjaar 1985, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij dit decreet gevoegde

Voorzitter

tabel en ten belope van :

Aanpassingen	Niet-gesplitste kredieten	Gesplitste kredieten	
		Vastlegingskredieten	Ordonnanceringkredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven			
Bijkredieten voor het lopend jaar	1075,6	6,1	17,1
Verminderingen	552,7	-	-
Bijkredieten voor vroegere jaren	209,1	-	-
TITEL II			
Kapitaaluitgaven			
Bijkredieten voor het lopend jaar	65,0	270,7	431,1
Verminderingen	68,0	4,1	176,0
Bijkredieten voor vroegere jaren	3,0	-	-

De Voorzitter : Op artikel 2 en op de erbij behorende tabel is er een amendement, voorgesteld door mevrouw De-tiège, dat luidt als volgt :

„In artikel 2 :

A. Het niet-gesplitste krediet van Titel 1 — Lopende Uitgaven, Bijkrediet voor het lopend jaar „1075,6 miljoen frank” brengen op „1265,6 miljoen frank”. Dit is een verhoging met 190,0 miljoen frank.

B. Het niet-gesplitste krediet van Titel 1 — Lopende Uitgaven, Bijkredieten voor vroegere jaren „209,1 miljoen frank” brengen op „343,1 miljoen frank”. Dit is een verhoging met 134,0 miljoen frank.

In de tabel een nieuw artikel 43.21.02 invoegen luidend als volgt :

„Artikel 43.21.02 — Toelage aan de Opera voor Vlaanderen
Krediet 1985 : 200,0 miljoen frank.
Bijkrediet lopend jaar : 190,0 miljoen frank.
Aangepast krediet : 390,0 miljoen frank.
Bijkrediet vroegere jaren : 134,0 miljoen frank”.

Dit is een verhoging met 190,0 en 134,0 miljoen frank”.

De heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck : Wij vragen de hoofdelijke stemming, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter : De stemmingen over het amendement en het artikel worden aangehouden.

Artikel 3

De kredieten ingeschreven onder Titel 1, Lopende Uitgaven en onder Titel II, Kapitaaluitgaven van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, voor de uitgaven met betrekking tot de bevoegdheden haar verleend bij artikel 107quater van de Grondwet, voor het begrotingsjaar 1985, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij dit decreet gevoegde tabel en ten belope van :

Aanpassingen	Niet-gesplitste kredieten	Gesplitste kredieten	
		Vastlegingskredieten	Ordonnanceringkredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven			
Bijkredieten voor het lopend jaar	267,0	40,0	15,2
Verminderingen	4,5	-	-
Bijkredieten voor vroegere jaren	84,8	-	-
TITEL II			
Kapitaaluitgaven			
Bijkredieten voor het lopend jaar	419,1	865,7	881,5
Verminderingen	356,8	99,0	20,0
Bijkredieten voor vroegere jaren	4,1	-	-

Artikel 4

De overeenkomst met de Franse Gemeenschap met betrekking tot de toelage als tussenkomst in de eindverrekening van de V.Z.W. „Belgische Mediathiek” bevestigd op 31 oktober 1984 door de Vlaamse Executieve, in het raam van het ontwerp van decreet

houdende de Begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985, wordt goedgekeurd.

Artikel 5

De overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Gemeentekrediet van België, afgesloten op 18 augustus 1983, in overeenstemming met de beslissing van de Vlaamse Executieve dd. 28 juli 1983, houdende verbintenis om voor de duur van 20 jaar jaarlijks de nodige subsidies toe te kennen aan de V.Z.W. „De Philharmonie van Vlaanderen” om haar in staat te stellen haar leningslasten met betrekking tot een consolidatielening van 40.000.000 frank op de gestelde vervaldagen te betalen aan het Gemeentekrediet van België, wordt goedgekeurd.

Artikel 6

Het bedrag van 1.155.000.000 frank vermeld in de eerste paragraaf van artikel 14 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 wordt verhoogd tot 1.245.000.000 frank.

Het bedrag van 600.000.000 frank vermeld in de tweede paragraaf van artikel 14 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 wordt verhoogd tot 820.000.000 frank.

Het bedrag van 385.000.000 frank vermeld in de eerste alinea van de vierde paragraaf van artikel 14 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 wordt verhoogd tot 470.000.000 frank.

Het bedrag van 200.000.000 frank vermeld in de tweede alinea van de vierde paragraaf van artikel 14 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 wordt verhoogd tot 331.000.000 frank.

Voorzitter

Artikel 7

Het bedrag van 140.000.000 frank vermeld in artikel 15 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 wordt verminderd tot 89.000.000 frank.

Artikel 8

Het bedrag van 3.800.000.000 frank voor de verbintenissen inzake bouwpremies aan te gaan krachtens artikel 17 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 wordt verhoogd tot 3.950.000.000 frank.

Artikel 9

De vastleggingsmachtigingen ten belope van 200.000.000 frank verleend bij artikel 44 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 worden verhoogd tot 250.000.000 frank.

Artikel 10

De vastleggingsmachtigingen ten belope van 25.000.000 frank verleend bij artikel 46 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 worden geannuleerd.

Artikel 11

De overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en de V.Z.W. COPRO, afgesloten op 28 september 1984, in overeenstemming met de beslissing van de Vlaamse Executieve dd. 1 juli 1982, tot deelneming aan de oprichting van een onpartijdige instelling voor de controle op de produkten aangewend in de wegenbouw, wordt goedgekeurd.

Artikel 12

Artikel 36 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting

van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 wordt aangepast als volgt :

Met betrekking tot het Fonds voor de Economische Expansie en Regionale Reconversie van Titel IV van de tabel gevoegd bij dit decreet werden voor het jaar 1985 vastleggingsmachtigingen voorzien voor de sector „Economische Expansie, Handel en Nijverheid” ten belope van 8.000.000.000 frank. Deze worden verhoogd tot 13.000.000.000 frank, waarvan 10.100.000.000 frank onder vorm van niet-terugvorderbare toelagen en 2.900.000.000 frank bestemd voor de toekenning van terugvorderbare voorschotten. Voor de sector „Economische Expansie, KMO” worden de vastleggingsmachtigingen voor het begrotingsjaar 1985, voorzien ten belope van 2.000.000.000 frank, verhoogd tot 2.500.000.000 frank.

Artikel 13

Het bedrag van de verbintenissen door respectievelijk de Nationale Landmaatschappij ten belope van 2.860.000.000 frank en het Vlaams Woningfonds voor de Grote Gezinnen ten belope van 2.960.000.000 frank, aan te gaan krachtens het artikel 50 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 wordt verhoogd tot respectievelijk 3.255.000.000 frank en 3.843.000.000 frank.

Artikel 14

Het bedrag van de verbintenissen ten belope van 1.619.100.000 frank aan te gaan krachtens artikel 51 van het decreet van 21 februari 1985 houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 wordt vermeerderd tot 1.762.100.000 frank.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

De hoofdelijke stemming over het gehele ontwerp van decreet zal straks worden gehouden.

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Aanwijzing van 7 leden

De Voorzitter : Dames en heren, overeenkomstig artikel. 3, § 1, 2e lid van het decreet van 27 juni 1985 op de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en conform de Bureaubeslissingen ter zake is aan de orde de aanwijzing van de op grond van de evenredige vertegenwoordiging door de fracties voorgedragen 7 leden van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

De lijst met de door de fracties voorgedragen kandidaten werd in de zaal rondgedeeld.

Vraagt iemand daaromtrent het woord ? (Neen)

Er zijn geen andere voorstellen.

Aangezien het aantal voordrachten het aantal toe te wijzen mandaten niet overtreft, verklaar ik aangewezen tot lid van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen :

de heer Ludovicus Belmans,
de heer Sylvain Plasschaert,
de heer Victor Van Rompuy,
de heer Etienne Mangé,
mevrouw Maria-Christina Van Acker-De Gryse,
de heer Henri Van Aarschot,
de heer Jozef Maton.

Hiervan zal worden kennis gegeven aan de Voorzitter van de Vlaamse Executieve.

VASTE COMMISSIE VOOR TAAL-TOEZICHT

Voordracht van kandidaten voor de benoeming van vijf vaste en vijf plaatsvervangende leden van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht - Nederlandse afdeling

De Voorzitter : Aan de orde is de voordracht van kandidaten voor de benoeming van vijf vaste en vijf plaatsvervangende leden van de Vaste Com-

Voorzitter

missie voor Taaltoezicht.

Conform de evenredige verdeling komen aan de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

Conform de evenredige verdeling komen aan de verscheidene fracties de volgende mandaten toe :

CVP : 3 mandaten,
SP : 1 mandaat,
PW : 1 mandaat.

De lijst met de door de fracties voorgestelde kandidaten die door de Raad aan de Koning ter benoeming moeten worden voorgedragen, werd in de zaal rondgedeeld.

De heer Van Elewyck heeft het woord.

De heer J. Van Elewyck (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, wat de Vaste Commissie voor Taaltoezicht betreft, zou ik namens de SP-fractie een verklaring willen afleggen. Voor de Vaste Commissie voor Taaltoezicht zijn er kandidaten voor vijf mandaten aan te wijzen. Voor die vijf mandaten moet het systeem van de evenredige vertegenwoordiging worden toegepast, overeenkomstig het Reglement van Orde van onze Raad. De evenredige vertegenwoordiging is hier opnieuw het systeem-D'Hondt. Wij hebben ook in het verleden steeds principieel gesteld dat wij het systeem-D'Hondt aanvaarden, mits twee beperkingen.

Eerste beperking. Wie in een assemblée of vergadering van rechtstreeks gekozen leden niet beschikt over een meerderheid, mag die meerderheid niet verwerven via getrapte verkiezingen. In dit geval betekent dit dat een fractie die 40 procent van het aantal leden in de Vlaamse Raad telt, in de Vaste Commissie voor Taaltoezicht via de herhaalde getrapte verkiezingen-systeem-D'Hondt, 60 procent van de zetels toegewezen krijgt, namelijk **3 op 5**.

Tweede opmerking, bij de toepassing van het systeem-D'Hondt. Wij gaan ervan uit dat elke erkende fractie in een verkozen assemblée vertegenwoordigd, steeds automatisch moet

vertegenwoordigd zijn in de afgeleide organen, in organen die via getrapte verkiezingen worden aangeduid. Dat is ook nu niet het geval.

Ons inziens is het systeem dat voor de aanduiding van de leden van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht werd gebruikt niet de evenredige vertegenwoordiging zoals de SP-fractie die opvat. Wij kunnen die principiële stelling met een gerust gemoed verdedigen, dat het voor de SP-fractie geen enkel verschil uitmaakt, welk systeem er ook zou gebruikt zijn. Dit belet ons niet deze principiële stelling te blijven verdedigen. **(Applaus bij de SP)**

De Voorzitter : De heer Schiltz heeft het woord.

De heer H. Schiltz (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, de automatische toepassing van het systeem-D'Hondt bij de samenstelling van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht gaf inderdaad een nogal wonder resultaat te zien. De nogal evidente anomalie zou tot gevolg hebben dat bijvoorbeeld de VU-fractie geen enkele vertrouwenspersoon in de Vaste Commissie voor Taaltoezicht zou hebben en bijgevolg niemand die de interpellatie van de taalwetgeving zoals wij ze zien, zou kunnen belichamen.

Ik kan evenwel mededelen dat de verantwoordelijk ke van de CVP-fractie hiervoor begrip heeft opgebracht en ons heeft aangeboden overleg te plegen over de aanduiding van een kandidaat.

De heer J. van Elewyck : Dat is iets anders !

De heer H. Schiltz : Dat is ook de reden waarom wij van deze zaak geen principiële discussie willen maken, aangezien in de feiten door overleg een correctie is aangebracht waarbij wij ons hebben kunnen aansluiten door de voorstelling van onze kandidaat, de gewezen kabinetschef van de Vice-Gouverneur van Brabant, de heer Van Lerbergen.

Ik meen dan ook dat op dit ogenblik de zaak pragmatisch is opgelost. Wij wensen wel te onderstrepen dat vanzelfsprekend het principiële pro-

bleem dat door de heer Van Elewyck is gesteld, gesteld blijft, met onze waardering voor de sportiviteit waarmee de CVP-fractie op dit ogenblik het probleem tijdelijk heeft opgelost.

De Voorzitter : De heer Verhaegen heeft het woord.

De Voorzitter : De heer Verhaegen heeft het woord.

De heer G. Verhaegen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het voorliggend feit wordt een bestendig probleem.

In voorbereiding op de discussie die wij binnen enkele weken hieromtrent zullen voeren, heb ik een inspanning gedaan om de oorsprong van het fameuze artikel 168 van de Kieswet na te gaan. Het is boeiend dit alles te lezen, maar ik geef wel toe dat men hiervoor een beetje moed moet hebben ; inderdaad, het betreft een stapel documenten en bewijsmiddelen samengebracht om te bewijzen dat het systeem-D'Hondt ten slotte van alle systemen het meest aangewezen is om bepaalde onvermijdelijke „onrechtvaardigheden” die in om het even welk stelsel aanwezig zijn, op te lossen.

Het is inderdaad zo dat wij in het Bureau, telkens wanneer zich een onbillijkheid voordoet, proberen de rigide toepassing van het systeem-D'Hondt te verzachten. Tussen dit en gewoon het opgeven van een stelsel dat door praktisch iedereen wordt aanvaard als het meest billijke, is een groot verschil.

Ik heb er helemaal geen bezwaar tegen dat wij bij gelegenheid deze discussie opnieuw zouden voeren. Persoonlijk, en na studie van de verschillende opmerkingen in verband met het systeem-D'Hondt, blijf ik voorstander van het behoud van dit systeem, erop rekenend dat wie ook in de situatie verkeert, toevallig bevoordeeld of benadeeld, tot een gesprek kan komen teneinde een billijke oplossing te bereiken. Ik zou echter dit probleem niet telkens als een strikt ideologische discussie willen benaderen. Inderdaad, ik ben de mening toegedaan dat, welk systeem wij ook kiezen, wij telkens tot onbillijkheden

Verhaegen

zullen komen. (**Applaus bij de leden van de meerderheid**)

De Voonitter : Dames en heren, na de verschillende verklaringen te hebben gehoord meen ik daaruit te mogen besluiten dat voor het gestelde probleem een pragmatische oplossing is gevonden.

Aangezien het aantal ingediende kandidaatstellingen overeenstemt met het aantal door de Raad voor te dragen kandidaten, verklaar ik ter benoeming door de Koning voorgedragen :

als eerste kandidaten : de heren Eduard van Leuven, Eric Dirix, Erik van Lerberghe, Pieter Declerck, Herman Van Impe ;

als tweede kandidaten : de heren Christiaan Van Eeckaute, Hugo Machielsen, Marc Boes, Louis Van Buyten, Gabriel Croisiau ;

als derde kandidaten : mevrouw Marie-Louise Deckers, de heren Luc Martens, Jean-Paul Schiettecatte, Elie Bradt, Raphaël Demets.

De lijst met deze kandidaten zal aan de Koning worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985
9-A (1985/1986) — Nrs. 1 + Errata tot 3

Aangehouden stemmingen

De Voorzitter : Aan de orde zijn de aangehouden stemmingen over artikel 2 en het amendement op dit artikel van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985.

De Voonitter : Op artikel 2 en de erbij behorende tabel is er een amendement voorgesteld door mevrouw Detiège.

Wij stemmen over het amendement van mevrouw Detiège.

De hoofdelijke stemming wordt gevraagd.

Wij gaan over tot de hoofdelijke stemming over het amendement van mevrouw Detiège.

Begin van de stemming.

Heeft iedereen gestemd ? (**Ja**)

Einde van de stemverrichtingen.

Ziehier het resultaat :

123 leden hebben aan de stemming deelgenomen ;

22 leden hebben ja geantwoord ;

87 leden hebben neen geantwoord ;

14 leden hebben zich onthouden.

Ik kondig hiermede de uitslag van de stemming aan.

JA hebben geantwoord :

Adriaensens H.

Beckers A.

Bogaerts A.

Coveliers H.

De Bremaeker J.

De Loor H.

Detiège L. (Mevr.)

De Weirdt P.

Gryp E.

Hancké L.

Laridon A.

Leclercq J.

Lefebvre O. (Mevr.)

Moens G.

Pepermans J.

Schellens A.

Seeuws W.

Sleeckx J.

Tobback L.

Van Der Niepen P.

Van Elewyck J.

Vanvelthoven L.

NEEN hebben geantwoord :

Akkermans P.

Ansoms J.

Bascour J.

Beerden G.

Beysen E.

Boeraeve-Derycke C.

Bosmans F.

Bosmans J.

Bourgeois A.

Breyne P.

Buchmann J.

Buyse M. (Mevr.)

Cardoen G.

Cauwenberghs F.

Coens D.

Cooreman E.

Cortois W.

De Clercq C.

Declercq T.

Decoster M.

De Groot E.

De Loore-Raeymaekers J.

Deneir A.

Denys A.

Depré J.

Deprez P.

De Roo J.

Desutter M.

Devolder J.

Dewael P.

Didden M.

Diegenant A.

Dupré J.

Flamant E.

Geens G.

Ghesquière F.

Grootjans F.

Hermans P.

Kelchtermans T.

Laverge J.

Lenaerts L.

Lenssens J.

Marchand C.

Merckx-Van Goey T.

Moors C.

Neyts-Uytbroeck A.M.

Olivier M.

Ottembourg Y.

Panneels-Van Baelen M.

Pede J.

Peetermans E.

Peeters R.

Piot F.

Smet M. (Mevr.)

Smitt C. (Mevr.)

Steyaert R. (Mevr.)

Swaelen F.

Taelman W.

Tant P.

Tindemans L.

Tyberghien-Vandenbussche M.

Uyttendaele R.

Vandebosch E.

Van den Brande L.

Van den Broeck O.

Vanderborgh F.

Vandermarliere J.

Vandermeulen P.

Van de Velde L.

Van Eetvelt V.

Vangronsveld A.

Voorzitter

Vanhaverbeke A.
Van Hecke J.
Van houtte M.
Vankeirsbilck E.
Van Nevel A.
Vannieuwenhuyze R.
Van Parys T.
Van Rompaey H.
Van Rompaey R.
Van Rompuy E.
Van Wambeke H.
Verberckmoes F.
Verhaegen G.
Vermeiren F.
Waltmiel L.
Willems G.

Zich ONTHOUDEN hebben :

Anciaux V.
Baert F.
Belmans J.
Capoen M.
Caudron J.
De Beul A.
Desseyen J.
Luyten W.
Maes N. (Mevr.)
Meyntjens O.
Schiltz H.
Vandekerckhove R.
Vanhorenbeek L.
Van Ooteghem O.

Het amendement is niet aangenomen.

Dan is artikel 2 aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De Voorzitter : Aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985.

De heer Schiltz heeft het woord voor een verklaring vóór de stemming.

De heer H. Schiltz : Mijnheer de Voorzitter, wij willen er alleen de aandacht op vestigen dat, vermits wij ons in de Vlaamse Raad bevinden, wij geen gebruik wensen te maken van de mogelijkheid het quorum te breken alhoewel de meerderheid niet het nodige heeft gedaan om dit veilig te stellen.

De Voorzitter : Begin van de stem-

Een deficit van meer dan vijf ten honderd, zoals het bijblad van de begroting 1985 vertoont, betekent volgens Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting L. Waltmiel (PVV) een ernstige waarschuwing. Op de achtergrond : Raadsvoorzitter F. Grootjans (PVV)

ming.

Heeft iedereen gestemd ? **(Ja)**

Ziehier de uitslag van de stemming voor de aangelegenheden bedoeld in Grondwetsartikel 59bis :

122 leden hebben aan de stemming deelgenomen ;

88 leden hebben ja geantwoord ;

33 leden hebben neen geantwoord ;

1 lid heeft zich onthouden.

Ziehier de uitslag van de stemming voor de aangelegenheden bedoeld in Grondwetsartikel 107quater :

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen ;

86 leden hebben ja geantwoord ;

32 leden hebben neen geantwoord ;

1 lid heeft zich onthouden.

Ik kondig hiermede de uitslag van de stemming aan.

JA hebben geantwoord :

Akkermans P.
Ansoms J.
Bascour J.

Beerden G.
Beysen E.
Boeraeve-Derycke C.
Bosmans F.
Bosmans J.
Bourgeois A.
Buchmann J.
Buyse M. (Mevr.)
Cardoen G.
Cauwenberghs F.
Chabert J.
Coens D.
Cooreman E.
De Clercq C.
Declercq T.
Decoster M.
De Groot E.
De Loore-Raeymaekers J.
Deneir A.
Denys A.
Depré J.
Deprez P.
De Roo J.
De Seranno J.
Desutter M.
Devolder J.
Dewael P.
Didden M.
Diegenant A.
Dupré J.
Flamant E.

Voorzitter

Geens G.
Ghesquière F.
Grootjans F.
Hermans P.
Kelchtermans T.
Laverge J.
Lenaerts L.
Lenssens J.
Marchand C.
Merckx-Van Goey t.
Moors C.
Neyts-Uyttebroeck A.M.
Olivier M.
Ottenbourgh Y.
Panneels-Van Baelen M.
Pede J.
Peetermans E.
Peeters R.
Piot F.
Smet M. (Mevr.)
Smitt C. (Mevr.)
Steyaert R. (Mevr.)
Swaelen F.
Taelman W.
Tant P.
Tindemans L.
Tyberghien-Vandenbussche M.
Uyttendaele R.
Vandebosch E.
Van den Brande L.
Van den Broeck O.
Vanderborgh F.
Vandermarliere J.
Vandermeulen P.
Van de Velde L.
Van Eetvelt V.
Vangronsveld A.
Vanhaverbeke A.
Van Hecke J.
Van houtte M.
Vankeirsbilck E.
Van Nevel A.
Vannieuwenhuyze R.
Van Parys T.
Van Rompaey H.
Van Rompaey R.
Van Rompuy E.
Van Wambeke H.
Verberckmoes F.
Verhaegen G.
Vermeiren F.
Waltniel L.
Willems G.

NEEN hebben geantwoord :

Adriaensens H.
Anciaux V.
Beckers A.

Belmans J.
Bogaerts A.
Caudron J.
Coveliers H.
De Beul A.
De Loor H.
Desseyn J.
De Weirdt P.
Geens A.
Gryp E.
Hancké L.
Laridon A.
Leclercq J.
Lefebver O. (Mevr.)
Luyten W.
Maes N. (Mevr.)
Meyntjens O.
Moens G.
Pepermans J.
Schellens A.
Schiltz H.
Seeuws W.
Sleeckx J.
Tobback L.
Van Der Niepen P.
Van Elewyck J.
Vanhorenbeek L.
Van Ooteghem O.

Zich ONTHOUDEN heeft :

Vandekerckhove R.

Dientengevolge neemt de Raad het ontwerp van decreet aan, het zal aan de Vlaamse Executieve ter bekrachtiging worden overgezonden.

Het lid dat zich heeft onthouden, wordt verzocht de reden voor zijn onthouding kenbaar te maken.

De heer R. Vandekerckhove : Ik heb afgesproken met de heer Dhoore.

INTERPELLATIES (R.v.O. art. 67) (Voortzetting)

Interpellatie van de heer O. Meyntjens tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de cadmiumvervuiling in de Provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen en de werking van AROL

Interpellatie van de heer J. Pepermans

tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de gevaarlijke situatie op het stuk van lucht- en bodemverontreiniging in de wijk Klein-Willebroek te Willebroek

Interpellatie van de heer L. Vanvelthoven tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de exploitatie van een stortplaats voor huishoudelijke afvalstoffen in Lommel

Interpellatie van de heer L. Vanvelthoven tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over de door persberichten onthulde bescherming van afvalkringen

Interpellatie van de heer E. Gryp tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, over bepaalde milieuschandalen en problemen in verband met de toepassing van het afvalstoffendecreet

De Voorzitter : Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van de samengevoegde interpellaties tot de heer Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu, van de heer Meyntjens over de cadmiumvervuiling in de Provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen en de werking van AROL, van de heer Pepermans over de gevaarlijke situatie op het stuk van lucht- en bodemverontreiniging in de wijk Klein-Willebroek te Willebroek, van de heer Vanvelthoven over de exploitatie van een stortplaats voor huishoudelijke afvalstoffen in Lommel, van de heer Vanvelthoven over de door persberichten onthulde bescherming van afvalkringen en van de heer Gryp over bepaalde milieuschandalen en problemen in verband met de toepassing van het afvalstoffendecreet.

De heer Gryp heeft het woord.

De heer E. Gryp (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, de zaak rond de afvaloliemaffia welke pas enkele dagen geleden tot een hopelijk definitieve ontknoping leidde, heeft helaas een lange voorgeschiedenis.

Lang vóór de pers deze letterlijk en fi-

Gryp

guurlijk stinkende zaak aan het licht bracht, hadden diverse milieuverenigingen dit onvoorstelbaar en misdadig geknoei al ettelijke jaren voortdurend aan de kaak gesteld.

Het kan bijgevolg alleen maar grondige verbazing wekken dat het van een eigenwijze en volhardende substituut heeft afgehangen om eindelijk tot een doorbraak in deze zwendel te komen.

Zowel de nationale, gewestelijke, provinciale als gemeentelijke overheden kan men niet anders dan een onrustwekkende laksheid verwijten. Alles was immers sinds zeer lang bekend.

Tallose persconferenties, persmededelingen, brieven naar verantwoordelijk geachte instanties, debatten, noem maar op, vanwege milieubeschermers, wijzen al zo lang op deze onhoudbare situatie, waarvan de overheid de volledige verantwoordelijkheid draagt. Gangsters zijn er altijd geweest, en wanneer de mogelijkheid bestaat enorme bedragen winst te maken ook met de meest schandelijke praktijken, dan duikt er altijd wel iemand op die deze grijpklare winsten binnenrijft, al dan niet onder de vorm van een handeltje, verscholen achter een net-klinkende firmanaam. Het is de taak van de overheid erop toe te zien dat deze schuldige praktijken zich niet kunnen voordoen.

Van het ogenblik af waarop de petrochemie zo massaal haar intrede deed, wist de overheid dat gifafval tot de realiteit behoorde, zeker in een gebied tussen Antwerpen en Rotterdam, dat zoveel petrochemische „welvaart” in huis haalde. Wie dergelijke firma's met open armen ontvangt, dient te beseffen dat scherpe controle van het eerste ogenblik af levensnoodzakelijk is. Uit de vestigingsaanvragen alleen al kon ruim voldoende blijken welke risico's men in huis haalde. Maar het kalf moest — alweer — eerst verdrinken in de afval.

Eminente specialisten, zoals professor Heyndrickx van het laboratorium voor toxicologie van de Rijksuniversiteit te Gent en vele anderen, waarschuwen al jaren, met de feiten en de dossiers op tafel, voor deze uiterst ge-

vaarlijke situatie.

Indien de overheden een beetje aandacht hadden geschonken aan de pertinente feiten die de milieubeweging in België en Nederland al jaren aan de kaak stelt, dan zouden zeer veel, zonder meer dramatische feiten met enorme implicaties, die zich de jongste jaren hebben voorgedaan, niet zijn gebeurd. De gevolgen van dit ergerlijke, lakse beleid zijn onwaarschijnlijk groot. Bij gebrek aan bewijsmateriaal of aanwijsbare verantwoordelijk ken voor talrijke milieuschandalen inzake gevaarlijke afvalstoffen, zal de gemeenschap de komende jaren opdraaien voor miljoenenopslopende uitgaven om de nefaste gevolgen van deze schandalen weg te werken. Deze enorme financiële bedragen zullen meer dan waarschijnlijk ten laste vallen van de gemeenschap. Dit is in de eerste plaats een gevolg van het feit dat de verantwoordelijk ken bij de overheidsdiensten, die geacht worden de gemeenschapsbelangen te beschermen en daar ook hun lonen voor opstrijken, op een beschamende manier in hun taak tekort zijn geschoten. In feite zouden dus niet alleen de verantwoordelijke firma's en transportbedrijven voor de rechtbank moeten worden gedaagd, maar — in de eerste plaats — de verantwoordelijk ken van de overheid die dit alles door hun verregaande laksheid mogelijk hebben gemaakt. Door hun plichtsverzuim zijn zij er de rechtstreekse oorzaak van dat de gemeenschap voor tientallen miljoenen wordt bestolen. Dat deze lieden alleen elektoraal zouden worden gesanctioneerd, voor zover het politici betreft, is ruimschoots onvoldoende.

En is er hier alleen sprake van laksheid? Diverse lokale verantwoordelijken zijn reeds lang precies op de hoogte van de onduidbare praktijken inzake probleemafval op het grondgebied van hun gemeente of provincie. Waarom hebben zij zomaar laten begaan? Is de veronderstelling dan zo uit de lucht gegrepen dat hun stilzwijgen en hun gebrek aan optreden hen belangrijk financieel of ander voordeel opleverde?

Dit omvangrijke milieuschandaal verlaat zelfs het specifieke milieuterrein.

Het is één van de vele karikaturen die een overheid tekent die machteloos toekijkt en maar laat begaan, ofwel omdat ze de ernst niet beseft, ofwel omdat ze bedankt voor de financiële gevolgen, ofwel omdat ze verstikt in een administratieve sfeer, ofwel omdat de belangen van enkele firma's meer doorwegen dan de belangen en de bescherming van de Gemeenschap. Het vormt een bedroevende illustratie van een nog bedroevender realiteit.

In deze context is het nuttig even te verwijzen naar het drama van Boechout waarbij een driejarig kind het leven liet.

Op 16 maart 1978 wordt An Flebus uit Boechout overgebracht naar het Academisch Ziekenhuis van Gent. Ze wordt er behandeld voor vergiftigingsverschijnselen. Men ontdekt benzeen in de urine, het beendermerg blijkt aangetast. Het kind sterft op 12 november 1978. Enkele jaren voordien waren voor het eerst gevaarlijke praktijken in de tuinbouwstreek rond Boechout aan het licht gekomen. Een aantal tuinders stookten immers goedkope afvalolie en sommigen gingen zelfs zover gewoon chemisch afval te verbranden met een hoogst schadelijke rookvorming en giftig residu tot gevolg.

De Boechoutse Werkgroep Gemeentebeleid had intussen ontdekt dat 's nachts Nederlandse vrachtwagens een aantal tuinders bevoorraden met brandbare industriële afvalstoffen afkomstig van Exploitatiemaatschappij Krimpen (EMK), een dochteronderneming van de beruchte Uniser-holding.

Intussen veroorzaakt deze goedkope brandstof een enorme milieuhinder in de streek en bij de vele omwonenden aan ademnood, tranende ogen, misselijkheid en hoofdpijn. Ook koeien en schapen sterven en oogsten gaan verloren in de onmiddellijke omgeving. Tallose klachten worden ingediend. Zonder gevolg. Ondanks het duidelijk ke standpunt van een deskundige toxicoloog zoals professor Heyndrickx. Zelfs de verontwaardiging van burgemeester Aussems kan de overheid niet wakker schudden. Integendeel, hij wordt zelfs onder druk gezet

Gryp

door de toenmalige Minister van Landbouw om het de giftstokers niet te moeilijk te maken, terwijl Volksgezondheid zich denkkelijk afzijdig houdt.

Erger nog, in weerwil van de bewezen overtredingen gaat het stoken van chemisch afval ongestoord verder, met of zonder exploitatievergunning, en verhindert de verantwoordelijke overheid zelfs de burgemeester over te gaan tot sluiting van het betrokken bedrijf.

Het is in de rand van deze tragische gebeurtenissen dat ook voor het eerst de naam Amoco Fina opduikt. Zo belanden wij dus bij de „Belgian Connection” van de oorspronkelijk Nederlandse afvalmaffia.

In augustus 1976 werd de firma Leopol Oil te Schoten opgericht door ene Paul Piessens, thans in de cel verblijvend. In oktober 1983 werd dit bedrijf overgenomen door ene Etienne Van De Voorde, die op korte tijd gelijktijdig een imperium en een dubieuze reputatie opbouwt door onder andere afvalolie te vermengen met asfalt voor wegebouw, afvalolie met hoog gehalte aan PCB uit Duitsland in te voeren, bedrieglijk bankroet te plegen en vooral illegaal te storten op de Antwerpse stedelijke stortplaats de Hooge Maey.

Dit alles belet u niet, mijnheer de Minister, om op 13 november 1984 Leopol Oil te erkennen als ophaler van afvalolie.

Er is echter nog meer fraais.

Nog vóór die datum, namelijk op 1 juli 1983, publiceerde u een ministerieel besluit, waarbij gestipuleerd werd dat genoemde firma maandelijks 400.000 liter afvalolie moet krijgen van s.p.r.l. Lesage en 500.000 liter van p.v.b.a. ROC, hoeveelheden welke, zoals door de inval van het parket aan het licht kwam, hun weg vonden als stookolie met fenomenale winsten van om en bij de vijf frank per liter tot gevolg.

Men kan zich afvragen op basis van welke bevoegdheden u dergelijke besluiten neemt, mijnheer de Minister. Het illegaal lozen van afval op de

Hooge Maey had logischerwijze moeten leiden tot het intrekken van de vergunning van Leopol Oil. Niets daarvan. Een ingenieur van OVAM adviseert zijn hiërarchische oversten dit niet te doen. Welke uitleg heeft u daarvoor, mijnheer de Minister ?

Een andere vertakking binnen de Belgian Connection van Uniser, EMK-RTM, is de firma Smet Jet, waarvan de zaakvoerder ingenieur Smet al eens werd veroordeeld wegens „het vervoer van giftig afval, zonder ervoor gemachtigd te zijn”, „het vermengen van afvalprodukten met zand om onder de wettelijke limiet van giftigheid te blijven” en „het verbergen van de ware aard van de afvalprodukten” door ze te omschrijven als slib, rioolvuil en veegvuil.

Het is uitgerekend deze dubieuze firma die door OVAM de openbare aanbesteding kreeg toegewezen voor het opruimen van 2487 vaten met probleemafval, dat jarenlang werd opgeslagen op het terrein van EMS te Schoten.

Bovendien werd de toewijzingsprijs van 42 miljoen reeds ruim overschreden wegens zogenaamde supplementaire kosten. Het zou ons verheugen wat meer details over de toewijzingscriteria en over de wijze waarop rekening gehouden werd met de vroegere veroordelingen van deze firma of haar zaakvoerder, van mijnheer de Minister te vernemen.

Een ander Antwerps bedrijf is een gekende schakel in de afvaloliemaffia, met name Amoco-Fina.

Maar alsof deze trieste reputatie op zich nog niet voldoende was, heeft deze gedeeltelijke dochteronderneming van de Belgische industriereus Petrofina, zich schuldig gemaakt aan een zo mogelijk nog zwaarder vergrijp, dat niet alleen aan de basis ligt van ernstige ziekte bij haar werknemers, maar bovendien reeds de tragische dood van een jong werknemer tot gevolg heeft gehad. Getuige daarvan de aanhouding van haar directeur op beschuldiging van onopzettelijke doding.

Het grenst aan het ongelooflijke, mijnheer de Minister, dat een dergelijke

lijik verouderd bedrijf, met bovendien een kwalijke reputatie, erin slaagt sinds jaar en dag gebruik te maken van een uiterst gevaarlijke en kankerwekkende stof zoals benzeen, in een installatie zo lek als een vergiet, zonder vergunning en bovendien dit goede nog in een gracht dumpst.

Mijnheer de Minister, ik weet dat u groot belang hecht aan de economische leefbaarheid van het Vlaams bedrijfsleven. Maar uw verantwoordelijkheid is Volksgezondheid en Leefmilieu in het Vlaamse Gewest. Het leven vaneen mens is niet „vermuntbaar”. U kan dit niet afwegen tegenover economische belangen. Daarom wil ik u verzoeken om buiten en onafgezien van de antwoorden welke u op de concrete vragen die ik u ga stellen geeft, de grootste aandacht en zo mogelijk een bezinning te wijden aan de cruciale vraag die ons Groenen dagelijks beweegt. Is het wel gerechtvaardigd dat in onze industriële samenleving bijna steeds de mens in dienst gesteld wordt van de economie en niet omgekeerd ? Ik zou u willen vragen, mijnheer de Minister, deze vraag nu niet te beantwoorden, maar wel erover na te denken in het kader van uw ministeriële opdracht en ze geenszins te beschouwen als een sloganeske tussenkomst van mijnentwege.

Ziehier nu, mijnheer de Minister, de concrete vragen welke het voorwerp uitmaken van deze interpellatie.

Ten eerste, op 13 november 1984 werd de firma Leopol Oil erkend voor het ophalen van afvalolie. Dit bedrijf werd reeds op 21 november betrapst op illegale stortingen op de Hooge Maey te Antwerpen, wat geen alleenstaand feit was. Waarom werd deze erkenning dan niet ingetrokken ?

Ten tweede, het ministerieel besluit van 1 juli 1983 bepaalde dat de firma Leopol Oil maandelijks 400.000 liter afvalolie moest krijgen van één bepaalde firma en 500.000 liter van een andere welbepaalde firma. Behoort het tot de bevoegdheden van de Minister om tussen te komen in de contracten die firma's onderling sluiten ? Kan de Minister bepalen welke aanverkooprijzen hierbij gehanteerd moeten worden ?

Gryp

Ten derde, volgens een artikel van een goed geïnformeerd journalist zou een ingenieur van OVAM aan zijn oversten geadviseerd hebben de vergunning van de firma Leopold Oil niet in te trekken, ook al stond inmiddels onomstotelijk vast dat dit bedrijf zich had schuldig gemaakt aan het illegaal lozen op de Hooge Maey. Op basis van welke criteria worden de besluiten voor het al dan niet intrekken van vergunningen voor ophalen en verwerken van afvalolie genomen? Wie moet hierin advies verstrekken? Hoe kan de strekking van dit advies worden gecontroleerd? In welke sancties is er voorzien voor het verstrekken van een fout advies?

Ten vierde, op het terrein van EMS te Schoten bevonden zich 2487 vaten met probleemafval dat een ernstige bedreiging opleverde voor het drinkwater. Na jaren vruchteloos aanklagen van deze toestand werd er uiteindelijk dan toch besloten deze vaten te laten verwijderen. Hiervoor werd een openbare aanbesteding uitgeschreven, die werd toegewezen aan de laagste bieder, de NV Smet Jet voor een bedrag van 42 miljoen frank. Deze firma blijkt nu echter reeds een veel hoger bedrag te hebben aangerekend voor het opruimen van het afval, wegens zogenaamde supplementaire kosten. Op welke basis werd de aanbesteding uitgeschreven? Welke waren de technische omschrijvingen van de uit te voeren werken? Was er te voorzien dat er supplementaire kosten zouden bij komen? Werd er bij de toekenning van de aanbesteding enkel rekening gehouden met het bedrag dat de mededingers voor de aanbesteding vooropstelden? Zoniet, welke waren de andere criteria?

Ten vijfde, in welke mate werd er bij de toekenning van voornoemde aanbesteding rekening gehouden met vroegere veroordelingen van hetzij de firma, hetzij haar zaakvoerder, die in nauw verband staan met de uit te voeren arbeid?

Ten zesde, betreffende de firma Amoco Fina en de verwerking van benzene. Hoe is het mogelijk dat dit bedrijf jarenlang kon werken zonder de nodige vergunning en zelfs dit gevaar-

lijk produkt kon dumpen? Over welke mogelijkheden van controle beschikt de Gemeenschapsadministratie ter zake? Werden deze mogelijkheden uitgeput in bovengenoemde zaak? Welke garanties kan de Minister bieden dat er zich binnenkort weer geen dergelijke schandalen zullen voordoen?

Dezelfde firma deed ook jarenlang stortingen op de Antwerpse stortplaats de Hooge Maey.

Bij het in voege treden van de controlemaatregelen aldaar viel het volume van de stortingen door deze firma plots tot op de helft terug.

Acht de heer Minister een diepgaand onderzoek ter zake niet noodzakelijk? **(Applaus bij de SP)**

De Voorzitter : De heer Adriaensens heeft het woord.

De heer H. Adriaensens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, dames en heren, wij hebben deze voormiddag de interpellatie gehoord van collega Pepermans in verband met de leefmilieuproblemen te Willebroek.

Vooreerst betreur ik dat onze collega zich niet heeft gehouden aan de problemen die zich daar stellen vermits die belangrijk genoeg zijn om er de aandacht op te vestigen. Hij heeft zich schuldig gemaakt aan bepaalde overdrijvingen waardoor de bestaande leefmilieuproblematiek in de industriewijk Appeldonkstraat en in Klein-Willebroek werkelijk niet meer geloofwaardig overkomt.

Wanneer ik spreek over „overdrijvingen” dan denk ik aan bepaalde woorden uit zijn betoog met name dat het een voorgeborchte van de hel is, dat de streek van Willebroek de allure heeft gekregen van een Lekkerkerk, dat de tijdelijke sluiting van het bedrijf moet worden overwogen en ook heeft hij het gehad over de funeste toestand in gans dit gebied. Ik citeerde zomaar enkele zinnen uit zijn tekst.

Het probleem, dat zeker en vast reëel is, is evenwel niet van aard om te zeggen dat Klein-Willebroek, want daarover gaat het, onleefbaar is. Ik ben er-

van overtuigd dat het wel degelijk leefbaar is. Men heeft ook overdreven inzake de gebiedsomschrijving. Men zegt : Willebroek is onleefbaar. De realiteit is dat in 9/10 van datzelfde Willebroek het even goed of even slecht leven is dan elders in Vlaanderen.

Collega Pepermans steunt zich op een verslag van de Groenen waarin men graduint in de geschiedenis en teruggaat tot 1930. Ik ben van oordeel dat hij beter was uitgegaan van de studie van het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie dan zou hij het grote verschil tussen die brochure van de Groenen en het officiële verslag zelf hebben kunnen vaststellen.

Via verschillende media heb ik reeds gezegd dat deze overdrijvingen natuurlijk ook hun oorsprong vinden in dorpspolitieke motieven. Men zegt dat de milieuproblemen er zijn omdat de socialistische burgemeester en de liberale schepen van het leefmilieu niet optreden.

Ik herhaal dat de burgemeester geen macht heeft om in te grijpen bij industrieën van eerste categorie. Hij kan alleen spreken, of ruzie maken, met de directie van het bedrijf, maar optreden als dusdanig kan hij niet. In een brief van de Gouverneur werd nog eens onderstreept dat noch de burgemeester noch de provinciale overheid iets aan die exploitatienormen kunnen veranderen. Voor bedrijven van eerste categorie is de Minister bevoegd.

Gans de campagne „Willebroek is onbewoonbaar” is gestart met een brief van de Gentse Professor Heyndrickx aan de plaatselijke chef van de Groenen. Er is dus geen rapport van Professor Heyndrickx, alleen een briefje.

Ik betreur dat de professor zich in dit geval heeft vergist, hoewel ik zeer veel belangstelling en eerbied heb voor zijn bevoegdheid. Ik heb dat zelf reeds meegedeeld in een gesprek met hem. Dit illustreert alleen maar dat ook geleerde mensen zich al eens kunnen vergissen.

Ik betreur het dat deze professor zijn wetenschappelijk gezag verder laat misbruiken om de publieke opinie te misleiden.

Cadmiumvervuiling en werking AROL
Lucht- en bodemverontreiniging te Klein-Willebroek
Stortplaats huishoudelijke afvalstoffen in Lommel
Bescherming afvalkringen
Toepassing afvalstoffendecreet

Adriaensens

Vooraleer een uitspraak te doen als „Willebroek is onbewoonbaar” zou hij toch tensminste ter plaatse moeten komen. Dan zou hij weten over welk gebied hij spreekt en dan zou hij ook weten dat hij zich grondig heeft vergist.

Gewoon schandalig was de manier waarop de informatie van de groene brochure door de pers en de televisie — niet door de BRT-radio — werd meegedeeld.

Na de persconferentie van de Groenen op woensdag 19 februari verscheen de dag daarop, de donderdag, in alle kranten de titel „Willebroek is onbewoonbaar” met citaten uit de brochure van de Groenen. De Vlaamse televisie heeft dat herhaald, de Waalse, de Nederlandse, de Luxemburgse en de BBC. Niemand heeft ooit informatie gevraagd aan de burgemeester, die toch verantwoordelijk is voor zijn gemeente. Niemand moest een andere klok horen. Dit is een schoolvoorbeeld van de manier waarop de televisie kan worden gemanipuleerd.

Het kwaad is geschied en dat zal gedurende vele jaren de reputatie van onze gemeente, in binnen- en buitenland, geen goed doen.

In Willebroek zelf maakt men daar geen probleem van want daar hebben de mensen een zeer karakteristieke uitdrukking voor al dat geschrijf. Zij zeggen gewoon : „die zijn ergens tot geworden”.

Maar investeerders die zich in Willebroek willen vestigen, en privé-persoonen die er willen komen wonen zullen wel een hele tijd wachten om dat te doen.

Ik heb reeds in het begin van mijn uiteenzetting gezegd dat er een probleem bestaat inzake de industriezone van de Appeldonkstraat en inzake de wijk Klein Willebroek, waar 500 personen wonen.

Mijn grootouders en ouders woonden in de Appeldonkstraat en ik heb de problemen van jongsaf meegemaakt. Er zijn terugkerende milieuproblemen als een chemisch bedrijf, zoals

ASED en ECASED in werking zijn.

De heer W. Luyten : U hebt altijd in Willebroek gewoond ?

De heer H. Adriaensens : Ja, ik heb het allemaal meegemaakt.

De heer W. Luyten : U ziet er nog altijd even goed uit.

De heer H. Adriaensens : Ik dank u, maar dat is niet het probleem. Het probleem is of de 23.000 andere inwoners nog goed zijn. Inzake volksgezondheid kan ik zeer formeel zeggen dat er daar geen speciale problemen zijn, in elk geval niet erger dan elders in Vlaanderen.

Mijnheer de Minister, wij danken u voor het lange onderhoud dat mijn collega de burgemeester van Boom, de twee gemeentesecretarissen, de Schepen van Leefmilieu van Willebroek, de twee Bestendig Afgevaardigden — één van de SP en één van de CVP — en ikzelf met u hebben gehad. Wij hebben niet alleen uw aandacht gevestigd op datgene dat tot de dorpspolitiek behoort maar vooral op de problemen zoals die zich in werkelijkheid stellen. Ik meen dat dit vandaag niet dient te worden herhaald. Het is echter zo dat ECASED, een onderafdeling van ASED, wat Klein-Willebroek betreft, uiteraard de hoofdschuldige is. Het is daar dat het fijne samengestelde meststof dat voor de luchtverontreiniging verantwoordelijk is, ontsnapt. Het ongeluk in oktober was de druppel die de emmer deed overlopen.

Er is ook een tweede vervuiler, ECASED. Intussen heeft het bedrijf enkele maatregelen genomen. Ik denk hier aan de Priltoren voor de produktie van stikstofmeststoffen. Degenen die van Brussel naar Antwerpen voorbij Willebroek rijden kennen die grote hoge toren waaruit regelmatig dampen en stof kwamen. Vermits de produktie van deze toren in februari werd stilgelegd kan er hier geen sprake meer zijn van vervuiling. Deze was echter onbetwistbaar één van de vervuilers van deze streek.

Een derde probleem is de produktie van ammoniak, de NH₃. Enkele dagen geleden werd ons door het bedrijf

meegedeeld dat deze produktie op 17 maart volledig zal worden stilgelegd. Dat betekent uiteraard dat er daar geen verdere tewerkstelling zal zijn evenmin als bij de produktie van de stikstofmeststoffen via de Priltoren. Deze maatregel brengt mee, dat alle problemen van luchtverontreiniging door zwavel, SO₂, H₂S, NH₃ enzoverder zullen opgelost zijn.

Er blijft dan nog het probleem van de salpeterzuurinstallaties, met de emissies NO_x. Dat zijn de geelbruine dampen die u uit de twee hoge schouwen ziet komen en waar zich vandaag problemen stellen. Deze emissies zijn onderworpen, zo schrijft ons het bedrijf, aan continue controle. Het bedrijf bevestigt dat de uitlaatgassen steeds binnen de opgelegde normen blijven. Dat kan misschien waar zijn maar de milieuhinder blijft vooral wanneer er bewolking of mist is. Onze collega Declercq die hier daarnet nog was en in de buurt woont zou dat kunnen getuigen. De logische conclusie, niet alleen van mij maar ook van vele anderen is dat indien dat aan de opgelegde normen beantwoordt er iets aan die normen scheelt. Wij vragen u dan ook mijnheer de Minister de normen strenger te stellen, hogere verplichtingen op te leggen en dit aan alle chemische bedrijven in het land.

De gemeenteraad van vorige dinsdag heeft in een eenparige motie, ik leg de nadruk op eenparig, gevraagd dat u de nodige maatregelen in die zin zou nemen. Deze motie zal u worden overhandigd.

Een tweede aspect dat ik toch wil naar voren brengen en dat wij ook reeds met de Minister hebben besproken is het feit dat de Minister het bedrijf tot 1 juli 1986 de tijd heeft gegeven voor het opmaken van een saneringsplan. Het probleem van de luchtverontreiniging is en was niet nieuw en wij hebben al sedert jaren met de directie gesprekken gevoerd. Zij kent de problemen en wij hebben niet begrepen waarom zij nu nog eens zes maanden tijd krijgt om dat saneringsplan op te maken. Wij dringen bij u aan opdat dit in een minimum van tijd zou gebeuren. Ik meen dat zelfs één maand voldoende is. Wij moeten er nu toch ook rekening mee houden dat er nog 6 à 9

Adriaensens

maanden zullen verlopen voor de uitvoering van de verbeteringswerken. gezien de omstandigheden waarin Klein-Willebroek op het ogenblik leeft zou het onaanvaardbaar zijn dat wij nog één tot anderhalf jaar moeten wachten op een verbetering van de exploitatie en het leefmilieu.

Wij dringen ten zeerste aan op een regeling ter zake.

Mijnheer de Minister, dan blijft nog het probleem van de betere informatie. Ik ben in het bezit van een rapport dat door het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie werd gemaakt, namelijk een studie van de luchtkwaliteit in de omgeving van Willebroek-Boom, opgemaakt in september 1985 door een overheidsdienst, het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezins. Welnu, zowel mijn collega van Boom als ikzelf hebben via de pers kennis gekregen van het bestaan van dit rapport en hebben het zelf moeten opvragen. Dat is naar onze mening onduidelijk en dergelijk voorval mag zich in de toekomst niet herhalen.

Maar er is meer. Wij hebben drie controleposten die in de buurt van ASED en ECASED zijn opgesteld, twee in Willebroek en één in Boom, waar metingen worden gedaan waarvan wij een jaar later inzage krijgen. Een jaar later weten wij op welke dagen er zich ongelukken hebben voorgedaan waardoor men piekmomenten bereikt. Nu pas wordt gezegd dat er in bepaalde maanden, zoals januari 1985, zeer ongunstige omstandigheden waren, mede veroorzaakt door klimatologische factoren.

Mijnheer de Minister, ook dat mag in de toekomst niet meer gebeuren. Wij geloven dat, vermits die meetposten verbonden zijn met een computer, het moet mogelijk zijn het gemeentebestuur onmiddellijk te informeren indien zich bepaalde uitzonderlijke toestanden voordoen, zodat wij ter plaatse kunnen gaan discussiëren met de directie van het bedrijf, gewapend met de vaststellingen die door de meetinstrumenten zijn gedaan en onbetwistbaar zijn.

Een laatste vraag die wij wensen te

stellen en waarop wij hopen een positief antwoord te krijgen, gaat over de oprichting van een coördinatiecentrum, waar niet alleen afgevaardigden van de Gemeente, van de Provincie en van de Staat, maar ook medewerkers van uw Kabinet en van AROL zouden aanwezig zijn.

Wij gelogen dat met de verbeteringen die ASED en ECASED ons nu aankondigen er waarschijnlijk een betere toekomst in het vooruitzicht is. Dat neemt evenwel niet weg dat de problemen van de luchtverontreiniging in een industriële gemeente zoals de onze, die zelf reeds veel industrie heeft maar ook omgeven is door gemeenten met milieuhinderende industrie, het noodzakelijk maken de overheden samen te brengen om gezamenlijk op te treden indien zulks zou nodig blijken.

Mijnheer de Voorzitter, samenvattend wil ik het volgende zeggen : ik weet dat dergelijke uiteenzettingen door sommigen geïnterpreteerd worden alsof het gemeentebestuur al hetgeen op het gebied van leefmilieu verkeerd gaat minimaliseert. Niets is minder waar.

Tot slot wens ik nog eens nadrukkelijk te zeggen dat wij ons op dat gebied al heel lang bezighouden met de problemen, maar dat wij evenzeer weten dat de macht van een burgemeester beperkt is. Wij hopen dat u, mijnheer de Minister, samen met uw Diensten, het nodige zal doen om voor die streek naar een beter leefmilieu te streven. (Applaus)

De Voorzitter : Minister Lenssens heeft het woord.

Minister Lenssens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, u zal mij toelaten op deze lange reeks betogen een antwoord op de meest essentiële vragen te verstrekken, want ik acht het materieel ondoenbaar op alle, vaak gedetailleerde vragen, een antwoord te geven. Ik meen dat de interpellanten hiermee kunnen instemmen. Ik ben zo vrij de volgorde waarin de interpellaties plaatshadden aan te houden.

De heer Meyntjens heeft de aandacht gevestigd op de problemen van de

cadmiumvervuiling in de Provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen, meer in het bijzonder in Kruibeke en omgeving. De heer Meyntjens heeft bewezen kennis te hebben van het beleid dat wij ter zake hebben gevoerd in Noord-Limburg en in de omgeving van Balen, en wel zodanig dat wij daarop niet moeten terugkomen. Collega Meyntjens, u heeft enkele malen in uw betoog gezegd dat we wat uw streek betreft de problemen op de lange baan zouden hebben geschoven. Dit is vanzelfsprekend totaal onjuist. Ik zou dit kunnen aantonen door u te verwijzen naar de interpellatie op 1 juni 1983 van de heer Walter Peeters, toenmalig lid van de Vlaamse Raad. Hij sprak over de cadmiumproblematiek te Kruibeke. Ik verwijs ook naar wat er sedertdien hier in de Raad werd gezegd omtrent het beleid op dat stuk.

U weet dat diverse onderzoeken door de provinciale dienst voor het leefmilieu van de Provincie Oost-Vlaanderen in het begin van de jaren tachtig werden gepubliceerd, maar dat er lange tijd betwisting is geweest over de gevolgde methode en over de juistheid van bepaalde gegevens. De provinciale dienst voor het leefmilieu van Oost-Vlaanderen heeft dan in 1982 en 1983 een nieuw onderzoek verricht en een rapport neergelegd in november 1983. Uit dit rapport bleek inderdaad een vrij grondige vervuiling in Kruibeke door cadmium. Om dit rapport te bespreken heb ik op mijn kabinet op 30 maart 1984 een werkvergadering belegd. Hierbij waren aanwezig : afgevaardigden van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen, het CLW - Centrum voor Lucht- en Waterverontreiniging van Antwerpen - de ambtenaren van de bevoegde diensten, de AROL, de gezondheidsinspectie en het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie, enkele deskundigen en ook het Gemeentebestuur van Zwijndrecht en van Kruibeke, vertegenwoordigd door de Burgemeester. Op die vergadering werd besloten het bodemonderzoek uit te breiden naar de gemeente Zwijndrecht. Het Gemeentebestuur van Kruibeke nam tijdens die vergadering op zich de bevolking in te lichten en tuinbouw in het verontreinigde gebied af te raden.

Lenssens

Het CLW heeft in Zwijndrecht dat onderzoek gedaan, waarover begin 1985 werd gerapporteerd. De conclusie was dat voor Burcht en Zwijndrecht er quasi geen problemen aanwezig waren inzake zware metalen in de bodem.

Ook het Gemeentebestuur van Hemiksem heeft sinds 1977 een systematisch jaarlijks onderzoek gedaan van de groentetuinen. Hieruit blijkt dat een gedeelte van het grondgebied van Hemiksem relatief verontreinigd is door cadmium, zonder dat de toestand alarmerend of zelfs verontrustend zou zijn.

War Kruikebeke betreft kan ik heer Meyntjens meedelen dat ik aan het Instituut voor Scheikundig Onderzoek te Tervuren onlangs opdracht heb gegeven om gedurende de maanden maart en april 1986 in de gemeenten Kruikebeke, Zwijndrecht, Hemiksem en Schelle de meest verontreinigde zones te omschrijven volgens een voorafgemaakt rooster. In een volgende fase — nog in de loop van dit jaar — zullen dan in die vier gemeenten in de meest verontreinigde zones de privé-groentetuinen die daarin aanwezig zijn, worden bemonsterd en geanalyseerd. Dit zal gebeuren op basis van de afbakening van de gebieden volgens de verkregen omschrijvingen. Nadien zullen de eigenaars, net zoals dit in Noord-Limburg is gebeurd, de analyseresultaten individueel meegeëld krijgen tegelijkertijd met een advies inzake bekalking, wat een remedie kan zijn tegen te grote concentratie van cadmium, in de bodem en over de te telen groenten zonder risico voor de gezondheid.

Over deze aanpak die wel degelijk gecoördineerd gebeurt, zijn de Provinciebesturen van Antwerpen en Oost-Vlaanderen ingelicht alsook — dat is recent gebeurd — de betrokken gemeentebesturen. Tot slot zou ik in verband met Kruikebeke nog willen zeggen dat de concentraties van lood en cadmium in zwevend stof de jongste jaren fel zijn gedaald.

Voorals tijdens de laatste jaren is eveneens, door de metingen van het IHE dezelfde dalende trend in neervallend

stof vast te stellen. Dit is het gevolg van het gevoerde saneringsbeleid ten aanzien van de metallurgie Hoboken-Overpelt-Hoboken waaraan in de zeventiger jaren een drieëntwintig-punten programma werd opgelegd inzake de verplichtingen van het bedrijf. Die werden integraal uitgevoerd.

Een belangrijke nieuwe sanering bij de Metallurgie Hoboken-Overpelt is het indienstnemen van elektrische ovens, waardoor de lood- en cadmiumemissie nog gevoelig zal dalen.

Ten slotte kom ik tot het dossier Recyma, waarover de heer Meyntjens heeft gesproken. Ten aanzien van het bedrijf Recyma hebt u meermaals verwezen naar het milieuvergunningendecreet van 28 juli 1985. Dit decreet is nog niet van toepassing, omdat de uitvoeringsbesluiten nog niet zijn verschenen. Dit zal wellicht, ten vroegste per 1 januari 1987, het geval zijn.

Inzake het bedrijf Recyma kan ik bondig zijn. In het Bulletin van Vragen en Antwoorden van de Vlaamse Raad van 19 februari 1986 heb ik u in dat verband geantwoord. Sederdien kan ik aanvullend zeggen dat op 29 januari laatstleden de AROL aan de Bestendige Deputatie van Antwerpen, die de vergunning heeft afgeleverd, heeft voorgesteld bij komende exploitatievoorwaarden aan dit bedrijf op te leggen, onder meer het verbod van activiteiten tussen 20 uur en 7 uur, alsook een geluidssaneringsplan dat zal moeten worden uitgewerkt.

De Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Antwerpen heeft op 6 maart 1986 — dus vorige week — die bij komende voorwaarden opgelegd. Vanzelfsprekend zal de Administratie voor Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu het naleven van de vergunning in haar totaliteit, alsook van de bijkomende voorwaarden, op zich nemen.

Thans kom ik tot het dossier Willebroek, waarvoor de heren Pepermans en Adriaensens tussenbeide zijn gekomen.

Sta mij toe noch een historiek, noch een synthese van de problematiek te maken. Ik zal trachten aan te tonen dat, in tegenstelling met hetgeen de heer Pepermans beweerde, wij in de

ze aangelegenheid niet nalatig zijn geweest. Integendeel. Dank zij dit beleid is het rapport, waarmee zo veel wordt gezwaaid, tot stand gekomen.

U moet weten dat de kwaliteit van de omgevingslucht in Vlaanderen wordt gecontroleerd met behulp van twee zogenaamde nationale meetnetten. Er is het semi-automatisch zwavelrookmeetnet, dat in 1968 werd opgericht; er is bovendien het moderne volautomatische telemetrisch meetnet, dat sedert 1978 operationeel is.

Vermits in bepaalde sterk gelokaliseerde zones in Vlaanderen, zoals Zeebrugge en Willebroek, specifieke luchtverontreinigingsproblemen bestaan, heeft de Vlaamse Executieve, een viertal jaar geleden, beslist dat deze nationale meetnetten zouden worden aangevuld door lokale meetnetten. De exploitatie van die meetnetten werd opgedragen aan het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie. Ik wijs erop dat dat de meetapparatuur van deze lokale meetnetten gefinancierd werd door de begroting van Leefmilieu van de Vlaamse Gemeenschap.

Zo werd het meetnet Willebroek-Boom uitgebouwd met drie controleposten. De emissie van ammoniak, stikstofdioxide, zwaveldioxyde, alsook van stof, wordt, sedert oktober 1983, bestendig gemeten.

Het eerste rapport over de metingen „studie van de luchtkwaliteit in de omgeving van Willebroek-Boom” is een jaarrapport van 1984-1985 en behandelt de periode van 1 april 1984 tot 31 maart 1985. Het werd door het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie gedrukt in september 1985. Op 21 oktober van vorig jaar werd het aan mijn Kabinet bezorgd.

In dit rapport werden de meetresultaten van de geciteerde periode opgenomen en gecommentarieerd. Ik hoef de resultaten niet mee te delen; u kent ze.

Ik wijs erop dat de conclusies van het rapport wel tot ernst aanzetten bij het beoordelen van de situatie hoewel niet tot de overdreven dramatische benadering die er door sommige media aan werd gegeven. Daarmee doe ik niets af aan de ernst waarmee de over-

Lenssens

heid die conclusies moet hanteren ten einde er een beleidsantwoord op te geven.

Ik herhaal dat dit rapport mij werd bezorgd op 21 oktober 1985 toen de Executieve van de vorige legislatuur ont-slagnemend was en de negotiatie over de vorming van een nieuwe Vlaamse Regering nog moest worden aangevat. Niettemin was ik van oordeel dat dit dossier een continue behandeling verdiende en heb ik opdracht gegeven aan de Administratie voor Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu om er de beleidsconclusies uit te distileren en voorstellen te doen voor handelend optreden ten opzichte van de twee ondernemingen, ASED en ECASED, die de voornaamste bronnen van ver-vuiling zijn.

Derhalve heb ik op 13 december 1985 — dus minder dan twee maanden na-dat het rapport werd bezorgd — een ministerieel besluit genomen. In tegenstelling met wat de heer Peper-mans beweert werd de exploitatie-voorwaarden niet versoepeld. Hij toont hierdoor aan dat hij het besluit niet heeft gelezen. Als hij er niet over beschikt, moet hij het desnoods komen halen. Hij mag echter niet als iemand die zomaar iets uitvindt, zeggen dat in dit ministerieel besluit de voor-waarden worden afgezwakt. Dat is tota-al onterecht en volkomen in strijd met de waarheid. Ik daag hem uit in dit ministerieel besluit één zin te vin-den die wijst op een verzwakking van de exploitatievoorwaarden voor ASED, integendeel. Het besluit heeft enkel betrekking op ASED omdat het voor ECASED de Bestendige Deputatie van de Provincie Antwerpen is die de vergunning heeft afgeleverd en die bijgevolg als vergunningverlenende overheid de voorwaarden tussentijds kan wijzigen. Met andere woorden : Zelf kan ik niet ingrijpen in de exploitatievoorwaarden van ECASED omdat dit moet gebeuren door de Bestendige Deputatie.

Wat staat er in het ministerieel besluit van 13 december 1985 ? Ten eerste, alle emissiebeperkende voorwaarden van de vroegere vergunningen blijven integraal ongewijzigd ; ten tweede, de firma moet een emissiedossier aan-

leggen waarvoor alle emissiegegevens verplicht moeten worden gemeten en aan de overheid medegedeeld ; ten derde, er wordt een meldingsplicht ingevoerd, zowel aan de gemeentelijke overheid als aan de toezichhoudende ambtenaren, van alle incidenten met gevolgen voor de buurt, dus extra lo-zingen en emissies, die zich in het be-drijf zouden voordoen. Tenslotte wordt de vennootschap opgelegd vóór 1 juli 1986 een saneringsplan voor te leggen aan de beslissende overheid. Dit saneringsplan moet een evaluatie bevatten van de veroorzaakte lucht-verontreiniging en dient te worden opgemaakt door een wetenschappelijke instelling erkend in toepassing van de wet van 28 december 1964. Dit laatste hebben wij opgelegd aan het bedrijf omdat het bedrijf de kosten hiervan moet dragen en op die manier het beginsel „de vervuiler betaalt” wordt toegepast, althans voor dit aspect.

Wat ECASED betreft kan ik tussen haakjes mededelen dat de Bestendige Deputatie van de Provincie Antwerpen op 20 februari 1986 een identieke beslissing heeft genomen.

Aan de hand van de saneringsvoorstellen of -plannen, die ASED en ECASED moeten voorleggen, zal dan een realistisch programma worden opgelegd, met andere woorden zullen aanvullende, nieuwe, strengere exploitatievoorwaarden worden bepaald.

Voor de timing van zes maanden hadden wij rekening gehouden met de technische aspecten maar ook met het feit dat de wetenschappelijke instelling, die de opdracht krijgt van het bedrijf, toch over voldoende tijd moet beschikken om een grondig onderzoek te doen. Ik heb ondertussen bij de onderneming aangedrongen om mij zo mogelijk vóór 1 mei de saneringsvoorstellen te doen. Ik heb nog geen definitief antwoord gekregen maar ik heb redenen om aan te nemen dat wij de periode zullen kunnen inkorten en dat bijkomende uitbatingsvoorwaarden binnen een kortere termijn zullen kunnen worden opgelegd.

Over de coördinerende werkgroep kan ik bondig zijn. Analoog aan de werkgroepen in Tessenderlo en Ho-

boken overweeg ik een coördinerende werkgroep op te richten die de mensen zowel van het Gemeentebestuur als van de Administratie van alle overheidsinstanties, die bij de zaak betrokken zijn, samenbrengt zodat deze afgevaardigden geregeld, op welbepaalde tijdstippen, de toestand in het hele gebied zullen evalueren. Die coördinerende werkgroep kan desgevallend worden opgesplitst in sub-werkgroepen die specifieke aspecten zouden kunnen onderzoeken en die aan de Vlaamse Executieve ter zake voorstellen kunnen doen.

Ten slotte kan ik zeggen dat op korte termijn de onderneming een reeks verbeteringen van de kwaliteit door minder emissies in het vooruitzicht stelt. Een hele reeds maatregelen, helaas met het verminderen van werkplaatsen, zijn door het bedrijf, los van de acties van de jongste weken, medegedeeld geworden. Ik meen dat ik daarvan geen lezing moet geven.

Er is nog één aspect dat ik even wil beklemtonen. De medische risico's van de toestand in Klein-Willebroek ingevolge de emissies van ASED en ECASED heb ik laten natrekken op basis van de metingen door het IHE en op basis van het rapport door de deskundige artsen zowel van het IHE als van onze eigen gezondheidsinspectie. Ik heb een eerste resultaat van hun bevindingen. Zij bestuderen intussen verder het dossier. Uit die eerste bevindingen blijkt dat enkel een blootstelling voor personen met ademhalingskwalen zoals CARA-patiënten een risico betekent. Dat neemt niet weg dat er dringend maatregelen moeten worden genomen omdat er uiteraard voor gezonde personen, die langdurig worden blootgesteld aan de emissies, ook lichamelijke gevolgen zouden zijn, onder meer voor longschade.

Ik dacht, mijnheer de Voorzitter, dat hiermede wat Willebroek betreft, duidelijk is aangetoond dat geen enkele beleidsfout kan worden verweten.

Samengevat komt het er op neer dat wij de beslissing hebben genomen om een lokaal meetnet op te richten, dat wij na één jaar opmeten een eerste rapport hebben gekregen, dat wij binnen de zes weken na het ontvangen

Lenssens

van dit eerste rapport een nieuw besluit hebben getroffen en dat dus enkel de manier waarop het rapport is bekend gemaakt voor een overdreven belangstelling voor het probleem heeft gezorgd. Deze overdreven belangstelling staat niet helemaal in verhouding tot de ernst van de toestand. Daarmede wil ik helemaal niets minimaliseren maar toch voor een stuk relativeren.

Ik heb de beleidslijn die ik wil volgen als volgt aangepast : voortaan zullen dergelijke rapporten door mij worden bekendgemaakt, tegelijkertijd aan de bevolking en aan de burgemeesters van de betrokken gemeenten. Ik wens te voorkomen dat door ongepaste lekken, die in ons democratisch regime helaas niet meer te vermijden schijnen, onterechte en overtrokken desinformatie gebeurt. Het zal niet meer voorvallen. Voortaan zal de Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu de rapporten die hij laat opstellen en de resultaten ervan in de toekomst zelf bekend maken aan de publieke opinie die er recht op heeft en aan de burgemeesters, samen met de geneeskundige aspecten van het dossier van onze eigen diensten en samen met het beleidsantwoord in de mate dat dit mogelijk is kort na het verschijnen van het rapport.

De heer L. Vanvelthoven : Dat is zeer loofwaardig, mijnheer de Minister, indien u zich engageert om alle rapporten openbaar te maken en bepaalde rapporten niet in de lade houdt.

Minister J. Lenssens : Mijnheer Vanvelthoven, u moet goed luisteren naar wat ik zeg. Ik heb gezegd dat voortaan de Minister van Volksgezondheid en Leefmilieu alle rapporten die in zijn opdracht zijn samengesteld, zelf zal bekendmaken om te vermijden dat de resultaten in een fout daglicht worden bekendgemaakt en aldus onnodige paniek zaaien bij de bevolking.

De heer L. Vanvelthoven : Ik had het woord „alle” niet gehoord.

Minister J. Lenssens : Ik kom nu tot de interpellatie van de heer Vanvelthoven over de exploitatie van een stortplaats voor huishoudelijke afvalstof-

fen in Lommel. Mijnheer Vanvelthoven, ik heb akte genomen van uw zorg en van uw argumenten, maar ga geen enkele verklaring afleggen omdat inzake dit dossier de vergunning werd geweigerd door de Bestendige Deputatie van Limburg op 8 november 1985. Het Gemeentebestuur van Lommel heeft beroep aangetekend tegen deze beslissing, zodat ik wacht op het rapport en advies van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij. Na hierover in kennis te zijn gesteld zal ik „als rechtsinstantie” in dit dossier een beslissing moeten nemen. Deontologisch gezien lijkt het mij onverantwoord op deze beslissing vooruit te lopen, ten eerste omdat ik de inhoud van het dossier niet ken en ten tweede, omdat ik zelf de beslissing moet nemen. Ik neem aan dat de heer Vanvelthoven hiervoor begrip zal willen opbrengen. Zoals reeds gezegd heb ik wel zorgvuldig nota genomen van al zijn argumenten die pleiten voor het toekennen van een vergunning aan het Gemeentebestuur, ofwel tijdelijk ofwel op halflange termijn.

Mijnheer de Voorzitter, nu kom ik tot de laatste twee interpellaties van de heren Vanvelthoven en Gryp omtrent verschillende problemen die ik onder drie punten zou willen onderbrengen, al naargelang de onderneming en de namen die zijn genoemd.

Over Monsanto kan ik vrij kort zijn. De heer Gryp heeft vragen gesteld over de brief van de OVAM. Ik heb deze brief op zak. Ik kan u ook zeggen dat de verklaring van het bedrijf ten aanzien van het pakket volkomen in strijd is met de waarheid. Het getuigt zelfs van kwade trouw te doen geloven dat Monsanto NV niet zou hebben geweten dat de stortactiviteiten die zij hebben uitgevoerd niet vergunningsplichtig zouden zijn geweest.

Wat is de grond van de zaak ? Op 3 december 1982 schrijft Monsanto aan de OVAM het volgende : „Hierbij willen wij bevestigen wat tijdens onze vergadering van 26 oktober werd overeengekomen betreffende asfalt voortkomende van onze productie van rubberchemicaliën. Zolang die inerte stof wordt gebruikt voor wegeaanleg binnen onze fabriek, dient zij als afval te worden beschouwd en volstaat een

bouwvergunning”. Wat heeft de OVAM daarop geantwoord ? De OVAM zegt dat asfalt voortkomende van de productie van rubberchemicaliën mag worden gebruikt voor wegeaanleg van de fabriek, maar duidelijk in de geest van de vraag die was gesteld. De brief van OVAM van 20 december 1982 is een precies antwoord op de vraag van het bedrijf van 3 december 1982. Wat is dan het probleem ? De onderneming heeft het asfalt niet gebruikt als onderlaag voor wegen, maar heeft het gedumpt in vaten in een gleuf die 300 meter lang was, 30 meter breed en 2 meter diep. Het was in die gleuf dat de vaten met afval in het water dreven op het ogenblik dat het gerechtelijk onderzoek daar is gestart. Het is totaal onjuist te beweren, mijnheer Gryp en mijnheer Vanvelthoven, dat de OVAM zo maar een brief zou hebben geschreven waarbij aan de firma alles werd toegelaten. Dit is desinformatie die, ik weet niet door wie, de wereld is ingestuurd. Ik meen met deze verklaring dit misverstand te hebben rechtgezet.

Ik kom thans tot het probleem van Leopold Oil waarover de beide collega's precieze vragen hebben gesteld naar aanleiding van een welbepaald persbericht dat, ten onrechte een aantal aspecten van dit bedrijf heeft belicht. Op 13 november 1984 werd bij ministerieel besluit een verlenging van erkenning als ophalen van afvalolie toegestaan. Ik wil erop wijzen dat een erkenning iets anders is dan een vergunning. Deze erkenning werd afgeleverd op basis van een koninklijk besluit van 3 oktober 1975 in uitvoering van de wet van 26 maart 1971 inzake de bescherming van de oppervlaktewateren. Het was op basis van dit koninklijk besluit dat wij de erkenningen hebben moeten doen voor ondernemingen die afvaloliën zouden ophalen, aangezien pas later een eigen regeling in het kader van het afvalstoffendecreet werd ingevoerd, met name op 25 juli 1985. Elke erkenning houdt een reeks voorwaarden in die in het koninklijk besluit van 3 oktober 1975 zijn opgesomd — en ik zal ze nu niet voorlezen — en onder meer betrekking hebben op de waarborgen die het bedrijf op financieel vlak moet geven en met waarborgen in verband met transportcapaciteit.

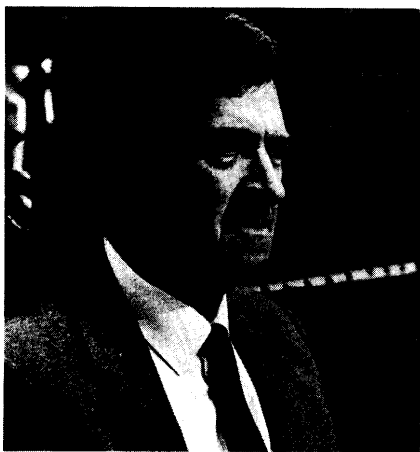

Lenssens

Aangezien Leopol Oil op 13 november 1984 nog aan de erkenningsvoorwaarden voldeed, werd de erkenning toen verlengd. De illegale storting op „de Hooge Maey” werd slechts einde november en vooral in de maand december 1984 erkend. Bijgevolg, alle insinuaties van wie dan ook, aanvaard ik niet omdat op het ogenblik van de verlenging van de erkenning – en zoals gezegd, is dit nog geen vergunning – de illegale dumping op „de Hooge Maey” ons niet bekend was.

Een tweede aspect betreft het zogenaamde ministerieel besluit van 1 juli 1983 waarbij werd bepaald dat Leopol Oil afvaloliën in bepaalde hoeveelheden van andere firma's zou moeten krijgen. Collega's, dit is eens te meer een voorbeeld van een door sommigen bewust foutieve voorstelling van zaken.

Wat is in de zomer van 1983 gebeurd? Aan de Franse grens worden door de Franse douanebeambten een aantal ophalers van afvaloliën, die naar België willen komen, opgehouden, omdat zij geen bewijs kunnen voorleggen

N.a.v. de gevaarlijke situatie op het stuk van lucht- en bodemverontreiniging te Willebroek vroeg de heer H. Adriaensens (SP) dat de bevoegde Minister aan alle chemische bedrijven strengere normen en hogere verplichtingen zou opleggen

dat zij de afvalolie in Frankrijk hebben opgekocht en zij deze aan een erkend verwerkingsbedrijf zouden overmaken. Aangezien wij op dat ogenblik nog geen afvaloliebesluit hadden kunnen treffen, bestond nog geen specifieke erkenning voor de afvalolieverwerkende bedrijven. Bijgevolg weigerde de Franse douane een aantal bedrijven met hun afvaloliën de Frans-Belgische grens te overschrijden.

Indien u allusies wil maken, mijnheer Gryp, moet u zich beter informeren. Ik heb geen ministerieel besluit getroffen, maar wel een attest afgeleverd waaruit bleek dat, op basis van geschreven toezeggingen, onder meer van de firma Lesage uit Comines, de firma Leopol Oil maandelijks 500.000 liter afvalolie ontving van de p.v.b.a. ROC en 400.000 liter, eveneens maandelijks, van de s.p.r.l. Lesage uit Comines. Ik heb geen enkele handelstransactie willen doen of beïnvloeden. Het ging gewoon om een attest waarmee de Franse douanediensten genoegen hebben genomen en waardoor die afvalolie in België kon worden ingevoerd. Ik wijs er op dat die twee ondernemingen, Roc en Lesage, die de ontvangers van de afvalolie zouden zijn, op dat ogenblik in het bezit waren van de geldige vergunningen inzake exploitatie van hun bedrijf. Ik meen dat er geen enkele reden is om enige allusie te maken, op welke duistere praktijken dan ook. Dit attest is ter inzage. Ik aanvaard derhalve geen enkele insinuatie ten aanzien van mijn persoonlijke integriteit. Ik vind het beneden alles dat men dit soort zaken in een verkeerd daglicht stelt.

De heren Vanvelthoven en Gryp hebben ook de vraag gesteld wat er gebeurd is toen een ingenieur van de OVAM afgeraden heeft de erkenning van Leopol Oil in te trekken. De directeur-generaal van de OVAM verstrekte mij hieromtrent het volgende antwoord. Eind november 1984 werd door de directie Techniek en Onderzoek van OVAM aan de directie Toezicht en Vergunningen gevraagd de erkenning van de firma Leopol Oil in te trekken. Dit stond al in verband met de op dat ogenblik bekend geraakte illegale stortingen op de Hooge Maey. In het antwoord van deze laat-

ste directie Toezicht en Vergunningen van OVAM werd door een ingenieur, hoofd van de dienst Toezicht, gesteld dat uit een onderzoek bleek dat door de Stad Antwerpen een toelating werd afgeleverd aan Leopol Oil om de afvalresidu's te storten op de Hooge Maey. Pas achteraf kwam aan het licht dat dit document vervalst was. Ter zake werd door het parket van Antwerpen een onderzoek ingesteld. Het is juist omdat het parket dit dossier op dat ogenblik in onderzoek had dat, volgens de gegevens die de directeur-generaal van OVAM mij ter zake heeft bezorgd, de betrokken ingenieur het niet opportuun vond acties te ondernemen alvorens de resultaten van het gerechtelijk onderzoek zouden bekend zijn.

Ik meen hiermede geantwoord te hebben op de drie specifieke vragen omtrent Leopol Oil.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, het probleem in verband met EMS Schoten is dat zich sinds 1975 op een terrein van een vroeger bedrijf in Schoten, 17 tanks en 3.200 vaten met afvalproducten bevonden die jaren geleden onbeheerd, met de grootste risico's voor bodem- en grondwatervervuiling, waren achtergelaten door een vennootschap die intussen in faaling was gegaan.

Jarenlang werd deze toestand terecht aangeklaagd. Wij hebben moeten wachten op het afvalstoffendecreet en op het operationeel maken van de OVAM om de ambtshalve verwijdering in dit geval te kunnen bevelen. Dit werd ook beslist in 1984 en bij middel van een algemene offerte-aanvraag – dat is geen openbare aanbesteding, collega Gryp – werd prijs gevraagd aan een aantal gespecialiseerde bedrijven. Zoals blijkt uit het dossier dat wij hebben behandeld en waarover ik beslissingen heb genomen was deze algemene offertevraag volkomen conform de bepalingen van de wet van 14 juli 1976 betreffende het uitvoeren van overheidsopdrachten. De gunningscriteria betroffen enerzijds de prijs maar anderzijds ook de milieutechnische verwijderingswijze. Omdat het hier niet over een openbare aanbesteding gaat maar over een algemene prijsofferte kon

Lenssens

men die twee criteria laten spelen bij de toewijzing van de opdracht. Bovendien was een verrekeningsmogelijkheid voorzien. Overigens is die ook in de wet van 1976 en in de uitvoeringsbesluiten uitdrukkelijk vermeld omdat men in dit geval heeft gewerkt met eenheidsprijzen en dat het ging om geraamde hoeveelheden afval. Men kende de precieze kwantitatieve inhoud van de 3.200 vaten niet precies en was evenmin volledig zeker over de kwalitatieve inhoud ervan. Vandaar dat er offerte-eenheidsprijzen werden gevraagd en dat het dus volkomen logisch is en conform de wettelijke beschikkingen dat er een verrekening zou kunnen gebeuren van de werkelijk aanwezige hoeveelheid die moest worden opgeruimd. Tevens bleek dat de samenstelling van de afvalstoffen anders was dan oorspronkelijk was vermoed. Ook dit was een element dat volgens de wet van 14 juli 1976 uitvoeringsbesluiten toelaat een verrekening te maken.

De laagste bieder was inderdaad de firma Smet Jet. Mij was op dat ogenblik niet bekend dat die firma vroeger het voorwerp is geweest van proces-verbaal in verband met milieu-overtredingen. Overigens vraag ik mij af of dit enige invloed zou hebben gehad op een beslissing die daar geen rechtstreeks verband mee had, gezien de feiten uit het verleden dateerden. De firma Smet Jet deed een offerte van afgerond 41 miljoen. De tweede laagste bieder was de firma Dapemo die 84 miljoen bood, dus meer dan het dubbele. Ik kan u verzekeren dat zowel de Inspectie van Financiën als mijn medewerkers dit dossier grondig hebben onderzocht. Trouwens hebben wij in Vlaanderen op dat vlak geen enkele ervaring. Het is de eerste keer dat de OVAM vanuit haar decreetale opdracht een ambtshalve verwijdering moest doen. Na grondig onderzoek van die algemene offerte-aanvraag hebben wij dat werk dan toegewezen aan de firma Smet Jet.

Intussen zijn er niet één maar twee verrekeringen ingediend zodat de totale kostprijs ongeveer 62 miljoen frank bedraagt in plaats van de oorspronkelijk 41 miljoen. Die twee ver-

rekeringen, telkens van een tiental miljoen frank, zijn beide op hun grondigheid onderzocht en goedgekeurd door mijzelf maar ook door de Gemeenschapsminister van Financiën van de vorige Executieve voor de eerste verrekening — dat gebeurde midden 1985 — en recentelijk door de huidige Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting.

De totale uitbetaling van de tweede verrekening zal echter worden geblokkeerd tot op het ogenblik dat zekerheid zal bestaan over de integrale verwijdering, zoals in het bestek en in de offerte was voorzien, van al de afvalstoffen.

U hebt allusie gemaakt op het feit dat een deel van die afvalstoffen niet werd verwijderd, maar opgeslagen in Hofstade, in een opslagplaats van een onderneming, die overigens een vergunning heeft voor het opslagen van afvalolie gedurende één jaar. Dit heeft te maken met het feit dat in tegenstelling met wat in de offerte was beloofd, een Engelse onderneming niet het nodige volume van die afvalstoffen heeft kunnen opnemen om ze te vernietigen. Hierdoor heeft de firma Smet zich moeten richten tot een opslagbedrijf in afwachting van het vinden van een onderneming die bekwaam is om die afvalstoffen te vernietigen.

De heer Vanvelthoven heeft gevraagd wie dat allemaal gaat betalen. Vooral nog komt dit op de begroting van de OVAM, maar er werden verschillende gerechtelijke procedures door de OVAM ingezet ten aanzien van onder meer de eigenaars van het terrein, om aldus te proberen langs gerechtelijke weg de kosten van de verwijdering te recupereren. Op de uitslag van deze procedures kunnen wij uiteraard niet vooruit lopen.

Ten slotte nog enkele woorden over een laatste dossier, namelijk dit van Amoco Fina. Hier kan ik vrij kort zijn. Alle aspecten inzake veiligheid en hygiëne op het werk behoren tot de nationale bevoegdheid. Het is de Minister van Arbeid en Tewerkstelling die u antwoord moet geven.

De vergunningstoestand van de onderneming is duidelijk vast te stellen. Er is een vergunning van 28 januari

1965, afgeleverd door de Bestendige Deputatie van de Provincie Antwerpen. Voorts zijn er 25 aanvullende besluiten van dezelfde Deputatie om telkens andere of gewijzigde bedrijfsactiviteiten van de onderneming te vergunnen.

Ook de lozingsvergunning werd legaal afgeleverd op 22 maart 1978 en recent gecontroleerd.

Wat de grond van de zaak betreft, kan ik mij beperken tot de recente actie van het Antwerpse Parket, waar in zeer nauwe samenwerking met de OVAM stalen werden genomen van de aanwezige stoffen in het bedrijf. Ik zal niet vooruit lopen op de uitslagen van de analyses van deze monstername en zeker niet op de resultaten en eventuele gevolgen die de gerechtelijke instanties aan dit optreden van het parket zullen geven.

Mijnheer de Voorzitter, de collega's hebben aldus, dacht ik, zij het op de meest essentiële van hun vragen, een duidelijk antwoord gekregen. Ik wil besluiten met vast te stellen, wellicht met degenen onder u die hebben willen luisteren, dat de Vlaamse Regering, maar ook de Gemeenschapsminister bevoegd voor het Leefmilieu in geen enkele van die dossiers enige nalatigheid kan worden verweten. Het beleid faalde duidelijk niet. Integendeel, ik zal dit straks aantonen, dank zij het beleid van de jongste jaren is het mogelijk geworden dat een aantal dingen aan het licht komen en nu terecht het publiek beroeren en dat de overheid gerechtelijk kan optreden. Ik zal daar straks nog enkele woorden over zeggen.

Mijn tweede conclusie houdt in dat voortaan de rapporten waartoe ik zelf opdracht heb gegeven door mij zullen worden bekend gemaakt, samen met de eerste duiding en met de eerste benadering inzake de manier waarop wij als overheid zullen repliceren. Ik ben ervan overtuigd dat dit veel misverstanden kan voorkomen en eveneens veel „desinformatie” die, helaas, te vaak wordt verspreid inzake de problematiek van het leefmilieu. Ik stel vast dat door sommigen vaak bewust aan „oversimplificatie” wordt gedaan van problemen, die in wezen verstre-

Lenssens

geld zijn met talloze aspecten van het maatschappelijk en economisch leven.

Dit moet bij de bevolking de indruk wekken dat er in dit land twee categorieën van mensen zijn, aan de ene kant daders, aangeklaagden, kapitalisten en zakkenvullers en aan de andere kant de slachtoffers. Dus de goeden en de kwaden tegenover een overheid staat die zwak is en die niets durft doen en nalatig is.

Mijnheer Vanvelthoven, u weet zeer goed dat het beeld dat hier wordt opgehangen totaal onterecht is. U weet zeer goed dat dit niet de werkelijkheid is in Vlaanderen.

Ik beweer mijnheer Vanvelthoven, mijnheer Gryp en alle leden van AGALEV, dat de zin voor realiteit u gebiedt de complexiteit van deze zaken onder ogen te zien. Men mag niet simplificeren en doen alsof het enkelvoudig en simplistisch is. Erger zelfs is het hypocriet te doen zoals de heer Pepermans deze ochtend.

Hij stalde voor ASED en ECASED te sluiten, terwijl hij onmiddellijk daarna de vraag stelde hoe men de sociale gevolgen hiervan ging oplossen. Dat noem ik een totaal voorbijgaan aan de realiteit. Ofwel is men te kwadertrouw ofwel is het dagdromerij. Geen van beiden echter draagt mijn goedkeuring weg.

Wij moeten een realistische preventieve milieupolitiek blijven voeren. Gedurende 4 jaar heb ik dat gedaan en zolang deze legislatuur duurt en de Vlaamse Raad mij daartoe de verantwoordelijkheid geeft zal ik dat blijven doen, om het even wat daarvan door de oppositie wordt gezegd.

In dit land hebben wij jarenlang — en niet altijd ten onrechte — vanuit diverse milieus en eveneens vanuit christen-democratische hoek en dus niet alleen vanwege de Groenen of de socialisten, horen klagen over een gebrek aan reglementering en sanctiëring. Door een krachtig en doorgezet preventief beleid met zin voor realiteit, maar ook voor verantwoordelijkheid, kan dit worden bereikt. Wel-

nu, heren van AGALEV, ik hoef ter zake van u geen lessen te ontvangen. Ik heb Union Carbide een vergunning geweigerd en eveneens Bleu d'Outre Mer, niettegenstaande hieraan telkens ecologische, en, laat ons het duidelijk zeggen, ook tewerkstellingsaspecten verbonden waren.

Telkens was een botsing van de waarden ecologie-tewerkstelling zeer concreet en in de feiten aanwezig. Ik heb daar mijn verantwoordelijkheid genomen zoals in andere dossiers.

Ik aanvaard echter niet dat u oversimplificeert en doet alsof er niets gebeurt en wij maar zwakjes staan toe te kijken en te glimlachen om te zien wanneer de zaken vanzelf verbeteren.

Inzake het dichter weven van het reglementaire net hebben wij vier jaar lang een preventieve politiek gevoerd, denken wij maar aan het grondwaterdecreet en aan de uitvoering van het afvalstoffendecreet. Meer dan 30 besluiten werden uitgevaardigd met een reglementering die ons inzake vaste afvalstoffen aan de top brengt van Europa.

De heer L. Vanvelthoven : Geen enkel besluit in verband met het voorkomingsbeleid werd uitgevaardigd.

Minister J. Lenssens : U beweert dat, maar elk reglement heeft zijn preventieve waarde.

De heer L. Vanvelthoven : U weet dat u hier vanop de tribune raaskalt.

Minister J. Lenssens : Mag ik u wijzen op het optreden van het parket tegen Amoco Fina en tegenover de ganse zwendel met de oliemafia.

De heer L. Vanvelthoven : Dat heeft niets met het voorkomingsbeleid te maken.

Minister J. Lenssens : Dat vloeit voort uit het besluit van de Vlaamse Executieve van 25 juli 1985 waardoor een optreden van het parket mogelijk werd.

Mijnheer Vanvelthoven, uit uw opmerking blijkt dat ik heel terecht heb gezegd dat sommigen onder u de zaak bewust vereenvoudigen goed wetende dat zonder het preventieve aspect van die reglementerende besluiten

verbalisering, vervolging enzovoort gewoon onmogelijk waren. Wanneer dan uiteindelijk wordt opgetreden dan interpelleert men. Wanneer wij geen reglementen opstellen dan vindt men dit niet goed en wanneer wij dit wel doen — waardoor overheidscontrole en sanctiëring mogelijk worden — en wij instrumenten geven aan de gerechtelijke overheden en de inspectiediensten om op te treden dan worden wij geïnterpelleerd.

Onze inspectiediensten hebben het parket niet tegengewerkt, zij werken voortdurend samen.

Ik ben het met u eens wanneer u stelt dat u niet graag zou zien dat wat de OVAM de laatste jaren presteerde verloren zou gaan. Wij moeten de OVAM verder laten groeien en uitbouwen tot dat modern beleidsinstrument dat in die sector orde op zaken stelt. Ik ben ervan overtuigd dat voor de OVAM nog een gigantische taak is weggelegd.

Na vier jaar repressief optreden en een soort van „grote kuis” te hebben gehouden gaan wij de komende periode ons meer toespitsen op de sector van de recyclage en van het herwinnen. Waar het kan zal men trachten te voorkomen dat afvalstoffen worden geproduceerd. Wij zullen dit niet doen met slogans alleen. Wel dient men rekening te houden, ik heb dit reeds gezegd, met het feit dat Vlaanderen geen economisch eiland is. Wij kunnen ons niet veroorloven om ons te isoleren en onze grenzen als het ware te sluiten voor een aantal industriële activiteiten die afvalstoffen met zich brengen.

Enerzijds om meer tewerkstelling vragen — het probleem vandaag de dag — en anderzijds bedrijven hier weghouden omwille van het feit dat zij afvalstoffen produceren betekent eigenlijk dat wij een struisvogelpolitiek zouden voeren.

Hiermee wil ik helemaal niet zeggen dat ook de afvalstoffenpreventie niet kan worden aangepakt. Preventie wil ook zeggen dat afvalstoffen die ontstaan niet op een niet-milieuvriendelijke manier mogen worden verwijderd. Ook dat is bepaald in het decreet.

Lenssens

Tot besluit bevestig ik nogmaals dat ik mij bewust ben van de vele en grote milieuproblemen.

Ik ben er mij echter ook van bewust, en dat verheugt mij, dat er een mentale reconversie plaatsvindt in steeds bredere lagen van onze publieke opinie en van onze bevolking. Ook bij het bedrijfsleven heb ik de jongste vier jaar een grotere bereidheid ervaren om het aspect milieu gewoon in te calculeren als een essentieel onderdeel van de ondernemingsfunctie. Dit kan het begin van de wijsheid zijn.

In de toekomst zullen wij nog te maken hebben met spanningsmomenten en met spanningsvelden tussen tewerkstelling en milieu, economie en ecologie.

Dat spanningsveld blijft reëel overall waar historisch vervuiling bestaat, zoals bv in Hoboken of in Tessenderlo. In de mate dat wij de preventieve politiek die wij de jongste jaren hebben kunnen voeren, kunnen verderzetten, zal dat spanningsveld veel aantrekkelijker, veel genuanceerder worden, en vaak zelfs niet meer bestaan.

Ik zal de politiek die ik de jongste jaren heb gevoerd verder uitvoeren. Ik zal mijn verantwoordelijkheid ter zake opnemen.

De reden daarvoor is — daar ontmoet ik u — dat ik geen enkele moeite heb om in te zien dat de mens niet ondergeschikt kan zijn aan enige vorm van materialisme. Er zijn ethische aspecten verbonden aan het leefmilieu, die wij ook als politici moeten durven respecteren in de rangorde van de waarden. Als mens zijn wij daartoe verplicht. Ik zal mij verder inzetten, op een realistische manier, maar kordaat wanneer noodzakelijk, om alles te doen wat mogelijk is. **(Applaus bij de meerderheid)**

De Voorzitter : De heer Vanvelthoven heeft het woord.

De heer L. Vanvelthoven (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, allereerst betreur ik dat het Bureau van de Vlaamse Raad erin geslaagd is een soort globalisatiepakket te maken van de interpellaties inzake leefmilieu die

vandaag aan de orde waren. Er stonden zes interpellaties inzake leefmilieu op het agenda, en slechts twee hadden hetzelfde onderwerp tot voorwerp. De andere behandelden onderwerpen van uiteenlopende aard.

Ik hoop dat het Bureau in de toekomst deze tactiek zal vermijden. Het geeft de Minister en ook de verschillende interpellanten niet de gelegenheid om dieper in te gaan op de verschillende materies.

De Voorzitter : Mijnheer Vanvelthoven, ik moge opmerken dat dit de Minister niet belet heeft uitvoerig in te gaan op de verschillende interpellaties.

De heer L. Vanvelthoven : Gelukkig maar. Toch heeft de Minister in zijn inleiding vermeld dat deze tactiek hem niet toeliet op alle vragen te antwoorden.

De Vlaamse Raad moet erover waken dat elke interpellant aan bod komt en moet de Minister in staat stellen duidelijk afgeleind te antwoorden. Ik hoop dat men in de toekomst die globalisatie-tactiek zal vermijden.

Mijnheer de Minister, in verband met mijn eerste interpellatie wijs ik u erop dat ik er natuurlijk rekening mee houd dat de zaak in beroep is. U antwoordt dat de Gemeente Lommel in beroep is tegen de beslissing van de Bestendige Deputatie en dat u zich bijgevolg moeilijk over de grond van de zaak kunt uitspreken. Daar heb ik begrip voor. Uiteraard. Maar ik vestig toch uw aandacht op het feit dat de weigering van de Bestendige Deputatie dateert van 18 november 1985, dat de Gemeente Lommel onmiddellijk in beroep is gegaan, dat wij nu vier maanden later zijn, dat het beroep niet schorsend is en dat het voor mij werkelijk onbegrijpelijk is dat u op dit ogenblik nog geen kennis hebt gekregen van dit beroep. Ik geloof u, wanneer u dat zegt maar ik ben van mening, vooral wanneer een beroep niet schorsend is dat dit een reden te meer zou moeten zijn om dergelijk beroep nog sneller te behandelen. Vier maanden lijkt mij in zo een geval lang te zijn. Ik hoop dat deze interpellatie voor u de aanleiding zal zijn om in uw Administratie even na te gaan waar

het beroepsschrift van de Gemeente Lommel verzeild is. U weet dat elke gemeente haar problemen heeft op financieel gebied en in dit geval zijn er voor de gemeente belangrijke sommen gemoeid al naargelang het eigen stort al of niet geëxploiteerd kan worden.

Mijnheer de Minister, inzake mijn tweede interpellatie, kan ik het niet altijd met u eens zijn. Met betrekking tot Monsanto zegt u dat er kwade trouw aanwezig is. Ik had dat ook al in mijn interpellatie geïnsinueerd. Er werden echter een aantal vaten gedumpt in een gleuf van 300 meter lang 30 meter breed en 2 meter diep. Werd het bedrijf gesanctioneerd voor dergelijke manier van handelen ?

Minister J. Lenssens : Het Parket is daar geweest en het gerechtelijk onderzoek is aan de gang.

De heer L. Vanvelthoven : Mijnheer de Minister, u zal er toch over waken dat hier niet opnieuw zoals in het EMS-geval studies worden verricht en besluiten worden opgesteld om dan dit afval op de kosten van de gemeenschap te verwijderen. Ik durf hopen dat het principe „de vervuiler betaalt” zal gelden.

In verband met Leopol Oil stel ik vast dat u een attest heeft afgeleverd ten behoeve van de douanediensdiensten met als gevolg dat afvalolie in ons land werd ingevoerd. Is dat de taak van een Gemeenschapsminister van Leefmilieu ? Moet hij ervoor zorgen dat afvalolie ons land binnenkomt ? Als dit gebeurt door toedoen van de Minister van Leefmilieu dient hij er dan niet over te waken dat er gecontroleerd wordt wat er met die afvalolie gebeurt ? Is het niet immers zo dat de eerste brief van uw Administratie pas 15 maanden na de aflevering van het bewuste attest werd geschreven ? Wat was gedurende deze 15 maanden het lot van de ingevoerde, maar niet geleverde afvalolie ? U zou dat toch eens grondig moeten onderzoeken. Wat is er met de dank zij uw attest ingevoerde afvalolie in dit land gebeurd ? Intussen weten wij het allemaal. Ze werd aan een aantal tuinders geleverd die nu met de brokken blijven zitten net zoals Leefmilieu Vlaanderen. De volgende vraag werd niet beantwoord.

Vanvelthoven

Was u gemachtigd een dergelijke attest ten behoeve van de Franse douanediensdiensten af te leveren? Ik heb daarvoor reeds gezegd dat dit een nationale materie is. Ik weet niet wat uw collega's van de nationale Regering daarover denken.

U zegt ook dat een erkenning als verlenging van een vorige erkenning werd afgeleverd. Ik had graag geweten of Leopold Oil op dat ogenblik ook als verwerker van afvalolie een vergunning had.

Minister J. Lenssens : Dat bestond toen nog niet. De erkenning van verwerker is ingevoerd bij besluit van de Vlaamse Executieve.

De heer L. Vanvelthoven : Met welke bedoeling hebt u dan die afvalolie in ons land laten invoeren en laten toebedelen aan Leopold Oil?

Minister J. Lenssens : Leopold Oil had een erkenning als ophaler van afvalolie sinds 1982 in toepassing van een koninklijk besluit van oktober 1975.

De heer L. Vanvelthoven : Maar hebt u zich ooit de vraag gesteld wat Leopold Oil met die olie deed?

Minister J. Lenssens : Natuurlijk, het attest waarvan u spreekt is juist een voorbeeld daarvan. Hij leverde aan die twee bedrijven, Rock en Lesage, verwerkingsbedrijven, die op dat ogenblik voldeden aan de reglementering die in feite onbestaande was, behoudens de ARAB-vergunning die ze hadden, namelijk een Waals en een Vlaams bedrijf.

De heer L. Vanvelthoven : Er blijven vragen : u moet nagaan hoe die zaken precies zitten. Over uw bevoegdheid om dat attest af te leveren heeft u niets gezegd. Ik hoop dat ik daar straks van u nog een antwoord op krijg.

De zaak over EMS heb ik vernomen via de geschreven pers. Inderdaad, wij moeten ons baseren op wat wij lezen in dagbladen en tijdschriften, want niemand, de overheid noch OVAM, maakt milieuschandalen openbaar. Wij moeten werkelijk detectiewerk verrichten en u mag het ons dan ook niet kwalijk nemen als wij spreken bij-

voorbeeld over vergunning in plaats van erkenning. Welnu, bij het doorneemen van de literatuur ter zake heb ik gelezen dat, na een reeks wetenschappelijke studies, werd overgegaan tot een offerte-aanvraag in verband met het verwijderen van een aantal vaten afval. Nu verrast u mij toch als u zegt dat de prijs van Smet Jet verhoogd werd van 41 naar uiteindelijk 62 miljoen. U verklaart deze prijssverhogingen door te vermelden dat er onduidelijkheid bestond over de hoeveelheid én de kwaliteit van de afval. De vraag dient gesteld : zijn er al dan niet wetenschappelijke studies geweest? Welke waren de gegevens volgens welke de offerte-aanvraag werd uitgeschreven? Werd er voorzien dat de firma de zaak eerst zou onderzoeken? Werden in de offerte niet een aantal specificaties gegeven? Indien er studies werden verricht, door wie werden ze dan verricht? Zijn ze ernstig verricht?

Ging er in uw kringen geen licht op wanneer uiteindelijk bleek dat de tweede firma, die in aanmerking kon komen voor de verwijdering, dubbel zo duur was? Heeft men zich nooit afgevraagd hoe het kwam dat die firma dubbel zo duur was? Ik wil dan nog niet speculeren op het feit dat de tweede firma zich misschien wel bewust was van de ernst en omvang van de werken.

U zegt dat de firma Van de Voorde op het ogenblik van de feiten een vergunning had van één jaar. Loopt die vergunning nu nog? Op grond van welke criteria is een vergunning gegeven? Hoe is de toestand van de firma Van de Voorde thans? Is zij nog actief? Beschikt zij over een vergunning? Dit zijn vragen die toch een antwoord dienen te krijgen.

Minister J. Lenssens : Tot september.

De heer L. Vanvelthoven : Er is nu een gerechtelijke procedure aan de gang. Er zal dus betaling geëist worden en de eigenaars van het terrein zullen dus moeten betalen. Ik vraag u in dat geval welke eigenaars van welk terrein worden bedoeld : is het het terrein Van de Voorde of het terrein EMS?

Minister J. Lenssens : Het terrein EMS.

De heer L. Vanvelthoven : Ik kom nu tot het probleem van Amoco Fina. In dat verband vroeg ik of dat bedrijf een vergunning had om benzeen op te slaan en te verwerken. Het opslaan is toch een zaak die onder uw bevoegdheid valt.

Verder stelt zich het probleem dat bij de verwerking een reeks filterkoeken vrijkomen. Ik dacht dat ter zake de meldingsplicht bestond. Is die meldingsplicht niet nageleefd door Amoco Fina? Werd er gesanctioneerd? De meldingsplicht ligt in de lijn van een preventief beleid. De meldingsplicht kan van aard zijn een aantal zaken te voorkomen. Maar, zoals u weet en zoals wij reeds herhaaldelijk hebben aangeklaagd, bestaat de meldingsplicht maar wordt ze niet nageleefd en door u wordt de niet-naleving ervan tot op dit moment niet gesanctioneerd.

Wanneer ik in een tussenkomst verklaarde dat wij verschillen in mening inzake het voorkomingsbeleid, dan heb ik de indruk dat een verwerking van afval door u wordt beschouwd als een vorm van preventief beleid. In onze optiek — en dat is ook de geest van het afvalstoffendecreet — is een voorkomingsbeleid erop gericht afvalstoffen te voorkomen en de produktiewijzen dan ook in die zin te regelen. In dit verband zijn onlangs de eerste woorden op papier gezet.

In de Commissie leveren wij ter zake op dit ogenblik goed werk, denk aan de heffingen. Een ernstig voorkomingsbeleid kan mogelijk gestalte krijgen, als het bedrag van de heffing, die u vandaag voorziet, naar de toekomst toe wordt opgetrokken.

Tot slot, mijnheer de Minister, wil ik u zeggen dat ik in mijn interpellatie zeer duidelijk hulde heb gebracht aan het Parket, aan de journalisten, en aan OVAM. De zin van uw opmerking dat u geïnterpelleerd wordt als er in dit land eindelijk wordt ingegrepen, kan ik dan ook niet begrijpen en derhalve ook niet waarderen.

Indiening van moties

De Voorzitter : Door de heren Pepermans en Adriaensens werd tot besluit van deze interpellatie een met rede-

Voorzitter

nen omklede motie ingediend die luidt als volgt :

„De Vlaamse Raad,

— gehoord de interpellaties van de heren Vanvelthoven en Gryp over bepaalde milieuschandalen en -problemen in verband met de toepassing van het afvalstoffendecreet,

— vraagt de Vlaamse Executieve

— onverwijld initiatieven te nemen teneinde het verstrekken van vergunningen in de afvalsector aan strenge criteria te onderwerpen en de activiteiten in dit kader aan een voortdurend en streng toezicht te onderwerpen,

— alle nodige maatregelen te treffen teneinde het principe van „de vervuiler betaalt” onmiddellijk te kunnen toepassen.

Door de heren Verhaegen en Denys werd tot besluit van deze interpellatie een eenvoudige motie ingediend die luidt als volgt :

De Vlaamse Raad,

— gehoord de samengevoegde interpellaties van de heren Vanvelthoven en Gryp tot de heer Lenssens, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Leefmilieu over de door persberichten onthulde bescherming van afvalkringen en over bepaalde milieuschandalen en problemen in verband met de toepassing van het afvalstoffendecreet ;

— gehoord het daarop door de Minister verstrekt antwoord ;

— gaat over tot de orde van de dag.

Overeenkomstig artikel 5 1, punt 7 van ons Reglement zal de Raad zich daarover tijdens een volgende openbare vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer A. Laridon tot de heer T. Kelchtermans, Gemeen-

schapsminister van Onderwijs en Vorming, over de organisatie en de resultaten van de ronde-tafelconferentie inzake het muziekonderwijs

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Laridon tot de heer Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Onderwijs en Vorming, over de organisatie en de resultaten van de ronde-tafelconferentie inzake het muziekonderwijs.

De heer Laridon heeft het woord.

De heer A. Laridon (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in de tekst van de beleidsnota van de Vlaamse Executieve kunnen wij lezen :

„Een meerjarig beleidsplan voor het kunstonderwijs zal opgesteld worden op basis van de rapporten die door de ronde-tafelconferentie voor het muziekonderwijs en door de commissie ad hoc voor het onderwijs in de beeldende kunsten zullen neergelegd worden”.

Na mijn uitgebreide interpellatie over het muziekonderwijs die ik in deze Raad hield op 5 februari 1985 kondigde uw voorganger, Minister Lenssens, een belangrijk initiatief aan, namelijk ik citeer : „Om tegemoet te komen aan de bezorgdheid van verschillende collega's, onder meer de heren Moors en Laridon”, zal ik deze maand nog een grote ronde-tafelconferentie bijeenroepen. Daar zal worden gehandeld over alle problemen van het muziekonderwijs in Vlaanderen. Ik wil alle betrokkenen uitnodigen, zoals vertegenwoordigers van de nationale en de gemeenschapsadministratie, vertegenwoordigers van de inrichtende machten, het Rijk, de Gemeenten en het Vrij Onderwijs, vertegenwoordigers van de directies van de scholen, vertegenwoordigers van het personeel, via de syndicale organisaties in het onderwijs, en ook vertegenwoordigers van de ouders, om indien het mogelijk is een delegatie samen te stellen. Op die ronde-tafelconferentie wil ik alle aspecten bekijken die voor een grondige structuurhervorming noodzakelijk zijn. Elk probleem dat verband houdt met het Vlaams muziekonderwijs moet daar aan bod kun-

nen komen. Alles moet daar gezegd mogen worden”.

Deze ronde-tafelconferentie kwam inderdaad tot stand. De installatie vond plaats op 25 maart 1985 in het Kasteel van Ham te Steenokkerzeel. Het eindrapport werd verwacht voor november 1985. Het eindrapport is er nog steeds niet. De conferentie werd opgesplitst in 5 werkgroepen :

werkgroep 1 : organisatie muziekonderwijs, beperkt leerplan ;

werkgroep 2 : organisatie muziekonderwijs, volledig leerplan ;

werkgroep 3 : muzikale opvoeding in het basis- en secundair onderwijs en in de leerkrachtenopleiding ;

werkgroep 4 : statuut, personeel en wetgeving ;

werkgroep 5 : relatie met het verenigingsleven.

Zonder afbreuk te doen aan de inspanningen van heel wat leden die zich in de verschillende werkgroepen verdienstelijk maakten, dient toch gezegd te worden dat het geheel weinig oordeelkundig werd gepland en dat er soms nogal amateuristisch is tewerkgegaan. Het is bijvoorbeeld zo dat werkgroep 5 (relatie met het verenigingsleven) nooit vergaderd heeft, en dat de coördinatievergaderingen die nochtans het meest interessant waren met de verschillende voorzitters van de werkgroepen is uitgelopen op een flop omdat men er nooit in geslaagd is die voorzitters bij elkaar te krijgen en dat er dus van coördinatie helemaal geen sprake is geweest. De keuze van de ouders en de studenten was bovendien weinig representatief en eenzijdig en wat meer is, van na de eerste vergadering reeds hebben de afgevaardigden van ouders en studenten afgehaakt en aan de werkgroepen niet verder deelgenomen en dit om reden dat ze de behandelde materie niet konden volgen. Om reden van gebrek aan coördinatie tussen de voorzitters en om reden van niet te overbruggen tegenstellingen tussen werkgroep 1 (organisatie muziekonderwijs, beperkt leerplan) en werkgroep 2 (organisatie muziekonderwijs, volledig leerplan) was het totaal onmogelijk

Laridon

een eindrapport op te stellen. Over de vijfde werkgroep bestaat vanzelfsprekend geen rapport omdat ze nooit vergaderde.

Alleen over werkgroep 4 (statuut, personeel en wetgeving) bestaat een interimverslag en wat betreft werkgroep 3 (muzikale opvoeding in het basis- en secundair onderwijs en in de leerkrachten-opleiding) was het verslag nog niet definitief en diende nog besproken te worden. Hiervan kwam niets in huis. Het resultaat is dus zeker niet wat men ervan verwacht had. Ik meen dan ook dat hetgeen in de beleidsverklaring staat, namelijk een meerjarig beleidsplan voor het muziekonderwijs op basis van de rapporten van de ronde-tafelconferentie, een wishfull-thinking is en niets meer, tenzij natuurlijk dat men daaraan iets doet.

Ik zou dan ook willen suggereren dat de werkzaamheden van deze ronde-tafelconferentie terug opgenomen worden en dat de organisatie ervan op een meer efficiënte wijze zou verlopen teneinde tot reële besluitvorming te komen. Want we mogen niet vergeten dat de acute problemen met betrekking tot het muziekonderwijs, te weten, de wachtlijsten, het blokkeren van het aantal lessen, de cumulatie, de structuren en de muziekscholen tweede categorie, nog steeds op een oplossing wachten. Niettegenstaande de ronde-tafelconferentie niet gegeven heeft wat wij ervan verwacht hadden, zijn er toch wel enkele interessante ideeën die in een tweetal groepen ontwikkeld werden in verband met bovenvermelde problemen het overwegen waard. Het zijn problemen die ik ook in mijn uitgebreide interpellatie van vorig jaar heb behandeld.

Mijnheer de Minister, voor het oplossen van de acute problemen die eigenlijk al jaren aanslepen hoeft u niet te wachten op het eindrapport van de ronde-tafelconferentie.

Allereerst zijn er de problemen rond de wachtlijsten.

In de werkgroepen van de ronde-tafelconferentie werden heel wat vaststellingen gedaan zoals :

— de wachtlijsten zijn sociaal onaanvaardbaar (evenals het beperken van de lestijd tot een paar minuten per week) ;

— gezien het belang en de noodzaak van het individueel onderricht biedt de normverhoging geen oplossing voor de wachtlijsten ;

— het individueel onderricht is niet alleen belangrijk voor het technisch aspect van de opleiding, doch eveneens voor de muzikale ontplooiing van het kind en voor zijn psychische, morele en karakteriële ontwikkeling ;

— de kwaliteit, het resultaat en bijgevolg de zin van het onderwijs zijn rechtevenredig met de lesduur ;

— de piramidevorm is in het muziekonderwijs een ingecalculiseerd verschijnsel. Wachtlijsten hollen de basis van deze piramide uit ;

— het is onaanvaardbaar dat 8 of 9-jarigen de kans niet zouden krijgen om via het muziekonderwijs hun specifieke talenten te ontwikkelen. De wachtlijsten ondermijnen de mogelijkheid om in contact te komen met het noodzakelijk talent.

Volgende voorstellen werden door de werkgroep gedaan

— voor zover de wachtlijsten een financieel probleem vormen, kunnen drie aspecten weerhouden worden :

1. het toekennen van bijkomende begrotingsgelden ;

2. geld vrij-makende rationalisering door onderzoek van de verhouding kostprijs-rendement van de diverse geledingen van het secundair muziekonderwijs ;

3. geldinbreng vanwege ouders of leerlingen waarbij de vraag rijst of de gemeenschap de volledige last moet blijven dragen van degenen die als amateur muziekonderwijs wensen te genieten.

In dit verband steunt de werkgroep op het advies van het landelijk ouderbeeraad waarbij aan de leerlingen een beperkte en in feite symbolische bijdrage zou worden gevraagd, periodiek te herzien in het licht van de nog bestaande wachtlijsten.

Voor zover de wachtlijsten een probleem van leerkrachten betreft is een zo soepel mogelijke toepassing van de cumulwetgeving gewenst. Dit kan geschieden op volgende basis : de huidige procedure, waarbij cumultoelating kan verleend worden, na het verstrekken van het bewijs dat er geen andere kandidaten zijn, is te traag en te onzeker. Een soepeler procedure dient uitgewerkt, waarbij om praktische redenen een onderscheid gemaakt wordt tussen een periode tot drie maanden (ziekte, bevallingsverlof) en een langere periode. Toelating voor de periode tot drie maanden zou moeten kunnen steunen op een automatisme.

Bij wijze van concreet voorbeeld : een lijst van werkzoekende afgestudeerden, verzameld door de dienst Kunstonderwijs van het Ministerie van onderwijs, in samenwerking met de conservatoria, verzameld per 15 juli van ieder jaar en waaruit de inrichtende machten kunnen putten voor de schoolbehoefte per 1 september. Het uitputten van deze mogelijkheid zou dan toelating verlenen voor een automatische aanstelling in cumul voor één jaar.

In geloof dat, indien u op die manier kan werken, u de zaak van de cumulwetgeving, die remmend werkt op het muziekonderwijs, beter zou kunnen oplossen.

In elk geval zou ik hier willen aandringen op een evaluatie door uw Administratie van de toepassing van de huidige cumulatierегeling op de leraars artistieke vakken in het Kunstonderwijs om na te gaan welke weerslag deze regeling heeft op de kwaliteit van het onderwijs. Mag ik er op aandringen dat wij zouden kennis krijgen van de evaluatie, nog vóór het einde van dit schooljaar ?

Het enig lichtpunt in verband met de wachtlijsten is de beslissing van uw voorganger, de heer Lenssens, om het probleem van de wachtlijsten over een tijdspanne van drie jaar op te lossen en dit door middel van een financiering van telkens één derde. Wat de eerste schijf van één derde betreft stel ik vast dat ze reeds een begin van een gunstig resultaat heeft teweeggebracht op het aantal leerlingen die op

Laridon

een lijst staan voor individuele cursussen. Mag ik er bijzonder bij u op aandringen, mijnheer de Minister, dat u voor de twee volgende jaren de belofte van uw voorganger zult waarmaken en voor de twee volgende schijven van één derde de nodige financiering zult voorzien ?

Een probleem dat ook zeer actueel is, is het probleem van de muziekscholen, tweede categorie.

De scholen tweede categorie dienen, gezien de opdrachten die ze tot dusver vervullen en de programma's die ze volgen, opgenomen te worden in de sector „onderwijs”. De werkgroep statuut, personeel en wetgeving drong op de ronde-tafelconferentie aan op een wijziging van de wet van 29 mei 1959.

Al naar hun belang en verdiensten, door een inspectieverslag te bepalen, zouden ze al dan niet onderwijs in het hoger secundair onderwijs kunnen inrichten. Het is niet langer verantwoord dat de inrichtingen voor muziekonderwijs met beperkt leerplan ingedeeld blijven in twee categorieën, waarvan de inrichtingen van tweede categorie buiten het toepassingsgebied van de wet van 29 mei 1959 vallen. Wij eisen een wijziging van de wet van 29 mei 1959 om deze discriminatie op te heffen. Is de Minister bereid deze eis te steunen ?

Inzake de structuur van het muziekonderwijs met beperkt leerplan dringen wij sterk aan op een structuurhervorming van dit onderwijs op basis van onze voorstellen. Deze hervorming moet gekoppeld worden aan de publicatie van een rationalisatie- en programmatieplan. Wij verzetten ons tegen een herstructurering met het oog op nieuwe besparingen, waardoor tevens de remwet van kracht zou blijven. Wil de Minister hiervoor een streefdatum bepalen ?

Voor wat de programmatie van het secundair onderwijs met volledig leerplan betreft dringen wij aan op een overleg tussen de nationale en de Gemeenschapsminister van Onderwijs om tegen het schooljaar 1986-1987 een beleidsoptie te nemen in verband met de verdere programmatie van op-

ties muziek in het onderwijs van type I.

Een herziening van de pre-beroepsopleiding in het volledig leerplan dringt zich op.

Zoals in het interimrapport van de ronde-tafelconferentie te lezen staat, dreigt hier een zekere wildgroei, die geen voordelen biedt voor een eventuele muzikale loopbaan van de leerlingen.

Mijnheer de Minister, zoals ik in het begin reeds vermeld heb, verwijst het Regeerakkoord naar de te verwachten rapporten van de ronde-tafelconferentie voor het muziekonderwijs en van de commissie ad hoc voor het onderwijs in de plastische kunsten. Om te voorkomen dat de rapporten van bedoelde organen te lang uitblijven, zou ik er sterk willen op aandringen dat :

— de werkzaamheden van de ronde-tafelconferentie onverwijld zouden hernomen worden ;

— dat een einddatum waarop de rapporten moeten worden afgegeven zou worden vastgesteld ;

— dat een streefdatum voor de verwezenlijking van de prioritair geachte voorstellen zou worden voorop gesteld ;

— dat de Vlaamse raad zeer vlug over de resultaten van deze conferentie zou worden geïnformeerd.

De Voorzitter : De heer Luyten heeft het woord.

De heer W. Luyten (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, u weet dat ik de naam heb schuchter te zijn. Daarom heb ik misschien op dit ogenblik van totale leegte gewacht om als nieuw lid van de Vlaamse Raad, want vroeger was ik alleen maar Belgisch senator, een „maidenwoord” — het wordt geen speech — tot u te richten rond een thema dat mij erg interesseert.

De heer Laridon heeft meer de organisatie en de technische aspecten van het muziekonderwijs behandeld. Deze zaak die de Vlaamse cultuurautonomie vertegenwoordigt, is toch ook van enig belang om er onze blik op te rich-

ten.

Ik kocht onlangs in Brussel bij een antiquair een boekje „De zangavonden van het Willemsfonds” die werden georganiseerd in Schaarbeek in de bloeiperiode van de muziekinteresse van vele Vlamingen die toen geen autonomie hadden en alles spontaan moesten doen. Deze boekjes zijn bijna archaisch. De avonden vonden plaats in Schaarbeek. De grootmoeder van mevrouw Lydia De Pauw leidde deze zangavonden. Zij was een actief lid van het Willemsfonds.

Dit alles is echter nog niet helemaal uitgestorven. Vóór veertien dagen maakte ik een zangavond mee in Edegem. De zaal zat vol. Men had het organisatorisch blijkbaar goed aangepakt. Er was contact met het verenigingsleven. De zaal zat bomvol : 400 tot 500 mensen. Een van de grootste Vlaamse instrumentalisten, de heer Theo Mertens, werkte blijkbaar gratis mee. Het was het klassieke schema van vroeger met de hoofdonderwijzer van Kontich, de heer Teugels, die sommigen misschien kennen van de zangfeesten. Ik dacht : wat mogelijk is, wat mogelijk was, wat niet is.

Als neofiet in deze vergadering heb ik de Grondwet nagekeken in verband met onze taak, met de aspecten waar wij niet aan mogen raken zolang de PSC niet akkoord gaat.

In verband met het zelfbestuur van de Vlaamse Gemeenschap zijn er enkele zaken die mij bekwamen. In vergelijking met andere volkeren, die gehele of gedeeltelijke autonomie hebben verworven binnen een bestaande staat, staan wij voor een reuze-uitdaging, een generatiebreuk. Zelfs in Vlaamse kringen, waarin ik vaker vertoef dan de meester onder u, is er een generatiekloof tussen de mensen die nog een minimum kennen van de Vlaamse liederen en de jonge generatie die in discotheken rondhangt.

Ik stel enkel het probleem want ik heb de Voorzitter beloofd dat ik bondig zou zijn en geen maidenspeech zal houden. Het zal eerder een „maidenwoord” zijn.

Als wij onze cultuurautonomie willen waarmaken, moeten wij ook bekom-

Luyten

merd zijn voor de eigen muziekcultuur en is samenwerking noodzakelijk op alle niveau's, tussen de nationale Minister van het Nederlandstalig Onderwijs en de Gemeenschapsminister van Onderwijs en van Cultuur. Dit is mijn bekommernis die ik bij deze gelegenheid wil beklemtonen.

Ik heb bewust eerst over het Willemsfonds gesproken hoewel ik ook lid ben van het Davidsfonds. Er was een tijd toen de socialistische zangkoren Jef Van Hoof als dirigent hadden. Uit die tijd zou ik nog heel wat anekdoten kunnen vertellen. Tot mijn grote spijt heb ik de indruk dat men, mede door de politieke opsplitsing van de Vlaamse Beweging, rond deze zaken wat terughoudend staat wanneer een Vlaams nationalist hierover het woord neemt.

Er was inderdaad een tijd toen de eigen muziekcultuur een algemene bekommernis was, zoals dit trouwens bij heel wat andere volkeren nog het geval is. Op het ogenblik loopt er een uitzending op de televisie die ik graag had gezien, maar ik vat mijn taak hier ernstig op. Anders was er trouwens voor de Minister noch voor de heer Laridon nog een enkele toehoorder, buiten de man van de eenvoudige motie.

De heer G. Verhaegen : Als fractieleider dien ik toch deze interpellatie bij te wonen.

De heer Luyten : Wij hoorden gisteren dat „Het sluwe vosje” van **Janaček** volkomen steunt op de eigen volksmuziek, op de eigen volksmuziek. Daarentegen zie ik in Vlaanderen enkel frustraties. Vlaamse cultuur klinkt voor velen haast als Vlaams nationalisme. U mag het rustig overnemen als u wil. Ik vind dat men de frustraties op dat vlak eens moet laten voor wat zij zijn, anders moeten wij binnenkort, als eerste generatie van de Vlaamse autonomie, asse op ons eigen hoofd strooien en dan zal het niet meer de schuld van de „Belgique” zijn zoals de oude flaminganten dat zeggen.

Toen ik de Ministers van Cultuur en de Eerste Minister van de Vlaamse Regering naar de prachtige begrafenis

van Armand Preud'homme heb zien gaan, waar Theo Mertens ook muziek heeft gespeeld, dan heb ik mij de bedenking gemaakt dat Vlaanderen zijn doden schoon kan begraven. Maar Vlaanderen zou beter zijn levenden, in het kader van de muziekcultuur, eren. U weet wat ik daarmee bedoel wanneer ik aan de BRT en andere dingen denk. Wanneer onze kunstenaars dan toch sterven zouden zij kunnen voortleven in hun werken. Dat is de opdracht van de drie genoemde Ministers waaronder een nationaal Minister en twee Gewestministers. Ik heb deze probleemstelling eenvoudig willen houden. Ik zal er op terugkomen want ik ben in dat verband nogal goed gedocumenteerd. Ik kan vergelijkingen maken met andere volkeren waar de muziek één van de meest dynamische motoren is van een eigen identiteitsbesef en van een eigen volkscultureel optreden. Ik zal in mijn toekomstig optreden daaromtrent des te scherper zijn, zeker wanneer ik zou vaststellen dat, zoals in deze zaal, mijn stem volledig in de woestijn klinkt.

De Voorzitter : Minister Kelchtermans

heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, zoals vaak bij een uitputtende vergadering of een academische zitting heeft de muziek het laatste woord. Ik wil hier vooral onderstrepen dat ook deze dag op een positieve noot eindigt.

Ik wil hier immers voorafgaandelijk de heer Laridon danken voor een aantal voorstellen die hij heeft gedaan en die ons uitermate van nut zullen zijn wanneer wij waarschijnlijk mede onder zijn leiding de reorganisatie van het muziekonderwijs in de Commissie Onderwijs en Vorming ter sprake zullen brengen. Hij heeft een aantal vragen gesteld. Hij zal willen begrijpen dat ik op deze vragen als dusdanig niet dieper wil ingaan door het formuleren van een aantal concrete voorstellen. Want, daardoor zouden wij de toekomst voor een deel hypotheke- ren.

Ik onderschrijf volledig de bekommernis van de heer Luyten. Het was niet alleen Minister Geens maar ook anderen die de begrafenisplechtig-

Indien wij onze cultuurautonomie willen waarmaken dan moeten wij ook, aldus VU-Senator WLuyten, bekommerd zijn voor de eigen muziekcultuur ; samenwerking op alle niveaus tussen de bevoegde Gemeenschaps- en nationale Ministers is daartoe een absolute noodzaak

Kelchtermans

heid van Armand Preud'homme, die inderdaad een Perenaar was, hebben bijgewoond. Wij hebben hem daar op een passende en overtuigende wijze hulde gebracht als toondichter die de eigen volksaard op een prachtige wijze gestalte heeft gegeven. Wij hebben dat met overtuiging gedaan en onze aanwezigheid was trouwens meer dan symbolisch op deze uitvaartplechtigheid. Wij waren mede onder de indruk van de eensgezindheid waarmee de Vlamingen uiteindelijk hulde hebben gebracht aan deze merkwaardige figuur. Uw betoog ging echter veel dieper en veel verder. En ik denk dat wij daarop zullen terugkomen in de besprekingen die wij in de onmiddellijke toekomst in de Commissie voor Onderwijs en Vorming en in de Vlaamse Raad zelf zullen hebben over de ontwikkeling van de muziek en de muziekkorganisatie die zoals in een aantal deelrapporten wordt vermeld begint vanaf de kleuterklas tot en met het secundair onderwijs, als amateuristische vorming of pre-professionele vorming en achteraf professionele vorming.

Mijnheer Laridon, het is juist dat mijn voorganger Jan Lenssens op 25 maart 1985 in het kader van het jaar van de muziek opdracht heeft gegeven tot een ronde-tafelconferentie, onder leiding van Johan Fleerackers. Mijnheer Laridon, u hebt de werkgroepen al opgesomd zodat ik mij kan beperken tot een verwijzing. De samenstelling was met zorg gekozen. Ik zie dat de Administratie in eerste instantie vertegenwoordigd was : onderwijs en permanente vorming en ook het Ministerie van Onderwijs met de inspecties van het kunstonderwijs, van het basis- en het secundair onderwijs, inrichtende machten en een delegatie van de respectievelijk ke directies, de nationale confederatie van de ouderverenigingen, vereniging van educatief vormingswerk voor het officieel onderwijs, volwassen studenten uit het hoger en secundair rijks- en gesubsidieerd onderwijs met volledig en beperkt leerplan, afgevaardigden voor de organisatie voor amateuristische kunstbeoefening en ook een delegatie uit het midden van de professionele orkesten. Zij hebben zich geruime

tijd, en aanvankelijk in een strak tempo, op de verschillende vragen geworpen. De verschillende werkgroepen hebben zich aan het schema gehouden. Het is juist dat werkgroep vijf niet uit de startblokken is gekomen. Uit de verslagen van deze werkgroepen die ik hier bij de hand heb, blijkt dat zij praktisch om de veertien dagen hebben vergaderd. Men heeft moeten vaststellen dat zij niet tot een consensus zijn kunnen komen. Bij het navragen van de eindresultaten van de verschillende rapporten en met het oog op een eindsynthese hebben bij voorbeeld de werkgroepen 1 en 2 die zich respectievelijk bezig houden met de organisatie van het muziekonderwijs met beperkt leerplan en de organisatie van het muziekonderwijs met volledig leerplan, gevraagd nog een coördinerend en een confronterend — zo heb ik de indruk — gesprek te hebben omdat ze het met elkaar niet helemaal eens zijn over de eindconclusies.

Als u zegt dat wij dit werk niet moeten laten overdoen maar toch zouden moeten aanmanen om tot een eindrapport te komen, kan ik u zeggen dat wij aan de Voorzitter van de ronde-tafelconferentie, de heer Fleerackers, hebben gevraagd vóór Pasen 1986 een eindsynthese te maken. Ik stel voor dat wij dit als een al of niet voorlopig eindrapport zouden beschouwen, als een rapport waarop wij in ieder geval de bespreking zullen starten. Indien zou blijken dat bijkomende gesprekken met afzonderlijke werkgroepen nodig zijn, kan zulks al dan niet worden overwogen. Wij stellen trouwens voor dat de discussie in dit verband in de Commissie voor Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Raad zou worden aangevat, waar u, mijnheer Laridon tegelijk kettijd mede-initiatiefrecht hebt als Voorzitter van deze Commissie.

Ik wijs erop dat intussen enkele positieve zaken zijn gebeurd ten einde een geïntegreerde aanpak te vergemakkelijken. Er is niet alleen de installatie van de Hoge Raad voor het Artistiek Hoger Onderwijs ; er is ook de uitspraak van Minister Coens, die zich formeel heeft geëngageerd dat ook hij via de bevoegdheid die hij nu nog over het kunstonderwijs uitoefent geen enkel initiatief zal nemen tenzij via de

Vlaamse Gemeenschap. Ik zie dit als een uiteraard positieve verklaring om tot een geïntegreerde aanpak te komen. In de Commissie hebben wij ons ook verbonden — en ik herhaal dit hier plechtig — dat wij voor het schooljaar 1987-1988 willen klaar zijn om met het gereorganiseerd muziekonderwijs te kunnen starten. Tegen deze periode hebben wij nog voldoende tijd om in de Vlaamse Raad het onderwerp muziekonderwijs in de breedste zin van het woord, zoals het door u op de technische kant en door de heer Luyten op de inhoudelijke kant werd gesitueerd, uitgebreid terug te komen.

Ik verontschuldigd mij niet op uw concrete vragen in te gaan, maar ik wens de besprekingen in de Commissie hieromtrent alle kansen te geven en tegelijkertijd ook het syntheseverslag van de Voorzitter af te wachten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden.

Wij komen donderdag 27 maart opnieuw bijeen om onder meer het ontwerp van decreet houdende bijkomende voorlopige kredieten te behandelen.

Ik stel voor het bepalen van de overige agendapunten en het uur van deze vergadering aan het Bureau en uw Voorzitter over te laten.

Geen bezwaar ? (*Instemming*)

De vergadering is gesloten.

— *De vergadering wordt gesloten om 20.45 uur.*
